

Spela samman

– en ny modell för statens stöd till regional kulturverksamhet

Delbetänkande av Kultursamverkansutredningen

Stockholm 2010

STATENS OFFENTLIGA
UTREDNINGAR

SOU 2010:11

SOU och Ds kan köpas från Fritzes kundtjänst. För remissutsändningar av SOU och Ds svarar Fritzes Offentliga Publikationer på uppdrag av Regeringskansliets förvaltningsavdelning.

Beställningsadress:
Fritzes kundtjänst
106 47 Stockholm
Orderfax: 08-598 191 91
Ordertel: 08-598 191 90
E-post: order.fritzes@nj.se
Internet: www.fritzes.se

Svara på remiss. Hur och varför. Statsrådsberedningen (SB PM 2003:2, reviderad 2009-05-02)
– En liten broschyr som underlättar arbetet för den som ska svara på remiss.
Broschyren är gratis och kan laddas ner eller beställas på
<http://www.regeringen.se/remiss>

Textbearbetning och layout har utförts av Regeringskansliet, FA/kommittéservice

Tryckt av Elanders Sverige AB
Stockholm 2010

ISBN 978-91-38-23352-8
ISSN 0375-250X

Till statsrådet Lena Adelsohn Liljeroth

Regeringen beslutade den 29 oktober 2009 att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att utarbeta ett förslag till införande av den nya modell för fördelning av statliga bidrag till kulturverksamheter på regional och lokal nivå, som regeringen presenterade i propositionen *Tid för kultur* (2009/10:3).

Den 29 oktober 2009 förordnade chefen för Kulturdepartementet, statsrådet Lena Adelsohn Liljeroth, landshövdingen Chris Heister som särskild utredare.

Som huvudsekreterare anställdes ämnesrådet Martin Sundin fr.o.m. den 2 november 2009. Utredaren Stefan Stenberg och enhetschefen Signe Westin anställdes som sekreterare fr.o.m. den 2 november 2009 och kammarrättsassessorn Karin Hartmann anställdes som sekreterare fr.o.m. den 17 november 2009. Som biträdande sekreterare anställdes fil. kand. Annika Högland fr.o.m. den 10 november 2009. Utredningen har antagit namnet Kultursamverkansutredningen. Monica Augustsson vid Regeringskansliets kommittéservice har assisterat utredningen. Utredningen överlämnar härmed betänkandet *Spela samman – en ny modell för statens stöd till regional kulturverksamhet* (SOU 2010:11). Vårt uppdrag är därmed i denna del avslutat.

Stockholm i februari 2010

Chris Heister

/Martin Sundin
Karin Hartmann
Stefan Stenberg
Signe Westin
Annika Högland

Innehåll

Sammanfattning	9
Författningsförslag	17
1 Utredningens uppdrag och arbetsformer	27
1.1 Vårt uppdrag.....	27
1.2 Så har vi arbetat	27
1.3 Betänkandets disposition.....	28
1.4 Andra överväganden	29
2 Tidigare utredningar och förslag.....	31
2.1 1974 års kulturpolitiska beslut	31
2.2 1996 års kulturproposition	33
2.3 Ansvarskommitténs betänkande.....	33
2.4 2007 års kulturutredning	35
2.5 Filmutredningen 2008	36
2.6 2009 års kulturproposition – Tid för kultur.....	37
2.7 Ändrad regional ansvarsfördelning – Skåne, Västra Götaland, Halland och Gotland.....	37
2.8 Kulturen i den regionala tillväxtpolitiken.....	39
3 Regional kulturverksamhet med statligt stöd	43

3.1	Försöksverksamhet med ändrad regional fördelning av kulturpolitiska medel	44
3.2	Regional musikverksamhet samt regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner.....	45
3.2.1	Teaterverksamhet.....	45
3.2.2	Musikverksamhet	46
3.2.3	Dansverksamhet.....	47
3.2.4	Fördelning av anslaget	48
3.3	Regionala museer.....	49
3.3.1	Fördelning av anslaget	50
3.4	Biblioteksverksamhet.....	50
3.4.1	Fördelning av anslaget	51
3.5	Regional arkivverksamhet.....	52
3.6	Länskonsulentverksamhet inom kulturområdet	52
3.7	Regionala resurscentrum för film och video	53
3.8	Främjande av hemslöjden	54
3.9	Finansiering och uppföljning av kulturverksamhet i länen	55
3.9.1	Totala offentliga satsningar på kultur i länen.....	56
3.9.2	Fördelning av vissa statliga bidrag till länen.....	58
3.9.3	Statens kulturråds bidragsgivning och uppföljning i dag	60
3.10	Avsiktsförklaringar och regionala dialoger.....	61
4	Utgångspunkter för statens framtida stöd till regional kulturverksamhet	63
5	En ny modell för kultursamverkan	69
5.1	Kultursamverkansmodellen	69
5.1.1	Kommunallagens tillämplighet.....	72
5.1.2	Regionala kulturplaner och beslut om medelstildelning	74
5.1.3	Samverkan mellan statliga myndigheter	78

5.2	Förändringar i anslagsstrukturen	79
5.2.1	Ett nytt gemensamt anslag för statsbidrag till regional kulturverksamhet	80
5.2.2	Överväganden kring de anslag och bidrag som förs över till det nya anslaget	84
5.2.3	Bidrag till biblioteksverksamhet	89
5.2.4	Stöd till tidsbegränsade insatser.....	91
5.2.5	Övriga anslag och bidrag som utredningen har beaktat vid utformningen av en ny samverkansmodell.....	93
5.2.6	Skapande skola.....	97
5.2.7	Bidrag till kommunernas inköp av litteratur till folk- och skolbibliotek, stöd till läsfrämjande insatser samt litterära evenemang	99
5.2.8	Bidrag till fria teater-, dans- och musikgrupper, arrangörer samt vissa aktörer av kulturpolitiskt intresse.....	100
5.2.9	Bidrag till bild- och formområdet.....	103
5.2.10	Övriga bidrag inom anslaget 1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete	104
6	Modellens genomförande	107
6.1	Länsvisa kriterier för modellens införande.....	108
6.2	Län som bör ingå i den första förhandlingsomgången	112
6.2.1	Skåne och Västra Götaland	113
6.2.2	Halland.....	115
6.2.3	Gotland.....	115
6.2.4	Överväganden kring övriga län	116
6.2.5	Slutsatser	117
6.3	Tidplan för den första förhandlingsomgången	118
6.4	Tidplan för modellens fortsatta genomförande	120
6.5	Bidragshanteringen under modellens successiva införande.....	122
7	Uppföljning, utvärdering och analys	125
7.1	Uppföljning och utvärdering.....	125

7.2	Den nya analysmyndighetens roll i Kultursamverkansmodellen	128
8	Författningskommentarer.....	131
9	Vissa konsekvenser av utredningens förslag	139
	Referenser.....	147
	Bilagor	
	<i>Bilaga 1</i> Kommittédirektiv.....	151
	<i>Bilaga 2</i> Institutioner med statligt verksamhetsbidrag 2010	159
	<i>Bilaga 3</i> Utredningen har träffat.....	167

Sammanfattning

Kultursamverkansutredningen har haft i uppdrag av regeringen att utarbeta ett förslag till införande av den nya modell för fördelning av statliga bidrag till regional kulturverksamhet som riksdagen i december 2009 beslutade om (se direktiv i bilaga 1).

Utredningen har under arbetets gång haft ett stort antal möten med aktörer som på olika sätt är berörda. I enlighet med våra direktiv har det förslag som presenterades i Kulturutredningens betänkande (SOU 2009:16) samt det förslag som Filmutredningen presenterat (SOU 2009:73) utgjort underlag för utredningens överväganden. Därtill har remissvaren på främst Kulturutredningens betänkande beaktats i arbetet. Utredningen har även fått en rad skrivelser med faktauppgifter och synpunkter från olika intressenter.

Utredningsarbetet har varit inriktat på att svara på ett antal frågor som är kopplade till modellens genomförande: Vilka författningsändringar krävs? Vilka bidrag ska omfattas och hur ska anslagsstrukturen se ut? Vilka kriterier ska vara uppfyllda i länen för att modellen ska kunna införas? Vad är en rimlig tidplan för införandet? Vilka län bör redan från början omfattas av den nya modellen? Vilka konsekvenser får modellens införande för å ena sidan de statliga myndigheterna och å andra sidan landsting och kommuner? Vilka krav ska ställas på uppföljning och återrapportering?

Vårt betänkande har som syfte att ge svar på dessa och andra frågor som är kopplade till införandet av en ny samverkansmodell. Det är däremot av praktiska skäl inte möjligt att i en utredning som denna i detalj föreskriva hur processen ska gå till. Vi har sett det som prioriterat att ange hur vi bedömer att de juridiska och ekonomiska ramarna bör se ut. Vår utgångspunkt är att ett ökat regionalt ansvar, en tydligare strategisk roll för staten och en minskad

detaljreglering är till gagn för alla som skapar och tar del av kulturens många uttryck runt om i landet.

Tidigare utredningar och förslag

Staten har under många år gjort insatser för att göra kulturen tillgänglig och spridd i alla delar av landet. Redan under 1930-talet inrättades t.ex. Riksteatern och en regional struktur för kulturmiljöarbetet. I 1974 års kulturpolitiska beslut definierades det offentliga ansvar för kulturfrågorna. Kommunernas uppgift att stödja lokal kultur lyftes fram och på motsvarande sätt framhölls att landstingen är lämpade att organisera stödet till kulturpolitiska insatser på regional nivå. Som en följd av beslutet inrättades särskilda statliga bidrag till stöd för uppbyggnad och drift av kulturinstitutioner med regionalt eller lokalt huvudmannskap.

Som en följd av 1996 års proposition *Kulturpolitik* (1996/97:3) görs vissa ändringar i bidragssystemen till regional kulturverksamhet. Främst gäller detta för musikområdet, där ett enhetligt system för statlig bidragsgivning införs. Dessutom avsätts en andel av institutionsbidragen som rörliga medel för särskilda utvecklingsinsatser.

I Ansvarsutredningens betänkande (SOU 2007:10) lämnas förslag om att den statliga bidragsgivningen till regional kulturverksamhet ska ske inom ramen för förhandlingar mellan staten och de regionala företräddarna. Denna idé utvecklas i betänkandet från 2007 års kulturutredning (SOU 2009:16). Där föreslås att en s.k. portföljmodell ska införas fr.o.m. 2011. Utredningen föreslår också en genomgripande myndighetsreform som bl.a. innebär att Statens kulturråd får ett renodlat ansvar som dels gäller analys och uppföljning, dels förhandlingar med landstingen inom ramen för den föreslagna portföljmodellen. Övriga delar av Statens kulturråds bidragsgivning, föreslås föras till en nyinrättad myndighet på kulturområdet.

Den statliga Filmutredningen gör i sitt betänkande, som lämnades i september 2009, bedömningen att stödet till regionala resurscentrum för film och video kan omfattas av en ny modell för fördelning av statligt stöd till regional kulturverksamhet. Stiftelsen Svenska Filminstitutet bör då spela en framträdande roll i dialogen med den kommunala nivån om medlens användning.

I propositionen *Tid för kultur* (prop. 2009/10:3) lämnar regeringen förslag om att införa en ny fördelningsmodell i linje med det som Kulturutredningen föreslagit, men med vissa modifieringar. Bland annat väljer regeringen att inte genomföra den omvandling av myndighetsstrukturen som Kulturutredningen föreslagit. I stället föreslår regeringen att den nya fördelningsmodellen ska bygga på samarbete mellan befintliga myndigheter. Propositionens förslag blev i december 2009 beslutat av riksdagen.

Statens stöd till regional kulturverksamhet

Det statliga stödet till regional kulturverksamhet regleras i huvudsak i en förordning om statsbidrag till regional kulturverksamhet, samt i den lag och den förordning som gäller fram till den sista december 2010 och som styr försöksverksamheten med ändrad regional fördelning av kulturpolitiska medel i Skåne län. Stöd får enligt dessa bestämmelser lämnas till teater-, dans- och musikinstitutioner inklusive länsmusikverksamhet; regionala museer; länsbibliotek, verksamhet med länskonstnärer; regionala konsulenter för mångkultur; regionala arkivinstitutioner och regionala resurscentrum för film och video. Huvuddelen av dessa bidrag fördelas efter beslut av Statens kulturråd, men stöd till regional kulturverksamhet i olika former fördelas också av Riksarkivet, Riksantikvarieämbetet, Riksteatern, Stiftelsen Svenska Filminstitutet och Nämnden för hemslöjdsfrågor.

Bidrag lämnas endast till institutioner eller verksamheter som också får bidrag från ett landsting, en kommun eller någon annan huvudman. I genomsnitt utgör den statliga finansieringen ca en tredjedel av den samlade offentliga finansieringen, men variationen är mycket stor.

Bidraget till läns hemslöjds konsulenter regleras inte av förordningen om statsbidrag till regional kulturverksamhet, men även detta stöd bygger på principen om regionalt huvudmannaskap och statlig delfinansiering.

Det samlade offentliga stödet till kulturverksamhet uppvisar en relativt stor variation mellan länen. Den regionala fördelningen av bidragsmedel till institutionerna är delvis historiskt betingad och anpassad till den befintliga institutionsstrukturen, men är också en avspeglning av kulturpolitiska ambitioner i länen. Räknat i kronor per invånare får Gotlands och Västernorrlands län mest statligt

stöd. Västra Götalands län hör också till de län som får relativt mycket stöd per invånare. I övrigt finns det en tendens att stora, men glest befolkade län får mer i stöd per invånare än de län som är mer befolkningstäta.

Utgångspunkter för statens stöd

Statens stöd till regional kulturverksamhet bör bidra till att ge befolkningen i hela landet möjlighet att ta del av ett varierat kulturutbud präglat av förnyelse och kvalitet. Det statliga stödet bör därför bl.a. syfta till att:

- utveckla den kulturella infrastrukturen,
- främja en regional mångfald genom att de skilda förutsättningar som kulturlivet har runt om i landet tas tillvara på bästa sätt och
- ge möjligheter för kulturskapare i hela landet att arbeta och utveckla sitt konstnärskap.

I dialogen med den kommunala nivån¹ bör Statens kulturråd också hävda principen om armlängdsavstånd som utgångspunkt för bidragsfördelningen. Detta innebär att konstnärliga beslut inte bör fattas på politisk nivå utan överlåtas till ämnesexperter.

Modellens utformning

Kultursamverkansutredningen föreslår i enlighet med riksdagens beslut att en ny modell för fördelning av statliga medel till regional kulturverksamhet införs successivt fr.o.m. 2011. Modellen innebär att de bidrag som i dag går till regional teater-, dans- och musikverksamhet, regionala museer, regionala arkiv, kulturkonsulentverksamhet, regionala resurscentra för film och video samt läns-hemslöjdskonsulenter samlas under ett anslag till regional kulturverksamhet. Detta anslag ska i huvudsak disponeras av Statens kulturråd. Utredningen föreslår att det tills vidare liksom i dag ska vara möjligt för institutioner och verksamheter att söka om medel för tidsbegränsade insatser hos Statens kulturråd, s.k. utvecklingsmedel. Även medel till regional biblioteksverksamhet förs till det

---

¹ Med den kommunala nivån avses landsting och (primär-)kommuner.

nya anslaget, men till en egen anslagspost som utredningen bedömer bör disponeras av Kungl. biblioteket.

Den nya modellen innebär att riksdagen, liksom i dag, beslutar om nivån på de statliga medel som ska gå till regional kulturverksamhet och att regeringen fastställer anslagsvillkor i regleringsbrevet till ansvariga myndigheter. Däremot ska regeringen inte peka ut enskilda institutioner eller verksamheter i länen. I stället ska det i respektive län tas fram en flerårig plan för hur kulturverksamheten ska bedrivas i länet, hur man vill att de statliga medlen ska användas samt hur kulturverksamheterna ska finansieras av kommuner och landsting. Dessa regionala kulturplaner ska bilda underlag för de beslut som Statens kulturråd fattar om medelsfördelning till respektive län.

Statens kulturråd ska inför beslutet föra en dialog med landstinget i det berörda länet, eller det organ som landstinget valt att delegera uppgiften till. Vid dialogen kan eventuella behov av att justera eller förtydliga kulturplanen diskuteras. Dialogen kan även röra andra statliga bidrag som har koppling till den regionala kulturverksamheten. De avsiktsförklaringar som Statens kulturråd tecknat med ett antal län kan här tjäna som förebild.

Den regionala kulturplanen ska landstinget ta fram efter samråd med kommunerna i länet. Det ska också finnas möjlighet för representanter för kulturskapare och civilsamhälle² att bidra med synpunkter. På motsvarande sätt ska Statens kulturråd samverka med andra statliga myndigheter vars verksamhetsområden berörs av bidragsgivningen till regional kulturverksamhet.

Modellens genomförande

För att modellen ska vara möjlig att införa bedömer utredningen att det i länen måste finnas resurser för att ta fram, genomföra och följa upp de regionala kulturplanerna. Det måste även finnas etablerade former för samarbete mellan landsting och kommuner och en fungerande dialog med det civila samhället och kulturutövarna.

I Kultursamverkansutredningens direktiv finns angivet att Skåne, Västra Götalands, Hallands och Gotlands län inledningsvis ska omfattas av modellen, men att utredningen även kan föreslå

---

² I propositionen *En politik för det civila samhället* (prop. 2009/10:55) definieras civilsamhället som en arena, skild från staten, marknaden och det enskilda hushållet, där människor, grupper och organisationer agerar tillsammans för gemensamma intressen.

andra län som bedöms uppfylla de villkor som modellen förutsätter. Kultursamverkansutredningens förslag är att även Norrbottens län ska vara med i modellens inledningsskede.

Införandet av modellen bör ske under relativt kort tid. Utredningen föreslår att de fem länen redan under 2010 ska inleda en dialog med Statens kulturråd kring kulturplanernas utformning och att målet ska vara att Statens kulturråd i januari 2011 kan fatta beslut om utbetalning av medel till dessa län enligt den nya modellen.

År 2012 bör ytterligare ett antal län kunna ingå i modellen. Resterande län bör kunna gå in i den nya modellen fr.o.m. den 1 januari 2013. Från och med 2015 bedömer vi att alla län bör kunna hanteras parallellt.

Uppföljning och analys

Fördelningen av statliga medel till respektive län för regional kulturverksamhet ska enligt den nya samverkansmodellen beslutas av Statens kulturråd. Medlen betalas ut till landstingen som fördelar bidrag till respektive verksamhet i enlighet med de regionala kulturplaner som tagits fram och som utgjort underlag för Statens kulturråds beslut. En årlig uppföljning ska ske av hur de statliga medlen har använts, hur de regionala planerna har följts och om korrigeringar behöver göras.

Den nya analysmyndighet som regeringen har föreslagit ska inrättas bör ges i uppdrag att på ett övergripande plan följa effekterna av införandet av den nya samverkansmodellen. Det finns också behov av att utveckla bättre uppföljnings- och analysverktyg såväl för de regionala aktörernas behov som för den samlade statliga nivån. Analysmyndigheten har här en given roll. Vi menar också att analysmyndigheten bör ta över ansvaret för de forskningsmedel som Statens kulturråd i dag disponerar.

Konsekvenser

Kultursamverkansutredningen bedömer att de förslag som här lämnas medför vissa ökade kostnader och viss ökad belastning på resurserna i landsting, kommuner och kommunala samverkansorgan. Vår samlade bedömning, efter att ha diskuterat frågan med

ansvariga politiker och tjänstemän i de olika länen, är dock att kostnaderna är begränsade och möjliga att hantera inom ramen för de befintliga organisationerna. Det finns emellertid ett uttalat behov av att öka kompetensen regionalt när det gäller vissa sakområden och i det avseendet bör Statens kulturråd ges ett ökat ansvar. Utredningen gör även bedömningen att Sveriges Kommuner och Landsting bör kunna stödja sina medlemmar när det gäller kompetensuppbyggnad och erfarenhetsutbyte.

Den statliga myndighet som i första hand berörs av våra förslag är Statens kulturråd. I samband med modellens uppbyggnad kommer myndigheten att behöva hantera två parallella system, vilket är resurskrävande. Regeringen bör därför överväga att tillfälligt omprioritera medel till de extra kostnader som kan uppstå under införandefasen för berörda myndigheter.

Mot bakgrund av att våra förslag innebär att statens direkta bidragsgivning till länshemslöjdskonsulenter på sikt upphör, anser utredningen att det finns skäl för regeringen att överväga om Nämnden för hemslöjdsfrågors kvarvarande uppgifter kan hanteras i annan form än av en självständig myndighet.

Utredningen räknar med att förslagen endast kommer att ha begränsade konsekvenser för övriga myndigheter.

Författningsförslag

1 Förslag till lag om fördelning av vissa statsbidrag till regional kulturverksamhet

Härigenom föreskrivs följande.

1 § De landsting som regeringen föreskriver får, om de har upprättat en regional kulturplan, fördela vissa statsbidrag till regional kulturverksamhet. Regeringen meddelar föreskrifter om vad som avses med regional kulturplan.

Landsting får delegera uppgiften att fördela statsbidrag till annat organ.

Vad som sägs om landsting i denna lag gäller även för Gotlands kommun.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2011.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (2009:47) om vissa kommunala befogenheter

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2009:47) om vissa kommunala befogenheter

dels att 1 kap. 2 § ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas en ny paragraf, 2 kap. 10 §, samt närmast före 2 kap. 10 § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

2 §

Det krav på anknytning till kommunens eller landstingets område eller dess medlemmar som avses i 2 kap. 1 § kommunallagen (1991:900) gäller inte vid tillämpning av följande bestämmelser i denna lag:

– 2 kap. 3 § om medfinansiering av vissa projekt

– 2 kap. 4 § om bistånd till utländska studerande,

– 2 kap. 10 § om stöd till kulturverksamhet

– 3 kap. 2 § om sjuktransporter,

– 3 kap. 3 § om kollektivtrafik,

– 4 kap. 1 § om turism, och

– 5 kap. om tjänsteexport och internationellt bistånd.

Vid tillämpningen av 2 kap. 1 § om bidrag till byggande av statlig väg och järnväg krävs dock särskilda skäl för undantag från kravet på anknytning.

Vid tillämpning av 2 kap. 10 § om ekonomiskt stöd till kulturverksamhet krävs dock att stödet utgör antingen

- 1. sådana statsbidrag som avses i lagen (2010:000) om fördelning av vissa statsbidrag till regional kulturverksamhet, eller*
- 2. medfinansiering till kulturverksamhet som uppbär sådana statsbidrag som avses i 1.*

2 kap.

Stöd till kulturverksamhet

10 § Kommuner och landsting får lämna ekonomiskt stöd till kulturverksamhet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2011.

3 Förslag till förordning om fördelning av vissa statsbidrag till regional kulturverksamhet

Härigenom föreskrivs följande.

Tillämpningsområde

1 § Denna förordning innehåller föreskrifter i anslutning till lagen (2010:000) om fördelning av vissa statsbidrag till regional kulturverksamhet.

2 § Denna förordning gäller för Skåne läns landsting, Hallands läns landsting, Västra Götalands läns landsting, Norrbottens läns landsting samt Gotlands kommun. Vad som sägs om ett landsting i denna förordning ska, med undantag för vad som sägs i 4 § om samverkan med länets kommuner, gälla också för Gotlands kommun.

Regional kulturplan

3 § Den regionala kulturplanen utgör en beskrivning av de prioriteringar länet vill göra i fråga om regional kulturverksamhet som avses få statligt stöd. I planen ska mål och inriktningar för de aktuella verksamheterna anges. Även uppgifter om den planerade finansieringen ska anges i planen.

Planen ska avse tre år, om det inte finns särskilda skäl för annat.

4 § Grunderna för den regionala kulturplanen ska utarbetas i samverkan med länets kommuner och samråd ska även ske med företrädare för berörda organisationer och kulturlivet i länet.

Kulturplanen ges sin slutliga utformning efter dialog mellan landstinget och Statens kulturråd. Med planen som grund beslutar Statens kulturråd vilket belopp landstinget får fördela.

Krav på medfinansiering

5 § Statsbidrag får lämnas endast till sådan kulturverksamhet som också finansieras av landsting, kommun eller någon annan huvudman.

Ändamålet med statsbidraget

6 § Statsbidraget ska syfta till att säkerställa ett varierat regionalt kulturutbud. Kulturutbudet ska präglas av mångfald och kvalitet samt vara tillgängligt för alla.

Villkor för statsbidraget

7 § Statsbidraget får användas för

1. professionell teater-, dans- och musikverksamhet,
2. museiverksamhet,
3. konst- och kulturfrämjande verksamhet,
4. regional arkivverksamhet,
5. filmkulturell verksamhet med särskild inriktning mot barn och unga, samt
6. främjande av hemslöjdsverksamhet.

Uppföljning och rapportering

8 § De landsting som avses i denna förordning och som fördelar statsbidrag ska

1. löpande följa utvecklingen i länet i förhållande till nationella och regionala mål, samt
2. följa upp och årligen till Statens kulturråd lämna rapport om hur de statliga medlen har använts.

Återkrav

9 § Om en kulturverksamhet upphör med verksamhet som den fått bidrag för får landstinget, om bidraget inte har helt förbrukats, kräva tillbaka den del av bidraget som återstår.

Bemyndigande

10 § Statens kulturråd får meddela föreskrifter om formerna för sådan uppföljning och rapportering som avses i 8 § 2.

Överklagande

11 § Beslut enligt denna förordning får inte överklagas.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2011.

4 Förslag till förordning om ändring i förordningen (1996:1598) om statsbidrag till regional kulturverksamhet

Härigenom föreskrivs i fråga om förordningen (1996:1598) om statsbidrag till regional kulturverksamhet att 1 §, 16 §, 18 §, 19 §, 21 § och 22 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Vem som *skall* få statsbidrag

Vem som *ska* få statsbidrag

Statsbidrag enligt denna förordning lämnas till regionala och lokala kulturinstitutioner.

1 §

Statsbidrag enligt denna förordning lämnas till regionala och lokala kulturinstitutioner som inte kan erhålla statliga medel fördelade enligt förordningen (2010:000) om fördelning av vissa statsbidrag till regional kulturverksamhet. Utvecklingsbidrag enligt 12–15 §§ och sådant bidrag till länsbibliotek som avses i 5 § får dock lämnas till alla regionala och lokala kulturinstitutioner som uppfyller förutsättningarna för dessa bidrag.

Statsbidrag får ges till

1. teater-, dans- och musikinstitutioner, inklusive länsmusikverksamhet,
2. regionala museer,
3. länsbibliotek,
4. verksamhet med länskonstnärer,
5. regionala konsulenter för mångkultur,
6. regionala arkivinstitutioner, och
7. regionala resurscentrum för film och video.

Statsbidrag lämnas till regionala och lokala institutioner som regeringen har förklarat berättigade till sådant stöd.

16 §

Ansökan om statsbidrag *skall* göras hos Statens kulturråd. För statsbidrag till regionala arkivinstitutioner skall dock ansökan göras hos Riksarkivet.

För statsbidrag till de regionala museerna i Skåne län för uppgifter inom kulturmiljöarbetet skall ansökan göras hos Riksantikvarieämbetet.

För statsbidrag till regionala resurscentrum för film och video skall ansökan göras hos Stiftelsen Svenska Filminstitutet.

Ansökan *skall* lämnas vid den tidpunkt som fastställs av Statens kulturråd, Riksarkivet, Riksantikvarieämbetet respektive Stiftelsen Svenska Filminstitutet.

Ansökan om statsbidrag *ska* göras hos Statens kulturråd. För statsbidrag till regionala arkivinstitutioner skall dock ansökan göras hos Riksarkivet.

För statsbidrag till regionala resurscentrum för film och video *ska* ansökan göras hos Stiftelsen Svenska Filminstitutet.

Ansökan *ska* lämnas vid den tidpunkt som fastställs av Statens kulturråd, Riksarkivet, Riksantikvarieämbetet respektive Stiftelsen Svenska Filminstitutet.

18 §

Riksarkivet skall fördela stödet till regionala arkivinstitutioner. Riksantikvarieämbetet skall, efter samråd med Statens kulturråd och det regionala självstyrelseorganet, fördela stödet för uppgifter inom kulturmiljöarbetet till de regionala museerna i Skåne län.

Stiftelsen Svenska Filminstitutet *skall* fördela stödet till regionala resurscentrum för film och video.

Statens kulturråd *skall* fördela stödet mellan övriga stödberättigade kulturinstitutioner,

Riksarkivet *ska* fördela stödet till regionala arkivinstitutioner.

Stiftelsen Svenska Filminstitutet *ska* fördela stödet till regionala resurscentrum för film och video.

Statens kulturråd *ska* fördela stödet mellan övriga stödberättigade kulturinstitutioner, men

men när det gäller de regionala museerna skall beslut om fördelning fattas efter samråd med Riksantikvarieämbetet.

när det gäller de regionala museerna skall beslut om fördelning fattas efter samråd med Riksantikvarieämbetet.

19 §

Statens kulturråd, Riksarkivet, Riksantikvarieämbetet och Stiftelsen Svenska Filminstitutet *skall* i sina beslut om fördelning av stöd ange villkoren för stödet. Statens kulturråd *skall* efter samråd med Riksantikvarieämbetet ange villkoren för statsbidrag till *övriga regionala museer än de som avses i 15 § andra stycket*.

Statens kulturråd, Riksarkivet, Riksantikvarieämbetet och Stiftelsen Svenska Filminstitutet *ska* i sina beslut om fördelning av stöd ange villkoren för stödet. Statens kulturråd *ska* efter samråd med Riksantikvarieämbetet ange villkoren för statsbidrag till *regionala museer*.

21 §

Kulturinstitutionerna *skall* årligen rapportera till Statens kulturråd hur de har använt de statliga medlen.

Regionala arkivinstitutioner *skall* årligen rapportera till Riksarkivet *och de regionala museerna i Skåne län skall årligen rapportera till Riksantikvarieämbetet om den del av statsbidraget som lämnats för kulturmiljöarbetet*.

Regionala resurscentrum för film och video *skall* årligen rapportera till Stiftelsen Svenska Filminstitutet hur de har använt de statliga medlen.

Kulturinstitutionerna *ska* årligen rapportera till Statens kulturråd hur de har använt de statliga medlen.

Regionala arkivinstitutioner *ska* årligen rapportera till Riksarkivet.

Regionala resurscentrum för film och video *ska* årligen rapportera till Stiftelsen Svenska Filminstitutet hur de har använt de statliga medlen.

22 §

Upphör en kulturinstitution

Upphör en kulturinstitution

med verksamhet som den fått statsbidrag för enligt denna förordning och har den inte helt förbrukat statsbidraget *skall* den betala tillbaka den del av stödet som återstår och göra det på det sätt och inom den tid som Statens kulturråd bestämmer.

I fråga om regionala arkivinstitutioner bestämmer Riksarkivet om återbetalning av statsbidraget. *I fråga om statsbidrag som lämnats för kulturmiljöarbete till regionala museer i Skåne län bestämmer Riksantikvarieämbetet.* I fråga om regionala resurscentrum för film och video bestämmer Stiftelsen Svenska Filminstitutet.

Om verksamhet med länsbibliotek läggs ned, beslutar Statens kulturråd om litteratur och annat material, som det lämnats statsbidrag för, *skall* föras över till något annat bibliotek.

med verksamhet som den fått statsbidrag för enligt denna förordning och har den inte helt förbrukat statsbidraget *ska* den betala tillbaka den del av stödet som återstår och göra det på det sätt och inom den tid som Statens kulturråd bestämmer.

I fråga om regionala arkivinstitutioner bestämmer Riksarkivet om återbetalning av statsbidraget. I fråga om regionala resurscentrum för film och video bestämmer Stiftelsen Svenska Filminstitutet.

Om verksamhet med länsbibliotek läggs ned, beslutar Statens kulturråd om litteratur och annat material, som det lämnats statsbidrag för, *ska* föras över till något annat bibliotek.

Denna förordning träder i kraft 1 januari 2011.

1 Utredningens uppdrag och arbetsformer

1.1 Vårt uppdrag

Kultursamverkansutredningen har haft i uppdrag att utarbeta förslag till en ny modell för fördelning av statliga bidrag till regional kulturverksamhet. Enligt utredningens direktiv (dir. 2009:97) ska förslagen innebära att den kommunala nivån tilldelas ett ökat inflytande och ansvar för fördelningen av statliga bidrag. Förslagen ska utgå från de ekonomiska och strukturella förutsättningar som anges i propositionen *Tid för kultur* och riksdagens beslut (prop. 2009/10:3, bet. 2009/10:KrU5, rskr. 2009/10:145). Den grundläggande principen är att staten, landstingen och kommunerna även fortsättningsvis gemensamt ska ansvara för kulturpolitikens genomförande och därmed för att uppfylla de nationella kulturpolitiska målen. Staten ska ha det övergripande strategiska ansvaret för den nationella kulturpolitiken.

I uppdraget har ingått att föreslå vilka statliga bidrag som ska ingå i modellen och formerna för genomförandet, samt vilka författningsändringar som behövs för att förslaget ska kunna genomföras. Av direktiven framgår att modellen ska införas successivt i hela landet fr.o.m. 2011 och att vissa kriterier ska vara uppfyllda på länsnivå då modellen införs.

1.2 Så har vi arbetat

Utredningen har under de tre månader den varit verksam bl.a. hållit möten med representanter för berörda statliga myndigheter och institutioner, för fackliga organisationer och för regionala och lokala institutioner inom kulturområdet. Utredningen har även träffat representanter för kulturskaparnas organisationer och för

ideella organisationer, SKL:s styrelses arbetsutskott samt dess kultur- och fritidsberedning. Utredningen har haft ett flertal möten med ansvariga politiker och tjänstemän från både landsting, kommuner och kommunala samverkansorgan. Vi har även haft löpande kontakt med Utredningen om en nationell plattform för musiken (Ku 2009:01). Däremot är Utredningen om översyn av statlig regional förvaltning m.m. (Fi 2009:07) när detta skrivs ännu i ett så tidigt skede att en avstämning av eventuella förslag inte varit möjlig. Kulturdepartementets arbete med att inrätta en ny analysmyndighet inom kulturområdet är även detta i ett så tidigt skede att det inte kunnat beaktas i utredningen.

Utredningens möten med olika aktörer har inneburit att värdefull information och nya perspektiv tillförts utredningsarbetet. En lista över genomförda möten finns i bilaga 3. Ett viktigt underlag i utredningsarbetet har också varit remissvaren på Kulturutredningens betänkande (SOU 2009:16), i synnerhet de synpunkter som lämnats på Kulturutredningens förslag om en s.k. portföljmodell.

1.3 Betänkandets disposition

För att få en tydlig bild av nuläget och förutsättningarna för att införa ett nytt system för fördelning av statliga medel till regional kulturverksamhet har utredningen gjort en relativt omfattande genomgång av hur kulturmedlen i dag fördelas. I kapitel 2 och 3 lämnas redogörelser för bakgrunden till dagens system, för ändamålen med bidragsgivningen och för de statliga medlens fördelning i dag.

I kapitel 4 redogör vi för några utgångspunkter vi menar bör beaktas vid statens medelsfördelning till regional kulturverksamhet.

I kapitel 5 presenteras utredningens förslag till utformning av en ny samverkansmodell. Det handlar om hur en ny anslagsstruktur kan se ut, vilka överväganden vi har gjort när det gäller de olika anslagen och bidragen, om ansvarsförhållandena mellan parterna på nationell, regional och lokal nivå samt om andra frågor som är kopplade till förslaget. I det därpå följande kapitlet redogör vi för ett antal frågor som är kopplade till modellens praktiska genomförande. Hur den statliga uppföljningen kan ske inom ramen för det nya systemet behandlas närmare i kapitel 7.

I kapitel 8 kommenteras de författningsändringar som föreslås och i kapitel 9 görs en bedömning i enlighet med bestämmelserna i

14 och 15 §§ kommittéförordningen (1998:1474) av vilka konsekvenser som modellen kan förväntas få.

1.4 Andra överväganden

Som redogörs för ovan har utredningen haft en begränsad tid till sitt förfogande och ett avgränsat uppdrag. Under utredningsarbetets gång och i samband med de många möten som utredningen har haft, har en rad intressanta frågor väckts. Det är i flera fall frågor som ligger utanför utredningens direktiv, men som i högsta grad är relevanta för kulturpolitiken som helhet. Från utredningens sida menar vi att det bl.a. kan vara intressant för regeringen att överväga hur de nationella kulturinstitutionernas roll och uppdrag i förhållande till det regionala och lokala kulturlivet bör se ut. Vi tror att det vore bra om kulturens roll för samhället och samhällsekonomin i ökad utsträckning blev belyst i den akademiska forskningen och att aktuella forskningsrön inom detta område beaktades av de instanser som styr kulturpolitikens utformning. En förhoppning är att den nya analysmyndigheten som ska bildas inom kulturområdet kan bidra till kunskapsutvecklingen på området.

Vi har i betänkandet begränsat våra överväganden till att omfatta den verksamhet som ryms inom Kulturdepartementets ansvarsområde. Det innebär bl.a. att vi inte har behandlat frågan om folkbildningens roll för det regionala och lokala kulturlivet. Många av dem som vi har mött under utredningens gång har exempelvis påtalat att studieförbundens verksamhet har en stor betydelse för kulturverksamheten runt om i landet.

2 Tidigare utredningar och förslag

Frågan om på vilket sätt staten respektive landstingen och kommunerna kan stödja kulturlivet runt om i landet har varit en central kulturpolitisk fråga under lång tid. Redan under 1930-talet fattades viktiga politiska beslut på området, bl.a. om inrättandet av Riksteatern och om en regional organisation för kulturmiljövården. Nedan lämnas en kort redogörelse för ett antal betydelsefulla utredningar och politiska beslut på området. I kapitlet beskrivs också försöksverksamheten med ändrad regional ansvarsfördelning och förslaget om att fyra län ska bilda regioner fr.o.m. 2011. Avslutningsvis ges en översiktlig beskrivning av kulturens roll inom den regionala tillväxtpolitiken.

2.1 1974 års kulturpolitiska beslut

”En nära samverkan på olika nivåer mellan stat, kommun, landsting och organisationsliv är nödvändig.”

Det kulturpolitiska beslut som riksdagen fattade 1974 byggde till stor del på regeringens kulturpolitiska proposition *Den statliga kulturpolitiken* (prop. 1974:28), som hade presenterats samma år. I propositionen var frågor om stödet till kultur i hela landet och fördelningen av det offentliga ansvaret för kulturstöd ett viktigt tema. Propositionen baserades i sin tur till stora delar på förslagen i de betänkanden – *Ny Kulturpolitik Del 1: Nuläge och förslag* (SOU 1972:66) och *Ny Kulturpolitik Del 2: Sammanfattning* (SOU 1972:67) – som utredningen Kulturrådet hade lagt fram.

Behovet av decentralisering var en bärande idé i propositionen. Den uttalade ambitionen var att genom en vidgad geografisk fördelning av den samhällsstödda kulturverksamheten åstadkomma en reell jämlikhet i kulturlivet. I propositionen skriver den dåvarande regeringen bl.a. att ”Det är ett ekonomiskt rättvisekrav att staten

stöder uppbyggnaden av självständig regional kulturverksamhet. Det är önskvärt att teatrar, orkestrar och museer tar ett ökat regionalt ansvar för att i större utsträckning nå människor”. Vidare anförs att ”Decentraliseringen inom kulturområdet bör även avse planering, beslut och ansvarstagande. Detta medger ett bättre utnyttjande av lokala och regionala resurser, vilket bidrar till en ökad variation i utbudet av aktiviteter utformade efter olika behov och intressen”.

Kommunernas ansvar för stöd till kulturverksamheter lyfts fram som grundvalen för samhällets kulturpolitiska insatser och det konstateras att många av behoven bäst kan bedömas på lokal nivå. Det nya i förslagen är främst att de uppgifter inom kulturområdet som bör ligga på regional nivå uppmärksammas. I propositionen konstateras att kommunerna i många fall är för små för att ensamma bära det offentliga ansvaret för t.ex. teater-, orkester- och museiverksamhet. Det finns, menar man, skäl att utgå från landstingen som organ för regionala kulturpolitiska insatser. Samtidigt betonas att staten inte bör ta ställning till vilka lösningar i fråga om organisatoriskt ansvar eller regionernas omfattning som väljs på olika håll i landet.

Som en följd av detta resonemang inrättades ett nytt bidrag till regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner som syftade till att ge en ekonomisk bas för institutionsverksamheten och till att stimulera förekomsten av nya regionala institutioner. Det fanns då propositionen lades fram redan ett antal fungerande läns-teatrar, men tack vare den nya stödformen kunde nätverket av regionala teatrar byggas ut. Situationen på musikområdet motsvarade inte helt den på scenkonsten i övrigt i och med att det redan 1971 fanns en statlig regionmusik, vilket i sin tur var en följd av en omorganisation av militärmusiken. Även här var dock idén att stödja uppbyggnaden av en regional verksamhet baserad på befintliga eller nya institutioner.

Slutligen konstateras i propositionen att samma ansvarsfördelning mellan stat, landsting och kommuner bör gälla för museiområdet som för kulturområdet i övrigt. Här fanns dock redan ett rikstäckande nät av kulturinstitutioner. I och med att den statliga organisationen inom kulturmiljöområdet ändrades gjordes det också en omstrukturering av bidraget till de regionala museerna i samband med 1974 års kulturproposition. Det nya bidraget avsåg både museiverksamhet och kulturminnesvård.

2.2 1996 års kulturproposition

”Det är i den lokala miljön som idéer och initiativ skall födas.”

I 1996 års kulturpolitiska proposition *Kulturpolitik* (prop. 1996/97:3) konstaterades att de statliga insatser som hade gjorts för att bredda kulturutbudet i hela landet – vilka i stor utsträckning bedömdes vara en konsekvens av förslagen i 1974 års kulturproposition – hade lett till att regionala kulturcentrum kunnat skapas i ett antal större städer, men också att kulturlivet i många mindre samhällen blivit rikare och mer mångsidigt. Detta hade skett genom ett successivt uppbyggnadsarbete i samspel mellan stat, landsting och kommuner. Vidare konstaterades att det lokala kulturlivet blivit mer mångfacetterat än det var i mitten av 1970-talet. Kommunerna hade skaffat sig erfarenhet av att stödja och organisera kultur och man var även benägna att satsa på innovativa projekt. I propositionen bedömdes emellertid möjligheterna att fortsätta expandera de kulturpolitiska resurserna som små. I stället handlade det om att på bästa sätt utnyttja befintliga medel. Regeringen skrev att det var i den lokala miljön som idéer och initiativ skulle födas. Statens ambition skulle vara att främja ett kulturliv som i allt väsentligt utformades under lokalt ansvar, men den lokala utvecklingen krävde ett engagemang från centralt håll.

I propositionen föreslogs vissa ändringar och förenklingar i de statliga stödsystemen till regional kulturverksamhet. Det gällde bl.a. bidragen till länsmusiken och införandet av ett system med länskonstnärer, med regionalt huvudmannaskap. Kopplingen mellan bidrag och personalstorlek togs bort och ändamålet med stödet breddades. Det statliga bidraget förenades med villkor om ekonomisk motprestation från huvudmannens sida. En andel av det totala stödet till kulturinstitutionerna avsattes som rörlig mellan olika institutioner, genom införandet av s.k. utvecklingsbidrag.

2.3 Ansvarskommitténs betänkande

Den statliga Ansvarskommittén (Fi 2003:02) tillsattes i januari 2003 och hade i uppdrag att analysera samhällsorganisationen och bedöma om det krävdes förändringar av uppgiftsfördelning och struktur för att klara de utmaningar som de offentliga verksamheterna i framtiden skulle ställas inför (dir. 2003:10). Kommittén

lämnade i sitt slutbetänkande *Hållbar samhällsorganisation med utvecklingskraft* (SOU 2007:10) bl.a. förslag på en ny regional samhällsorganisation som innebär att landstingen ersätts av regionkommuner. Dessa regionkommuner övertar landstingens uppgifter, deras beskattningsrätt och deras konstitutionella ställning. Kommittén föreslog också att den nuvarande länsindelningen skulle ersättas av en ny statlig geografisk indelning med färre och mer jämstora län.

Ansvarskommittén lämnade också förslag som gäller statens stöd till regional kulturverksamhet. Förslaget innebär att de statliga medel som omfattas av förordningen (1996:1598) om statsbidrag till regional kulturverksamhet ska fördelas enligt fasta kriterier mellan regionkommunerna, vilka själva avgör fördelningen mellan olika kulturinstitutioner i länet. För att säkerställa kontinuitet och genomslag för de nationella kulturpolitiska målen ska respektive regionkommun teckna ett avtal med Statens kulturråd om den övergripande användningen av dessa medel. Kravet på regional medfinansiering ska bibehållas. Ansvarskommittén betonade kulturens betydelse för den regionala tillväxten genom att den påverkar regionens attraktivitet och genererar arbetstillfällen, men också genom att den kanaliserar människors kreativitet, skapar mötesplatser och stärker lokal och regional identitet. Särskilt uppmärksammade kommittén de regionala satsningar som gjorts på film- och musikområdena.

Försöksverksamheten med ändrad regional ansvarsfördelning, som bl.a. inneburit att landstinget i Skåne län haft befogenhet att fördela statsbidrag till regionala kulturinstitutioner, kommenterades i betänkandet. Här hänvisade kommittén till den parlamentariska regionkommittén (PARK) som belyste frågan i sitt slutbetänkande *Regionalt folkstyre och statlig länsförvaltning* (SOU 2000:85). Eftersom regeringen även för Skåne län fastställde vilka regionala institutioner som skulle få bidrag och flera regionala bidrag dessutom kvarstod för central fördelning omöjliggjordes i praktiken regionala prioriteringar. Detta, menade både PARK-kommittén och Ansvarskommittén, var till men för såväl kulturpolitiken som för samspelet mellan stat och region.

Erfarenheter från försöksverksamheten i Skåne län beskrivs också i en forskningsrapport från Statens kulturråd som presenteras i februari 2010.¹ Rapporten betonar bl.a. vikten av att

---

¹ *Förändringar i kulturpolitikens geografi*, Jenny Johannisson, Statens kulturråd 2010.

uppmärksamma kommunernas en roll inom ramen för en ny fördelningsmodell.

2.4 2007 års kulturutredning

”För att vitalisera kulturpolitiken och öka engagemanget för kulturfrågorna behöver samspelet mellan stat, landsting och kommun förnyas.”

Den kulturutredning som lade fram sitt betänkande (SOU 2009:16) i februari 2009 lade stor vikt vid att kulturpolitiken skulle vara relevant för var och en, spegla nya kulturyttringar och vara förankrad i människors vardag. Utredningen menade att kulturpolitikens demokratiska perspektiv behövde stärkas.

I betänkandet introducerades en rad nya begrepp som användes för att beskriva vad utredningen menar att kulturpolitiken borde vara och vad den borde syfta till. Ett sådant begrepp är aspektpolitik, med vilket förstås att de politiska insatserna bör syfta till att kulturella perspektiv och förmågor i högre grad kan bidra till samhällsutvecklingen. Utredningen föreslog bl.a. att kulturpolitiken skulle få nya nationella mål, att myndighetsstrukturen på kulturområdet skulle förändras och att en ny modell för fördelning av medel till regional kulturverksamhet skulle införas.

Kulturutredningens förslag inom det senare området innebär att den ordning med specialdestinerade bidrag till enskilda kommunala eller regionala kulturverksamheter som infördes i och med 1974 års kulturproposition överges. Den nya modell som utredningen skisserar valde man att benämna portföljmodellen och den föll i mångt och mycket tillbaka på tankegångarna i Ansvarskommitténs slutbetänkande. Portföljmodellen bygger på att staten lämnar samlade bidrag till den regionala nivån som stöd för deras kulturinsatser. Detaljföreskrifterna om användningen borde enligt utredningen begränsas och successivt ersättas med en förhandlingsordning. Modellen bygger på ett samlat statligt agerande gentemot landstingen och regionerna och utredningen menade därför att denna modell förutsatte att en myndighetsreform genomfördes. I utredningens förslag till myndighetsreform sammanfördes flera av myndigheterna inom kulturområdet till större enheter, kallade sfärer. Statens kulturråd föreslogs bli omvandlad till en mindre myndighet vars huvudinriktning skulle ligga på övergripande analys och upp-

följning. Den skulle också agera förhandlingspart gentemot landstingen inom ramen för den nya portföljmodellen. Övriga delar av Statens kulturråds nuvarande uppgifter föreslog utredningen skulle föras in i en ny myndighet, vars huvuduppgift skulle vara bidragsgivning till konstnärliga ändamål.

2.5 Filmutredningen 2008

I den statliga Filmutredningens betänkande *Vägval för filmen* (SOU 2009:73), som lämnades till regeringen i september 2009, fördes bl.a. ett resonemang om den statliga filmpolitiken i förhållande till Kulturutredningens förslag om en s.k. portföljmodell. Filmutredningen konstaterade att på filmpolitikens område är det stödet till regionala resurscentrum för film och video som skulle kunna komma ifråga för en eventuell ny modell för statligt stöd till regionala kulturinstitutioner. Regionala filmcentrums samarbetsråd hade under utredningstiden till Filmutredningen framfört att man ansåg att stödet borde omfattas av den portföljmodell som Kulturutredningen föreslog. Stiftelsen Svenska Filminstitutet (SFI), som i dag förvaltar och fördelar stödet till regionala resurscentrum för film och video, borde enligt samarbetsrådet vara den institution på nationell nivå som förde dialogen med regionerna, i samverkan med Statens kulturråd.

Filmutredningen delade Regionala filmresurscentrums samarbetsråds uppfattning att stödet till regionala filmresurscentrum skulle kunna fördelas inom ramen för en ny regional fördelningsmodell. Samtidigt invände utredningen delvis mot den kritik som samarbetsrådet framfört mot SFI:s nuvarande hantering av stödet. Utredningen menade bl.a. att det inte går att utan vidare översätta de förutsättningar som råder på t.ex. teater- och museiområdena, där en proportionerlig regional fördelning kan vara ett mål i sig.

Utredningens slutsats blev att stödet till regionala resurscentrum kunde omfattas av modellen, men att SFI vid en sådan förändring borde spela en framträdande roll i dialogen mellan stat, landsting och kommuner om medlens användning. Filmutredningen remitterades den 27 oktober 2009 och utredningens förslag bereds för närvarande i Regeringskansliet.

2.6 2009 års kulturproposition – Tid för kultur

Den kulturpolitiska proposition som regeringen lämnade i september 2009, *Tid för kultur* (prop. 2009/10:3), baserade sig till stor del på förslagen i Kulturutredningens betänkande (SOU 2009:16) och även i viss mån på förslagen i det slutbetänkande, *Kraftsamling – museisamverkan ger resultat* (SOU 2009:15), som regeringens särskilda utredare inom museiområdet överlämnade till regeringen i februari 2009.

Flera av förslagen var dock förändrade i förhållande till hur de var utformade i utredningarnas respektive betänkanden. Den omfattande förvaltningsreform som föreslogs av Kulturutredningen valde regeringen att inte gå vidare med, bl.a. med hänvisning till remissinstansernas synpunkter. De nya nationella kulturpolitiska mål som föreslogs hade också till stora delar en annan lydelse än de som föreslogs i Kulturutredningens betänkande. Däremot lämnade regeringen ett förslag om en ny samverkans- och fördelningsmodell som i väsentliga delar anslöt till Kulturutredningens förslag om en ny portföljmodell. Den nya samverkans- och fördelningsmodellen borde enligt regeringen införas successivt i hela landet. Redan fr.o.m. 2011 bedömdes den kunna införas i Skåne, Västra Götaland, Halland och Gotland samt även i andra län som uppfyller de villkor som modellens genomförande förutsätter.

Riksdagen beslutade den 16 december 2009 att modellen ska införas i enlighet med regeringens förslag (prop. 2009/10:3, bet. 2009/10:KrU5, rskr. 2009/10:145). I sitt betänkande skrev riksdagens kulturutskott bl.a. att tiden var mogen för en ny fördelningsmodell för regional och lokal kulturverksamhet och noterade att även de motionärer som rest invändningar mot regeringens förslag ändå var positiva till en regionalisering av ansvaret inom kultursektorn.

2.7 Ändrad regional ansvarsfördelning – Skåne, Västra Götaland, Halland och Gotland

I Skåne län och Västra Götalands län pågår sedan slutet av 1990-talet en försöksverksamhet enligt lagen (1996:1414) om försöksverksamhet med ändrad regional ansvarsfördelning (försöksverksamhetslagen). Syftet är att utveckla former för en bättre demokratisk förankring av det regionala utvecklingsarbetet. För-

söksverksamheten inleddes i och med riksdagens beslut om att en försöksverksamhet med ändrad regional ansvarsfördelning skulle genomföras i Kalmar, Gotlands och Skåne län från den 1 juli 1997 fram till utgången av 2002 (prop. 1996/97:36, bet. 1996/97:KU4, rskr. 1996/97:77). I samband med att riksdagen fattade beslut om att föra samman de tre län som nu bildar Västra Götalands län beslutades att försöksverksamheten skulle utvidgas till att även omfatta det nybildade länet (prop. 1996/97:108, bet. 1996/97:BoU13, rskr. 1996/97:228). Riksdagen beslutade i januari 2002 om att försöksverksamheten skulle upphöra och att det i stället skulle bli möjligt för kommunerna och landstingen att bilda s.k. kommunala samverkansorgan (prop. 2001/02:7, bet. 2001/02:KU7, rskr. 2001/02:138). Dock beslutades att försöksverksamheten i Skåne och Västra Götalands län skulle förlängas till utgången av 2006. Riksdagen har därefter beslutat att ytterligare förlänga försöksverksamheten i Skåne och Västra Götalands län t.o.m. utgången av 2010 (prop. 2004/05:8, bet. 2004/05:KU7, rskr. 2004/05:68).

Enligt försöksverksamhetslagen har landstingen i Skåne och Västra Götalands län ansvaret för det sektorsövergripande arbetet med att utarbeta en strategi för länets långsiktiga utveckling, ansvaret för frågor om länsplaner för regional transportinfrastruktur, samt för beslut om användningen av regionalpolitiska och andra utvecklingsmedel enligt vad som närmare föreskrivs av regeringen. I försöksverksamheten i Skåne län ingår även att besluta om bidrag till regionala kulturinstitutioner.

Försöksverksamhetslagen innehåller bestämmelser om att landstingen ska samverka med länets kommuner och landsting samt med länsstyrelsen och övriga berörda statliga myndigheter. I lagen anges även att samråd bör ske med företrädare för berörda organisationer och näringslivet i länet.

I Ansvarskommitténs slutbetänkande (se avsnitt 2.3), föreslogs bl.a. att landstingen skulle ersättas av s.k. regionkommuner och tilldelas fler statliga regionala uppgifter än de som ingår i försöksverksamheten med ändrad regional ansvarsfördelning. Försöksverksamheten skulle därmed upphöra. Betänkandet bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Landstingen i Uppsala, Dalarnas, Gävleborgs, Västernorrlands, Västerbottens, Jämtlands och Norrbottens län har under våren 2008 ansökt till regeringen om att få ändra befintliga landstingsindelningar (dnr Fi2008/3755, Fi2008/3176, Fi2008/3048,

Fi2008/4182, Fi2008/4204, Fi2008/4757 och Fi2008/4773). Den 10 november 2009 lämnade Kammarkollegiet sitt yttrande till regeringen (dnr Fi2009/7192). Kollegiet avstyrker ansökningarna men förordar samtidigt fortsatt utredning. Den 11 februari 2010 beslutade regeringen i ett tilläggsdirektiv (dir. 2010:12) till utredningen Översyn av statlig regional förvaltning m.m. (Fi 2009:07) att frågan ska utredas vidare.

Hallands läns landsting och Gotlands kommun har ansökt om att fr.o.m. 2011 bilda en regionkommun i enlighet med de principer som föreslås i Ansvarskommitténs slutbetänkande (dnr Fi2008/2986 och Fi2008/4055). Landstingen i Skåne och Västra Götalands län har begärt att regeringen lägger fram förslag till riksdagen om att försöksverksamheten görs permanent i Skåne och Västra Götalands län (dnr Fi2008/3445).

I departementspromemorian *Ansvar i vissa län för regionalt tillväxtarbete och transportinfrastrukturplanering* (Ds 2009:51), som Finansdepartementet lade fram den 15 oktober 2009, lämnades förslag om hur de uppgifter som ingår i försöksverksamheten med ändrad regional ansvarsfördelning ska hanteras efter 2010. I promemorian föreslås att försöksverksamheten ska göras permanent för landstingen i Västra Götalands och Skåne län. Ansvarsfördelningen mellan staten och landstingen föreslås följa den som för närvarande gäller för försöksverksamheten. Verksamheten ska regleras genom en ny lag som även ska omfatta Hallands och Gotlands län. Lagen föreslås innehålla uppgifter för regionalt tillväxtarbete och arbetet med länsplaner för regional transportinfrastruktur. Promemorian sändes ut på remiss fram till den 14 december 2009. Regeringen planerar att lägga fram en proposition med förslag på en ny lag i mars 2010. Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2011.

Med hänvisning till förslagen i propositionen *Tid för kultur* och denna utrednings uppdrag avstod Finansdepartementet dock från att lämna förslag när det gäller kulturverksamheten.

2.8 Kulturen i den regionala tillväxtpolitiken

I maj 1998 beslöt riksdagen att inrätta ett system med regionala tillväxtavtal, som skulle vara treåriga, beslutas av regeringen och gälla fr.o.m. år 2000. Tillväxtavtalen skulle utarbetas stegvis i tre etapper. Under den första och andra etappen skulle regionens styr-

kor och svagheter analyseras och ett utkast till program som bl.a. angav mål, prioriteringar, genomförande och möjlig finansiering utarbetas. Aktörerna skulle därvid ha möjlighet att lämna förslag till ändringar i regelverk, beslutsordningar m.m. Den tredje etappen innebar förhandlingar mellan statens företrädare och övriga aktörer om programmets slutliga innehåll och finansiering.

Syftet med de regionala tillväxtavtalen var bl.a. att skapa bättre förutsättningar för kommuner och landsting att delta i EU:s strukturfondsprogram och att samordna statens resurser för regional utveckling på ett bättre sätt.² Länsstyrelserna eller – i de län där det bedrevs försöksverksamhet med ändrad regional ansvarsfördelning – de regionala självstyrelseorganen och i förekommande fall samverkansorganen, fick ansvar för att samordna och representera länen gentemot de nationella myndigheterna.

Efter det att den första avtalsperioden löpt ut reviderades systemet och i stället infördes fr.o.m. 2004 regionala tillväxtprogram.³ Genom namnändringen signalerade regeringen att det inte var frågan om avtal mellan parter utan snarare om riktninggivande program och överenskommelser om den övergripande färdriktningen för insatserna för utveckling och tillväxt i regionerna. De första regionala tillväxtprogrammen gällde fram till 2007.

När regeringen i december 2006 beslutade om *En nationell strategi för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning 2007–2013*⁴ förändrades de regionala tillväxtprogrammen. Bland annat togs tidsbegränsningen bort och programmen skulle heller inte längre vara obligatoriska för länen. De regionala tillväxtprogrammen har i många län utvecklats mot att bli näringsinriktade handlingsprogram, kopplade till de regionala utvecklingsprogrammen som har en mer övergripande karaktär.

De regionala utvecklingsprogrammen (RUP) regleras i en särskild förordning (2007:713) om regionalt tillväxtarbete. Programmen utgör samlade strategier för länens regionala tillväxtarbete. Syftet är att binda samman olika planeringsprocesser med betydelse för hållbar regional utveckling och tillväxt och underlätta samverkan mellan länen. De ligger till grund för regionala strukturfondsprogram, territoriella program, regionala tillväxtprogram och andra relevanta program och insatser på regional nivå. Ansvariga

---

² Att gunga ett system eller ett system i gungning – En analys av program- och partnerskapsarbetet inom den nationella regionalpolitiken från mitten av 1990-talet och framåt. Rapport 0033 från Tillväxtverket, juni 2009.

³ En politik för tillväxt och livskraft i hela landet (prop. 2001/02:4)

⁴ N2006/11184/RUT

för att ta fram RUP är regionala självstyrelseorgan, kommunala samverkansorgan eller länsstyrelsen i län utan dessa organ. Programmen ska arbetas fram i samråd med kommuner och landsting och ligga till grund för samarbetet mellan kommuner, landsting, statliga myndigheter, näringsliv och andra organisationer på den regionala nivån.

Tillväxtverket har 2009 gjort en uppföljning av RUP:arna.⁵ Uppföljningen visar att 19 av 21 län har handlingsinriktade program kopplade till de regionala utvecklingsprogrammen. Av dessa län är det 14 som har särskilda program för kulturområdet. De RUP:ar som nu är gällande har antagits någon gång under perioden 2003–2009. Programperioderna kan variera mellan fyra och ända upp till tio år eller mer. Vissa län har valt att inte ha någon tidsgräns med hänvisning till att arbetet är processinriktat och under ständig förändring.⁶ Det finns ett stort utrymme att finna egna lösningar på hur RUP:arna ska tas fram och vad de ska innehålla. Länen har använt olika arbetsmetoder och analysverktyg. Exempelvis har Kronobergs län parallellt med att man tog fram programmet gjort en analys av särskilda utvecklingsförutsättningar utifrån Cultural Planning-metoden. I korthet går metoden ut på att identifiera kulturella resurser och se till alla aspekter av ett samhälles kulturella tillgångar och liv, inte endast det som traditionellt räknas som konstnärlig eller kulturell verksamhet.

Statens kulturråd, Riksantikvarieämbetet, Riksarkivet och Sveriges Kommuner och Landsting tog 2007 initiativ till projektet KRUS: Kultur i Regionala UtvecklingsStrategier. Medverkade i arbetet gjorde även Verket för näringslivsutveckling och Institutet för tillväxtpolitiska studier. Initiativet följde på ett uppdrag som de tre kulturmyndigheterna fick i regleringsbrevet för 2007. Ett syfte med KRUS-projektet var att studera hur kultur och kulturarv lyfts fram som resurs för regional utveckling och tillväxt. Ett annat syfte var att stärka den nationella överblicken över vilken roll som kultur spelar i de olika regionala strategierna och programmen. Ett tredje syfte var att bredda dialogen mellan central, regional och lokal nivå vad gäller kulturens roll i den regionala utvecklingen. Arbetet presenterades i form av en rapport i september 2008.⁷ I rapporten kon-

---

⁵ *Regionalt tillväxtarbete med fokus på attraktivitet och det goda livet – De regionala utvecklingsprogrammen 2009*, Rapport från Tillväxtverket.

⁶ *Ibid.*

⁷ *Kultur i regionala utvecklingsstrategier och program – en lägesrapport*, Institutet för tillväxtpolitiska studier, Nutek, Riksantikvarieämbetet, Riksarkivet, Statens kulturråd samt Sveriges Kommuner och Landsting.

stateras bl.a. att de regionala utvecklingsstrategierna och programmen i stort uppmärksammar kulturens roll och potential, men ofta saknar koppling till konkreta handlingsprogram. Man pekar på värdet av att mobilisera både politiska och professionella kulturintressenter på flera nivåer inom länen. I övrigt framhålls bl.a. att det från länen framförts önskemål om att statliga myndigheter kan vara behjälpliga med utvecklingsarbete och metodstöd för att följa upp mål och strategier.

3 Regional kulturverksamhet med statligt stöd

En stor del av dagens statliga bidragsgivning till regional kulturverksamhet regleras i förordning (1996:1598) om statsbidrag till regional kulturverksamhet. Stöd enligt förordningen får lämnas till teater-, dans- och musikinstitutioner inklusive länsmusikverksamhet; regionala museer; länsbibliotek; verksamhet med länskonstnärer; regionala konsulenter för mångkultur; regionala arkivinstitutioner och regionala resurscentrum för film och video. Bidrag lämnas endast till institutioner och verksamheter som också får bidrag från ett landsting, en kommun eller någon annan huvudman. När det gäller regionala och lokala kulturinstitutioner ges bidrag endast till dem som regeringen förklarat som berättigade till ett sådant stöd.

Nedan redogörs för de olika anslag och anslagsposter som är kopplade till förordningen och de typer av verksamhet som får statsbidrag inom ramen för förordningen. Informationen är huvudsakligen hämtad från årsredovisningar eller annan dokumentation från berörda myndigheter samt från regleringsbrev, budgetpropositioner etc.

Inledningsvis beskrivs det anslag som avser den försöksverksamhet med ändrad regional fördelning av kulturpolitiska medel som bedrivs i Skåne t.o.m. den 31 december 2010 ("Skåne-påsen") och som regleras i förordning (2007:609) om fortsatt försöksverksamhet med ändrad fördelning av statsbidrag till regional kulturverksamhet.

Det statliga bidraget till länshemslöjdskonsulenternas verksamhet är i flera avseenden uppbyggt enligt samma principer som stödet till annan regional verksamhet, även om det inte är reglerat i förordning. Därför beskrivs även detta bidrag i kapitlet.

Regionalt och lokalt huvudmannaskap

Samarbetet mellan landsting och primärkommuner kan se ut på många olika sätt. Ansvarsfördelningen för olika kulturverksamheter grundar sig ofta på en överenskommelse mellan länets landsting och kommuner. I några fall har denna överenskommelse resulterat i att kulturverksamheten bedrivs inom ramen för ett kommunalt samverkansorgan där länets landsting och kommuner ingår. I andra fall kan huvudmannaskap och finansieringsansvar för de enskilda institutionerna ha delats upp på så sätt att landstinget tagit på sig ansvaret för vissa institutioner, medan någon eller några av de större kommunerna i länet tagit på sig ansvaret för andra. Till detta ska läggas att huvudmannaskapet för institutionsverksamheten kan delas mellan landstinget å ena sidan och en eller två av kommunerna å den andra. Uppgörelserna har i vissa fall någon form av skatteväxlingsordning mellan kommuner och landsting som grund.

Vanligen har institutionerna en styrelse bestående av politiskt valda representanter, men det finns en stor variation när det gäller organisationsformen. Vissa institutioner drivs som aktiebolag, stiftelser eller landstingskommunala enheter. Andra som ekonomiska eller ideella föreningar med särskilda uppdrag från landsting eller kommuner. Detta gäller bl.a. de institutioner som kommit att omfattas av den statliga bidragsgivningen under senare år och där organisationen gått från att vara en fri teatergrupp till att få institutionell status i den statliga bidragsgivningen. Inom museiområdet kan Nordiska akvarellmuseet på Tjörn sägas vara en motsvarighet.

3.1 Försöksverksamhet med ändrad regional fördelning av kulturpolitiska medel

Enligt lagen (2007:609) om fortsatt försöksverksamhet med ändrad regional ansvarsfördelning genomförs t.o.m. den 31 december 2010 en försöksverksamhet med ändrad regional ansvarsfördelning i Skåne län. Det regionala självstyrelseorganet i Skåne län (landstinget, som har valt att kalla sig Region Skåne) har från Statens kulturråd övertagit ansvaret att besluta om fördelningen av statsbidrag till regional kulturverksamhet den 1 juli 1998–31 december 2010. Försöksverksamheten finansieras genom medel från anslaget 1:4 *Försöksverksamhet med ändrad regional fördelning av kulturpoli-*

tiska medel. Anslaget får användas till bidragsgivning enligt förordningen (1998:305) om försöksverksamhet med ändrad fördelning av statsbidrag till regional kulturverksamhet.

Fram t.o.m. budgetåret 2009 var elva regionala kulturinstitutioner utpekade som bidragsmottagare i regleringsbrevet. Dessa var Regionmuseet i Skåne, Kulturen i Lund, Malmö museer, AB Helsingborgs Stadsteater, Malmö Opera och Musikteater AB, Malmö Dramatiska teater AB, Skånes Dansteater AB, Helsingborgs Nya Konserthus AB, Malmö Symfoniorkester AB, Stiftelsen Musik i Skåne och Länsbiblioteket i Skåne. I regleringsbrevet för 2010 anges dock att Region Skåne, efter dialog med Statens kulturråd, ska ansvara för beslut om vilka institutioner som ska beviljas stöd 2010. Region Skåne har 2010 beviljat statliga medel till samtliga tidigare utpekade institutioner, samt till ytterligare två verksamheter, nämligen Uppåkra Arkeologiska center och Form/Design Center. En mindre del av de statliga medlen har man gjort sökbara som projektbidrag för de institutioner som tilldelats statliga bidrag. Statens kulturråd ska efter årets slut till regeringen redovisa hur Region Skåne har fördelat medlen mellan olika mottagare. Anslaget 1:4 *Försöksverksamhet med ändrad regional fördelning av kulturpolitiska medel* pris- och löneomräknas årligen. År 2010 uppgår anslaget till 158,7 miljoner kronor.

3.2 Regional musikverksamhet samt regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner

Sedan 2004 finns det teater-, musikteater- och/eller dansinstitutioner i samtliga län. Dessa kan antingen ha ett regionalt eller ett lokalt huvudmannaskap. Vid institutionerna bedrivs föreställnings- och konsertverksamhet samt, i många fall, pedagogiskt arbete särskilt riktat mot barn och unga.

3.2.1 Teaterverksamhet

Som en följd av en målinriktad satsning på att bygga upp den offentligt stödda teaterverksamheten har antalet teaterinstitutioner mer än fördubblats sedan 1974. Några av de institutioner som i dag fungerar som länsteatrar har startat som riksteaterensembler eller fria teatergrupper. I länsteatrarnas uppdrag ingår att genom turnéer

och föreställningar på egen scen förse invånare i hela länet med teater, att verka för att nå nya publikgrupper och se till att barn och unga ges möjlighet till teaterupplevelser. Barn- och ungdomsteater samt arrangörsutveckling är väsentliga frågor för länsteatrarna. Den statliga finansieringen uppgår som regel till ca 30–35 procent av den offentliga finansieringen. I några fall uppgår statens del till 50 procent – detta gäller främst mindre teatrar.

I vissa län är länsteatern och den regionala musikverksamheten integrerade i en musikteater.

Sex stadsteatrar får statlig delfinansiering. Stadsteatrarna är i de flesta fall kommunägda bolag där kommunen står för huvuddelen av den offentliga finansieringen. Statsbidraget uppgår vanligen till mellan 20 och 25 procent av det totala offentliga stödet.

Vid sidan av stads- och länsteatrarna finns även ett antal andra teaterverksamheter som får statsbidrag, t.ex. Cirkus Cirkör, Västanå Teater och Oktoberteatern. Dessa är alla organisationer som tidigare varit verksamma som fria teatergrupper men som kommit att få uttalade uppdrag från respektive landsting, kommun eller kommunalt samverkansorgan och som även givits institutionsstatus i den statliga bidragsgivningen.

3.2.2 Musikverksamhet

Länsmusikorganisationerna bildades i slutet av 1980-talet som en följd av omorganisationen av Stiftelsen Svenska rikskonserter (Rikskonserter) och regionmusiken. Ett skäl för omorganisationen var att stödja uppbyggandet av en musikverksamhet med regional huvudman. Den ursprungliga fördelningen av de statliga resurserna till länsmusiken baserades på verksamheten inom regionmusiken och inom Rikskonserter i varje län under verksamhetsåret 1984–1985. Bidragen fastställdes genom överläggningar mellan staten och Landstingsförbundet och byggde på en fast procentuell årlig uppräkning som var lika stor för alla län.

Länsmusikorganisationerna har ofta fokus på barn och unga och samverkar med olika arrangörer. I några län har länsmusikorganisationen anställda musiker, men samverkar i övrigt med det fria musiklivet. Länsmusikorganisationerna bedriver även verksamhet i projektform, till exempel barnkultur dagar, tonsättarprojekt, arrangörsfrämjande, fonogramutgivning, föreläsningar och kultur i vården. Som nämnts är den regionala musikverksamheten i vissa fall

integrerad i en teater-, musik- eller musikteaterinstitution. Av länsmusikorganisationerna har 8 av 20 orkesterverksamhet med statligt stöd.

Den regionala musikverksamheten har en förhållandevis hög andel statlig finansiering. Med något undantag uppgår statens andel av den offentliga finansieringen till minst 50 procent och på flera håll är statens andel betydligt högre. Under senare år har flera landsting eller kommunala samverkansorgan emellertid ökat sina insatser för den regionala musikverksamheten.

De statligt stödda orkestrarna i Sverige uppvisar en stor variation avseende repertoar och orkesterstorlek. De har alltifrån knappt 20 till drygt 100 musiker och den möjliga repertoaren spänner från storbandsjazz till symfoniorkesterrepertoar via kammarorkester- och sinfonietta repertoar.

Det är en viss geografisk obalans i orkesterutbudet och huvuddelen av orkestrarna har sin hemvist söder om Gävle. I flera län utför orkestrarna en del av länsmusikuppdraget. I några fall erhålls därför ett samlat bidrag från Statens kulturråd för orkesterverksamhet och regional musikverksamhet. Statens andel av den samlade offentliga finansieringen varierar, men uppgår för orkestrarna till ca 30 procent. För de som har ett sammanslaget bidrag för orkesterverksamhet och regional musikverksamhet är andelen runt 50 procent.

Det finns operainstitutioner med offentligt stöd på fem orter i landet. Statens stöd uppgår som regel till ca 50 procent av den totala offentliga finansieringen av operahuset. Värmlandsoperan och Norrlandsoperan verkar som musikteaterinstitutioner, orkestrar och länsmusikorganisationer. Operahusens repertoar består av såväl klassiska som nyskrivna operor och musikaler.

3.2.3 Dansverksamhet

Det finns få regionala dansinstitutioner i landet och dansensembler finns endast vid Göteborgsoperan, Skånes Dansteater och Norrdans i Härnösand. Vid Regionteater Väst finns en mindre ensemble som sätter upp föreställningar som riktar sig till barn och unga. Gästspel av dansföreställningar visas dock på flera scener runt om i landet, men lämpliga lokaler saknas på många håll. Dansverksamhet bedrivs på olika sätt runt om i landet, men utgångspunkten för det statliga bidraget är att det ska presenteras professionella föreställ-

ningar för en publik av vuxna, unga och barn. Norrlandsoperan genomför regelbundet ett antal samproduktioner med det fria danslivet genom gästspels- och residensverksamhet.

För att tillgodose behovet av professionell föreställningsverksamhet i norra Sverige har de fyra nordligaste institutionerna gått samman i Kommunalförbundet Norrlands nätverk för Musikteater och Dans (NMD) som samordnar turnéer i de fyra norrlandslänen. Turnerande produktioner för nätverket genomförs av NorrDans (Västernorrland), Norrlandsoperan (Västerbotten), Piteå Kammaropera (en del av Norrbottensmusiken) och barnoperaverksamheten vid Estrad Norr (Jämtland).

Vidare finns bl.a. Dansnät Sverige, ett arrangörsnätverk som arbetar för att sprida och främja samtida danskonst i Sverige. I nätverket ingår föreningar, institutioner, kommuner och landsting från alla delar av landet.

3.2.4 Fördelning av anslaget

Det är Statens kulturråd som beslutar om fördelningen av bidrag inom ramen för anslaget 2:2 *Bidrag till regional musikverksamhet samt regionala och lokala teater-, dans- och museiinstitutioner*. Syftet med bidraget är att möjliggöra en mångsidig verksamhet av hög kvalitet. Fram till 2003 angav regeringen i regleringsbrevet till Statens kulturråd vilka medel som skulle användas för teater-, dans- och musikteaterverksamhet respektive länsmusikverksamhet. Sedan 2004 har Statens kulturråd kunnat göra omprioriteringar inom anslaget.

En viss del av anslaget ska avsättas till riktade, tidsbegränsade bidrag som lämnas under högst tre år. Dessa utvecklingsbidrag ges för arbete med att nå nya publikgrupper, turnéverksamhet, samarbete över konstområdesgränserna samt samverkan mellan professionella konstutövare och amatörer. Berättigade att ansöka om särskilda utvecklingsbidrag är samtliga landsting eller kommunala samverkansorgan för regional musikverksamhet och de institutioner och orkestrar som namnges under anslaget, samt de verksamheter som genom Region Skåne får statligt verksamhetsbidrag från anslag 1:4 *Försöksverksamhet med ändrad regional fördelning av kulturpolitiska medel*.

I bilaga 2 anges de teater- och dansinstitutioner och orkesterverksamheter som enligt 2010 års regleringsbrev till Statens kultur-

råd är berättigade att söka om statligt stöd inom ramen för anslaget 2:2. Ungefär 5 miljoner kronor av anslaget går årligen till samverkan med tonsättare. Statens kulturråd får använda högst 500 000 kronor för administration och genomförande av verksamheten. Anslaget pris- och löneomräknas årligen. År 2010 uppgår anslaget till 812,2 miljoner kronor.

3.3 Regionala museer

De regionala museerna fungerar i dag som centrum för museiverksamhet i sina regioner och har en omfattande verksamhet som inkluderar framför allt utställningsproduktion, kulturmiljöfrågor, dokumentation och pedagogisk verksamhet. De ska även verka för att utveckla den regionala strukturen på konstområdet.

Statsbidragen till de regionala museerna och deras föregångare har en mycket lång tradition. Systemet med särskilda läns museer påbörjades i slutet av 1920-talet på initiativ av Riksantikvarieämbetet. Syftet var dels att skapa en rikstäckande organisation för kulturmiljöarbetet, dels att ge museerna förutsättningar att hålla ändamålsenliga lokaler.

De regionala museerna genomgick under 1960-talet stora förändringar och breddade sina verksamheter, vilket också fick följd för hur statsbidragen utformades i mitten av 1970-talet. Kulturmiljöfrågorna fanns fortfarande med som en central uppgift men nu betonades också museernas roll som regionala kulturinstitutioner med pedagogiska uppgifter. I samband med att länsantikvarietjänster inrättades på länsstyrelserna 1976 flyttades ansvaret för den regionala kulturmiljövården till stor del över från läns museerna till länsstyrelserna. Under samma period gjordes ändringar i det statliga bidragssystemet som innebar att läns museerna i likhet med övriga regionala kulturinstitutioner fick bidrag från staten för delar av sina personalkostnader. Landstingen och kommunerna skulle dock bära huvudansvaret för läns museernas verksamhet och ekonomi.

Den statliga andelen av de regionala museernas finansiering uppgår till mellan 10 och 40 procent.

3.3.1 Fördelning av anslaget

Det är Statens kulturråd som, efter samråd med Riksantikvarieämbetet, fördelar stödet till de regionala museerna. Inom ramen för anslaget 8:3 *Bidrag till regionala museer* fördelas också medel till de regionala museerna i Skåne län för uppgifter inom kulturmiljöarbetet. Dessa medel fördelas av Riksantikvarieämbetet efter samråd med Statens kulturråd och Region Skåne.

Bidragets syfte är att stödja museerna i deras uppgift att samla in, bearbeta och förmedla kunskaper om regionens kulturarv, dess konstutveckling samt om samhället och miljön i övrigt. Statsbidraget ska ge museerna möjlighet att ta ansvar för sin del av det regionala kulturmiljöarbetet. En viss del av anslaget ska avsättas till riktade tidsbegränsade bidrag, som lämnas under högst tre år. Utvecklingsbidrag ges bl.a. för arbete med att nå nya publikgrupper och att granska museernas samlingar.

Av bilaga 2 framgår vilka museiinstitutioner som är angivna som bidragsmottagare i Statens kulturråds regleringsbrev för 2010.

Berättigade att därutöver ansöka om särskilda utvecklingsbidrag och stöd för museipedagogiska insatser är samtliga av regeringen utpekade museer. De museiinstitutioner som beviljats bidrag från Region Skåne av medel från anslaget 1:4 kan också ansöka om utvecklingsbidrag.

Den andel av anslaget som har fördelats till utvecklingsbidrag har ökat stadigt de senaste åren i takt med ökade behov av utvecklingsmedel vid de regionala museerna.

Anslaget får även användas för lönekostnader för anställda med lönebidrag som anvisats av Arbetsförmedlingen. Från och med 2010 ingår dessa medel i verksamhetsbidraget.

Anslaget pris- och löneomräknas årligen. År 2010 uppgår anslaget till 164,2 miljoner kronor, varav 10,2 miljoner disponeras av Riksantikvarieämbetet för bidrag till regionala museer i Skåne län.

3.4 Biblioteksverksamhet

Det finns ca 1 300 folkbibliotek i Sverige, varav 290 är huvudbibliotek och drygt 1 000 är filialer. De har tillsammans omkring 70 miljoner besök och en utlåning på ca 70 miljoner böcker eller andra medier per år. Det är kommunerna som är huvudmän för folkbiblioteken. Som stöd och komplement till den kommunala

biblioteksverksamheten finns det länsbibliotek, lånecentraler och depåbibliotek. Länsbiblioteken finansieras huvudsakligen av sina huvudmän: landstingen. Staten bidrar i genomsnitt med ca en fjärdedel av finansieringen.

Statsbidragen till länsbiblioteken har sitt ursprung i 1930 års biblioteksreform som föreskrev att ett centralbibliotek skulle inrättas i alla län. I bibliotekslagen (1996:1596) anges att det bör finnas ett länsbibliotek i varje län. I en bestämmelse som infördes i bibliotekslagen 2005 (SFS 2004:1261) angavs att bibliotek och bibliotekshuvudmän inom det allmänna biblioteksväsendet ska samverka samt att kommuner och landsting ska anta biblioteksplaner. Kulturdepartementet inledde under hösten 2009 ett arbete med att se över bibliotekslagen och undersöka hur lagen har fungerat i praktiken. Regeringen avser att under 2010 återkomma med en redovisning av eventuella förslag till följd av den pågående utvärderingen av bibliotekslagen.

Under 1960-talet inrättades tre lånecentraler. Malmö lånecentral fick ansvar för södra Sverige, Stockholms lånecentral för mellersta Sverige och Umeå lånecentral för norra Sverige. Lånecentralerna förmedlar medier och artikelmaterial till andra bibliotek, förmedlar lån och kopior från bibliotek utanför Sverige samt är behjälpliga med ämnes- och referensfrågor. Lånecentralerna finansieras helt genom statliga bidrag som regleras i förordningen (1996:1608) om statsbidrag till folkbibliotek. Även Sveriges depåbibliotek i Umeå är helstatligt finansierat.

Internationella biblioteket är organisatoriskt en del av Stockholms stadsbibliotek. Det är öppet för allmänheten, men fungerar även som lånecentral och har till uppgift att komplettera behoven av litteratur och dokument på andra språk än svenska, dock ej engelska, tyska, franska, danska, norska och samiska. Det statliga bidraget utgör 25 procent av finansieringen.

3.4.1 Fördelning av anslaget

Det är Statens kulturråd som fördelar det statliga stödet på biblioteksområdet. Bidrag inom ramen för anslaget 3:1 *Bidrag till biblioteksverksamhet* regleras av förordningen (1996:1608) om statsbidrag till folkbibliotek och förordningen (1996:1598) om statsbidrag till regional kulturverksamhet. Syftet med statsbidraget till länsbiblioteken är att ge varje medborgare god tillgång till böcker och infor-

mation genom att länsbiblioteken bistår folkbiblioteken med kompletterande medieförsörjning, rådgivning, information, fortbildning samt specialtjänster. Anslaget uppgår 2010 till 49,1 miljoner kronor. Enligt Statens kulturråds årsredovisning för 2008 fördelades 41,4 miljoner kronor i verksamhetsstöd till 23 bibliotek, vilket även inkluderar medel till lånecentralerna och till depåbiblioteket. Av bilaga 2 framgår vilka dessa bibliotek är.

Dessutom fördelades totalt 5,4 miljoner kronor i utvecklingsbidrag till 15 av dessa bibliotek. Utvecklingsbidraget ges för arbete med att utveckla den regionala biblioteksverksamheten. Till verksamhetsutveckling av folkbibliotek fördelades 0,9 miljoner kronor. Anslaget pris- och löneomräknas årligen.

3.5 Regional arkivverksamhet

Ändamålet med anslaget 6:2 *Bidrag till regional arkivverksamhet* är att främja regional arkivverksamhet och bättre integrera arkivområdet i den regionala kulturpolitiken. Medel under anslaget fördelas av Riksarkivet efter prövning i Riksarkivets nämnd för enskilda arkiv. Riksarkivets nämnd för enskilda arkiv inrättades den 1 juli 1972 och fördelar sedan 1992 allt statligt stöd till enskild arkivverksamhet i landet.

Regionala arkivinstitutioner i samtliga län förutom Gotlands län finns angivna som bidragsmottagare i Riksarkivets regleringsbrev. En redovisning av dessa återfinns i bilaga 2.

Bidrag lämnas i form av stödenheter. En stödenhet är 100 000 kronor och delar av stödenheter får lämnas. Riksarkivet ska fördela stödenheterna lika mellan de stödberättigade institutionerna. Anslaget pris- och löneomräknas årligen. År 2010 uppgår anslaget till 6,4 miljoner kronor.

3.6 Länskonsulentverksamhet inom kulturområdet

Anslaget 1:2 *Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete* syftar bl.a. till att främja utveckling och förnyelse inom kulturområdet. Statens kulturråd fördelar inom ramen för detta anslag bl.a. bidrag till vissa länskonsulentverksamheter (bildkonst, dans och mångkultur). Statsbidraget till konsulentverksamhet syftar till att sprida, stimulera

och öka kunskapen om konst och kultur, framför allt bland barn och unga, och att höja kvaliteten inom amatorkulturområdet. Statsbidraget till regionala konsulenter för mångkultur syftar till att stimulera en utveckling som tar tillvara det mångkulturella samhällets skiftande uttrycksformer. Under 2008 fördelades bidrag till 13 konstkonsulenter, 18 danskonsulenter och 9 mångkulturkonsulenter. Totalt beviljades 8,5 miljoner kronor i statsbidrag till detta ändamål 2008. Bidragsbeloppet har sjunkit sedan 2006 och Statens kulturråd genomför just nu en granskning av länskonsulenternas uppdrag, mål och återrapportering. Statens kulturråd arbetar för att få in konsulentverksamheten som en del av respektive områdes ordinarie bidragsgivning. Därför ingår stöd till tre konstkonsulenter i det bidrag som går till de regionala museerna.

Riksteatern ger i dag, inom ramen för sina medel under anslaget 2:1, stöd till ca 30 riksteaterkonsulenter som är anställda av de ideella riksteaterföreningarna runt om i landet. De finns i hela landet utom i Stockholm och på Gotland. De flesta konsulenterna arbetar med både barn- och ungdomsverksamhet och övrig verksamhet, såväl genom föreningarna som i skolan. I deras uppdrag ingår turnéläggning och samordning av scenkonst, hantering av regionala arrangörsstöd och subventioner, fortbildning av lärare i kulturfrågor, utbudsdagar och presentationer för arrangörer samt kontinuerlig samverkan med olika aktörer såsom kommunernas barnkulturgrupper, regionteatrar, fria grupper, regionmusiken och andra kulturkonsulenter. Man har också ett nära samarbete med Riksteaterns nationella nivå. Riksteatern avsätter 2010 drygt 5,1 miljoner kronor i bidrag till de regionala föreningarna som också får stöd med ca 29 miljoner kronor, inklusive arrangörsbidrag, från landsting eller annan regional huvudman.

3.7 Regionala resurscentrum för film och video

Anslaget 10:1 *Filmstöd* ap. 2 Stöd till filmkulturella åtgärder uppgår 2010 till 121,6 miljoner kronor och fördelas av Stiftelsen Svenska Filminstitutet (SFI). Stödet avser fördelning av medel som inte faller inom filmavtalets ram. Anslaget pris- och löneomräknas inte. År 2009 fördelade SFI ca 16 miljoner kronor av dessa medel till 19 regionala resurscentrum i enlighet med förordning (1996:1598) om statsbidrag till regional kulturverksamhet. Dessa resurscentrum finns redovisade i bilaga 2.

Målet med resurscentrumens verksamhet är att främja regional och lokal filmverksamhet med tyngdpunkt på insatser riktade till barn och unga. Stödet avser tre huvudområden: pedagogik, visning och produktion.

Den samlade regionala finansieringen har ökat under senare tid och har de senaste åren varit ungefär tre gånger så stor som det statliga stödbeloppet. Vad som räknas som ekonomisk motprestation varierar dock mellan olika län. I vissa län räknas t.ex. stöd till filmfestivaler och till kort- och dokumentärfilmsproduktion som motprestation, medan det inte gör det i andra län. Till detta kommer att resurscentrumen även har fått stöd från EU. Detta stöd har dock minskat under senare år.

De flesta regionala resurscentrum ingår som en del i de kommunala samverkansorganens eller landstingens verksamhet. Vissa resurscentrum är dock aktiebolag eller liknande fristående organisationer. Vanligen är mellan en och fem personer anställda på resurscentrumen.

3.8 Främjande av hemslöjden

Anslaget 4:4 *Främjande av hemslöjden* används för bidrag till hemslöjdskonsulenternas verksamhet, Svenska Hemslöjdsföreningarnas Riksförbund och för projekt inom hemslöjdsområdet. Svenska Hemslöjdsföreningarnas Riksförbund har som mål att stärka hemslöjdens roll och betydelse i samhället och är ett centralt organ för landets ideella hemslöjdsföreningar. Det är myndigheten Nämnden för hemslöjdsfrågor som har i uppgift att fördela bidraget till hemslöjdskonsulenterna, som 2010 uppgår till 17,3 miljoner kronor. Anslaget pris- och löneomräknas årligen.

Bidraget till länslemslöjdskonsulenterna är inte reglerat i någon förordning. Nämndens fördelning grundar sig på riktlinjer som fastställdes av riksdagen 1981 (prop. 1980/81:87, bet. 1980/81:NU 42 rskr. 1980/81:276). Dessa riktlinjer utgår från en situation där den regionala organisationen har byggts ut till att omfatta två statsunderstödda hemslöjdskonsulenter i så gott som samtliga län. I budgetpropositionen för 1997 (prop. 1996/97:1 utg. omr. 17, bet. 1996/97:KrU1) gavs Nämnden för hemslöjdsfrågor möjlighet att tillsammans med länen fastställa omfattningen av verksamheten. Regeringen underströk dock att omfattningen av länslemslöjdskonsulentverksamheten inte borde minska.

Bidraget går till huvudmannen för hemslöjdskonsulentverksamheten i varje län och lämnas under förutsättning att den övriga offentliga finansieringen är minst lika stor som statens. Nämnden för hemslöjdsfrågor ska också enligt regleringsbrevet för 2010 lämna bidrag till fem rikskonsulenttjänster eller motsvarande. Medel får även användas för fortbildning och en årlig informationskonferens.

Nämnden för hemslöjdsfrågor inrättades 1981 som en självständig myndighet efter förslag av 1977 års hemslöjdsutredning i betänkandet *Hemslöjd – kulturarbete, produktion, sysselsättning* (SOU 1979:77). Nämnden sorterades under Industridepartementet fram till 1992 då hemslöjdsfrågorna flyttades över till Kulturdepartementet. Nämnden har sitt kansli i lokaler hos Tillväxtverket i centrala Stockholm. Nämnden, som utses av regeringen för en period av tre år, består i dag av nio ledamöter. De representerar olika samhällssektorer och intressen och kommer från hela landet.

Det finns i dag 48 konsulenttjänster med statligt stöd i landet. Vanligen finns det i varje län en konsulent för den textila slöjden och en konsulent för slöjd med hårda material. I dag finns fyra olika typer av huvudmän: elva hemslöjdsföreningar, sju landsting, två läns museer och ett hushållningssällskap.

3.9 Finansiering och uppföljning av kulturverksamhet i länen

De institutioner och verksamheter som i dag utgör det offentligt finansierade kulturlivet har, som tidigare framgått, växt fram successivt och tillkommit på många olika sätt. Initiativ till och utveckling av olika satsningar har genomförts av privata, ideella, fackliga, kommunala, regionala eller statliga aktörer. Ibland är verksamheterna resultat av gemensamma insatser från flera olika intressenter.

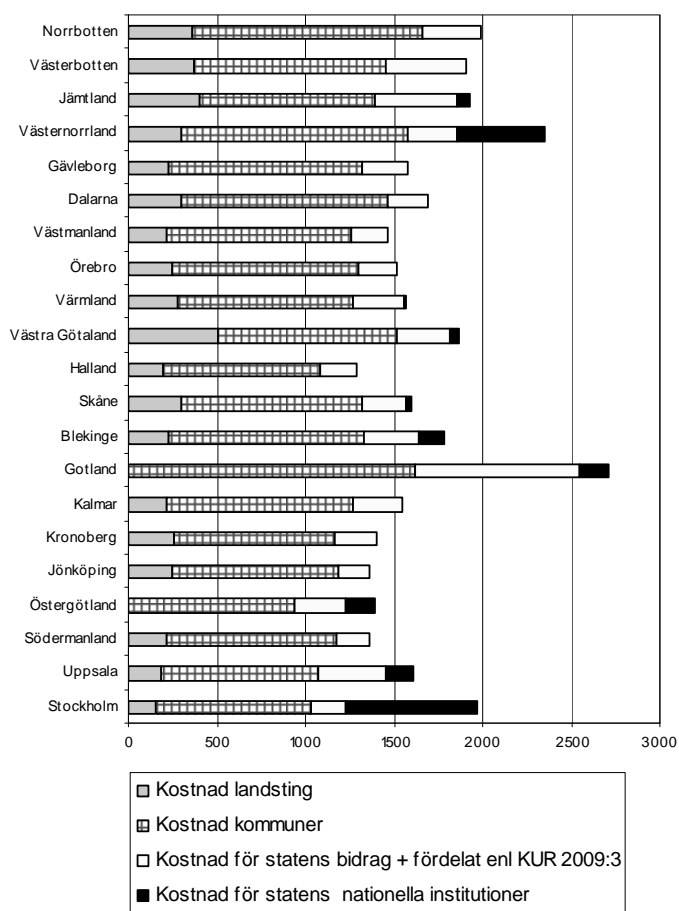
De statliga medlen utgjorde 2008 ca 30 procent av den offentliga finansieringen av de regionala institutionerna, eller ungefär en fjärdedel av institutionernas totala finansiering. Utöver detta finns det en omfattande kulturverksamhet som kommuner och landsting finansierar utan några statliga bidrag, samt givetvis en omfattande kulturverksamhet som bedrivs i privat eller ideell regi.

3.9.1 Totala offentliga satsningar på kultur i länen

Med några undantag är det offentliga ansvaret för kulturverksamhet inte reglerat i lag. Detta, tillsammans med de olika regionala förutsättningar som finns när det gäller befolkningsantal, geografi och befintlig infrastruktur etc. har inneburit att satsningarna på kulturverksamhet skiljer sig åt en hel del mellan länen. En översiktlig bild av omfattningen av de samlade offentliga insatserna på kulturområdet i olika län ges i figur 3.1 nedan.

Kostnaderna per invånare för landsting respektive kommuner är hämtade från Statistiska Centralbyråns (SCB) kommundatabas medan beloppen för staten har hämtats från Statens kulturråds rapport *Statliga kulturutgifter regionalt* (Kulturen i siffror 2009:3) samt, när det gäller utgifter för de statliga nationella institutionerna, från budgetpropositionen för 2010. För staten redovisas dels fördelade kulturbidrag till respektive län samt statligt delfinansierad kulturverksamhet i länen, dels separat statens kostnader för de nationella institutionerna som staten ensam finansierar (t.ex. Operan, Dramaten, Nationalmuseum, Riksteatern etc.) i de län där dessa är belägna, främst Stockholms län. Även landsarkivens och Riksarkivets regionala eller utlokaliserade verksamhet redovisas i diagrammet som nationella institutioner.

Figur 3.1 Kostnader (kr) per invånare för kulturverksamhet 2008

Uttryckt i kronor per invånare kan konstateras att det samlade offentliga stödet till all form av kulturverksamhet är högst på Gotland, tätt följt av Västernorrland. Dessa ligger i topp även om man bara ser till landstingens och kommunernas egna insatser. Det är också viktigt att påpeka att de redovisade siffrorna för kommuner avser genomsnittet i respektive län, vilket kan innebära att det kan finnas betydande skillnader mellan olika kommuner inom ett län. Den stora statliga insatsen per invånare för Västernorrland för-

klaras delvis av att en väsentlig del av Riksarkivets verksamhet är lokaliserad dit. Även för övriga norrlandslän är den statliga bidragsnivån per invånare relativt hög. För Gotlands del är det faktum att länet har få invånare och det geografiska läget viktiga faktorer bakom det höga beloppet per invånare.

3.9.2 Fördelning av vissa statliga bidrag till länen

Statens kulturråd administrerar den största delen av det statliga kulturstödet till regional och lokal nivå. Av de medel som Kulturutredningen föreslog skulle ingå i den s.k. portföljmodellen utgjorde ca 96 procent bidrag som fördelas av Statens kulturråd. Andra statliga bidragsgivande myndigheter eller institutioner är, som framgått tidigare i kapitlet, bl.a. Stiftelsen Svenska Filminstitutet, Riksantikvarieämbetet, Riksarkivet och Nämnden för hemslöjdsfrågor. Därtill bör nämnas Framtidens kultur, Allmänna Arvsfonden, Boverket och Statens konstråd. Statens kulturråd redovisade i en statistikrapport¹ 2009 att myndigheten fördelade ca 70 procent av de statliga bidragsmedlen inom kulturområdet.

I tabell 3.1 anges hur Statens kulturråd har beslutat att fördela verksamhetsbidragen till regional teater-, dans- och musikverksamhet samt regional museiverksamhet för 2010. I beloppen i tabellen ingår inte utvecklingsbidrag. Bidrag till konsulentverksamhet avser de utbetalningar som gjorts av Statens kulturråd 2009, eftersom fördelningsbeslut inte fattats före färdigställandet av detta betänkande.

---

¹ *Statliga kulturinsatser regionalt* (2009:3)

Tabell 3.1 Beslutad fördelning 2010 av statliga verksamhetsbidrag (tkr) till regional teater-, dans- och musikverksamhet (TDM), museiverksamhet samt bidrag 2009 till konsulentverksamhet (dans, konst, mångkultur)

Län	Verksamhetsbidrag till TDM	Verksamhetsbidrag till museer	Bidrag till konsulentverksamhet
Stockholms län	76 267,0	5 028,5	500,0
Uppsala län	29 233,5	4 470,5	400,0
Södermanlands län	15 471,0	4 628,5	700,0
Östergötlands län	54 042,0	6 202,0	--
Jönköpings län	19 888,0	5 390,0	200,0
Kronobergs län	24 350,0	6 171,4	350,0
Kalmar län	15 342,0	8 800,0	--
Gotlands län	13 364,5	6 155,0	95,0
Blekinge län	7 693,0	4 407,5	--
<i>Skåne län (Fördelat av Region Skåne)</i>	<i>143 071,0</i>	<i>20 578,0</i>	<i>575,0</i>
Hallands län	13 525,5	5 568,5	400,0
Västra Götalands län	247 840,5	33 529,5	1340,0
Värmlands län	36 349,5	6 004,0	200,0
Örebro län	25 997,5	4 834,5	200,0
Västmanlands län	21 089,5	4 147,0	400,0
Dalarnas län	21 062,0	5 187,5	400,0
Gävleborgs län	27 615,5	5 056,5	400,0
Västernorrlands län	32 457,5	4 945,5	400,0
Jämtlands län	15 137,5	8 125,5	450,0
Västerbottens län	62 138,5	6 273,0	700,0
Norrbottnens län	28 875,5	4 582,5	200,0
TOTALT	930 811,0	160 085,4	7 910,0

I tabellen ingår inte de medel som fördelas som särskilda utvecklingsbidrag till teater-, dans- och museiinstitutioner samt museer.

Den regionala fördelningen av de statliga bidragsmedlen är delvis historiskt betingad med hänsyn till den institutionsstruktur som har funnits. Den speglar också i viss utsträckning att vissa landsting och kommuner har haft möjlighet och intresse av att själva svara för en väsentlig del av finansieringen.

3.9.3 Statens kulturråds bidragsgivning och uppföljning i dag

Statens kulturråds bidragsgivning är reglerad i ett 20-tal olika förordningar. Därutöver har myndigheten enligt förordning (2007:1186) med instruktion för Statens kulturråd ett sektorsansvar för handikappfrågor. Statens kulturråd ska vidare enligt sin instruktion integrera ett jämställdhets-, mångfalds- och barnperspektiv i verksamheten samt främja internationellt och interkulturellt utbyte och samarbete.

Bidragsgivningen till den regionala kulturverksamheten regleras, som tidigare nämnts, av förordning (1996:1598) om statsbidrag till regional kulturverksamhet.

Arbetsprocessen kring beslut om verksamhetsbidrag till regionala institutioner kan sammanfattas enligt följande:

1. Information till sökande publiceras ca sex veckor innan sista ansökningsdag. Av denna framgår vem som kan söka bidraget, för vad medel kan sökas och vilka utgångspunkterna är för bidragsfördelningen.
2. Ansökningarna kontrolleras först med utgångspunkt i de formella kriterier som finns för bidragen. Därefter vidtar en beredningsprocess som kan innefatta dialog med sökande och andra finansiärer om ekonomiska åtaganden och ambitioner med verksamheten. Parallellt med detta bereds ärendena internt på Statens kulturråd mellan handläggare som arbetar med olika områden. En första diskussion i Statens kulturråds styrelse äger rum i november. Beslut om verksamhetsbidrag fattas av styrelsen i januari, då regeringen fattat beslut om regleringsbrev.
3. I åiterrapportering och uppföljning återkopplas effekten av bidragsgivningen. Därefter analyseras på vilket sätt mål och riktlinjer för bidragsgivningen kan utvecklas för att öka målfyllnelsen.

Bidragsmottagare är ålagda att våren efter bidragsåret utförligt återrapportera hur medlen har använts. De regionala scenkonstinstitutionerna inrapporterar bl.a. följande uppgifter till Statens kulturråd:

- personalstruktur och anställningsvillkor,
- antal föreställningar av olika slag,
- antal åskådare åldersfördelat,
- besökta kommuner,

- repertoar,
- intäkter av olika slag,
- utgifter av olika slag,
- åtgärder för jämställdhet,
- åtgärder för mångkultur,
- internationella insatser och
- åtgärder för tillgänglighet.

3.10 Avsiktsförklaringar och regionala dialoger

För att utveckla samspelet mellan de statliga, regionala och kommunala insatserna har Statens kulturråd under de senaste åren vidareutvecklat sitt arbete med regionala dialoger.

De regionala dialogerna har lett fram till att s.k. avsiktsförklaringar under 2009 har tecknats med landstingen i Skåne, Norrbottens, Dalarnas, Västra Götalands och Västerbottens län samt med Gotlands kommun. Avsiktsförklaringarna syftar till att med utgångspunkt i dialogerna peka ut ett antal samverkansområden som parterna gemensamt vill utveckla. Överenskommelserna som hittills har tecknats har en likartad form. Inledningsvis beskrivs målen för samverkan: ökat deltagande i kulturlivet, förbättrade villkor för konstnärligt skapande, utveckling av kulturlivet med särskilt fokus på barn och unga, ökad samverkan mellan kultur och andra samhälls- eller politikområden, stimulans av det interregionala, internationella och interkulturella samarbetet, stärkt dialog inom kultursektorn samt stärkt kunskapsutveckling och forskning. Vidare beskrivs strategier och former för samverkan och på vilket sätt överenskommelsen ska följas upp. I en bilaga till avsiktsförklaringen redogörs för de samverkansområden som är aktuella. Samtliga avsiktsförklaringar som hittills har tecknats gäller t.o.m. 2010.

Samverkan kan ta sig en rad olika uttryck: gemensamma ekonomiska prioriteringar, kompetensöverföring, nätverksarbete, konferenser, insatser för att förbättra förutsättningarna för en breddad finansiering, samt för att öka kunskapsuppbyggnaden och initiera forskning.

Flera landsting har anmält intresse för att teckna avsiktsförklaringar och arbetet har kommit långt för Jämtlands, Västernorrlands, Östergötlands, Kronobergs och Kalmar län, samt påbörjats i Hallands, Blekinge och Örebro län. Även för

Stockholms stad har ett arbete med att identifiera gemensamma samverkansområden startat. Det faktum att flera regioner har visat stort intresse för att ingå en avsiktsförklaring med Statens kulturråd tyder på att arbetssättet har varit framgångsrikt.

4 Utgångspunkter för statens framtida stöd till regional kulturverksamhet

Bedömning: Statens stöd till regional kulturverksamhet bör bidra till att ge befolkningen i hela landet möjlighet att ta del av ett varierat kulturutbud präglad av förnyelse och kvalitet. Det statliga stödet bör därför bl.a. syfta till att:

- utveckla den kulturella infrastrukturen,
- främja en regional mångfald genom att de skilda förutsättningar som kulturlivet har runt om i landet tas tillvara på bästa sätt och
- ge möjligheter för kulturskapare i hela landet att arbeta och utveckla sitt konstnärskap.

Som tidigare nämnts ligger det inte inom utredningens uppdrag att överväga frågan om statens respektive landstingens och kommunernas ansvar inom kulturpolitiken. Som vi bedömer det råder det en bred politisk enighet kring den grundprincip som under flera decennier varit rådande inom kulturpolitiken, nämligen att ansvaret för att finansiera och driva offentlig kulturverksamhet är delat mellan staten, landstingen och kommunerna. Utredningen har i sitt arbete haft att utgå från de ekonomiska ramar som nu gäller för kulturpolitiken.

Däremot finns det anledning att överväga hur det statliga ansvaret ska definieras inom ramen för den nya modellen som vi beskriver närmare i kapitel 5. Inte minst viktigt är det att definiera vad som bör vara statens utgångspunkt då dialogen med den regionala nivån inleds. Ofta sammanfaller nationella och regionala intressen,

men det kan också förekomma att dessa intressen går isär eller kommer i konflikt med varandra.

Riksdagens och regeringens övergripande prioriteringar eller principer ska vara styrande för användningen och fördelningen av de statliga medlen till regional kulturverksamhet. Formerna för hur dessa mål och prioriteringar ska omvandlas till praktisk verksamhet bör dock i högre grad anpassas till regionala behov, möjligheter och önskemål. Utredningen bedömer att det finns vissa utgångspunkter för det statliga agerandet som kan anses vara grundläggande för modellens genomförande.

En av dessa utgångspunkter är principen om armlängds avstånd, som innebär att den politiska nivån anger de ekonomiska och juridiska ramarna, samt sätter upp övergripande mål. Däremot överläts konstnärliga bedömningar åt ämnesexperter. Att enskilda konstnärliga beslut fattas av, eller med underlag från, konstnärer eller oberoende experter snarare än politiker är en bärande princip inom kulturpolitiken. Den är viktig för att säkra den konstnärliga friheten. Statens kulturråd tillämpar detta arbetssätt i sin bidragsgivning och när nu en stor andel av Statens kulturråds direkta bidragsgivning förs över till regional nivå är det rimligt att den sker enligt likartade principer.

Riksdagen har i december 2009 beslutat om nya nationella kulturpolitiska mål (prop. 2009/10:3, bet 2009/10:KrU5, rskr. 2009/10:145). Dessa ska vara styrande för den statliga kulturpolitiken samt kunna inspirera och vägleda politiken i kommuner och landsting. Målen är formulerade som följer:

Kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund. Alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet. Kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska prägla samhällets utveckling.

För att uppnå målen ska kulturpolitiken:

- främja allas möjlighet till kulturupplevelser, bildning och till att utveckla sina skapande förmågor,
- främja kvalitet och konstnärlig förnyelse,
- främja ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas,
- främja internationellt och interkulturellt utbyte och samverkan,
- särskilt uppmärksamma barns och ungas rätt till kultur.

En given utgångspunkt för staten är de nationella kulturpolitiska målen, men för att bli ett fungerande stöd i diskussionerna behöver dessa brytas ned till en mer konkret nivå och preciseras. Det är enligt vår mening också viktigt att en ny samverkansmodell kan fungera oavsett vilka mål som riksdagen fastställer för den nationella kulturpolitiken.

Ett varierat kulturutbud av hög kvalitet i hela landet

Det torde ligga i varje landstings och kommuns intresse att den kulturella verksamhet som får stöd kommer så många som möjligt till del och att den håller hög kvalitet. Staten har dock via sina myndigheter och institutioner särskilda förutsättningar att göra jämförelser mellan olika delar av landet och stå för en nationell överblick. Därmed kan även behov av samverkan över läns- och kommungränser synliggöras. Staten bör i sin dialog med den regionala nivån särskilt uppmärksamma att de målsättningar som finns för tillgänglighet och delaktighet får genomslag. Statens medel bör också främja att det på regional nivå finns möjlighet att göra lång- eller kortsiktiga satsningar på smalare och mer experimentell konstnärlig verksamhet. Detta gäller särskilt för de konst- och

kulturyttringar som har svag eller obefintlig institutionell hemvist. Särskild uppmärksamhet bör ägnas åt att finna utrymme för det nya och oprövade.

Den kulturella infrastrukturen

Det omfattande nätverk av offentligt finansierade scenkonst- och museiinstitutioner som genom åren byggts upp runt om i landet är ett resultat av investeringar både i kapital och kunnande. Detta gäller även arkivväsendet. Staten har i det avseendet haft en pådrivande roll. De regionala institutionerna har stor betydelse för medborgarnas tillgång till kultur, för att kulturarvet bevaras och förmedlas och för den konstnärliga utvecklingen. De regionala institutionerna har vanligen landsting, kommuner eller kommunala samverkansorgan som huvudmän och huvudfinansiärer, men med staten som betydande bidragsgivare. I och med att en ny regional fördelningsmodell införs försvinner den direkta ekonomiska kopplingen mellan staten och dessa institutioner. En kritik som har riktats mot det nuvarande systemet är att detta konserverar en befintlig struktur, att det innebär en alltför långtgående detaljreglering och skapar inlåsnings effekter samt ger ibland upphov till en otydlighet kring huvudmannskapet för verksamheterna. Den nya modellens syfte är att i stället gynna flexibilitet och göra statens, landstingens och kommunernas roller tydligare.

Att det finns starka och livskraftiga institutioner i varje region är emellertid en förutsättning för att den nationella kulturpolitiken ska vara framgångsrik. Därför bör en utgångspunkt för staten i dialogen med länens representanter vara omsorgen om institutionernas möjlighet att utvecklas och att de statliga medel som avsätts bidrar till att garantera en väl avvägd institutionell infrastruktur på kulturområdet.

Att upprätthålla en oförändrad institutionsstruktur är emellertid inget självändamål. Det bör som en konsekvens av modellen finnas reella möjligheter för landstingen och kommunerna att göra förändringar där det finns behov av detta, liksom att utveckla samarbetet över läns- och kommungränser. Det ska även vara möjligt att stödja kulturverksamhet som inte bedrivs i institutionsform.

Kulturskapares villkor

Uppmärksammandet av kulturskaparnas särskilda villkor och behovet av att förbättra deras försörjningsmöjligheter är frågor som länge varit prioriterade i den nationella kulturpolitiken. Det är i storstadsregionerna som en stor del av publiken, institutionerna och därmed arbetsmöjligheterna finns för landets kulturutövare.

Statens stöd till regional och lokal kulturverksamhet bidrar till att kulturskaparnas arbetsmarknad breddas till fler delar av vårt land. Kulturlivets professionella yrkesutövare har, som handledare och inspiratörer inom bl.a. studieförbunden, också en viktig roll att spela för amatörkulturen och människors möjligheter att utveckla sitt eget skapande. Satsningarna på att integrera kulturen i skolans arbete bygger i mångt och mycket bygger på att kulturskapare kan engageras i verksamheten. Det statliga stödet till regional kulturverksamhet bör därför bl.a. syfta till att ge kulturskapare i hela landet bättre möjligheter att arbeta och utveckla sitt konstnärskap.

5 En ny modell för kultursamverkan

5.1 Kultursamverkansmodellen

Förslag: Från och med 2011 införs successivt en ny modell för fördelning av vissa statliga bidrag till regional kulturverksamhet:

- De statliga anslag som avser bidragsgivning till regional kulturverksamhet förs samman till ett gemensamt anslag.
- Den regionala kulturverksamheten med statligt stöd ska framöver omfatta samma verksamhetsområden som i dag, men regeringen ska inte längre specificera enskilda bidragsmottagare.
- Landstingen tar successivt över den statliga förvaltningsuppgiften att fördela statsbidrag till olika regionala kulturverksamheter. Landstinget kan delegera uppgiften till annat organ. Grunden för detta regleras i en ny lag.
- Regeringen anger närmare villkor för medelsanvändningen i förordning. Ytterligare föreskrifter när det gäller uppföljning och åiterrapportering av medelsanvändningen får meddelas av Statens kulturråd.
- Respektive landsting tar fram fleråriga regionala kulturplaner i samverkan med länets kommuner och efter samråd med kulturlivet i länet och det civila samhället. Kulturplanen fastställs efter dialog med Statens kulturråd.
- Nivån på medelstilledningen till respektive län beslutas av Statens kulturråd efter samråd med övriga berörda myndigheter och med utgångspunkt i de regionala kulturplanerna.

- Statens kulturråd betalar ut medel till landstingen som i sin tur fördelar bidrag till institutioner och annan verksamhet.

Bedömning: I samband med besluten om medelstildelning till respektive län bör diskussioner kunna föras om fördelning av bidrag från andra anslag än det som avses ovan.

En grundläggande princip för den nya fördelningsmodellen ska vara att stat, landsting och kommuner även fortsättningsvis gemensamt ansvarar för kulturpolitikens genomförande och därmed för att uppfylla de nationella kulturpolitiska målen. Modellen omfattar i första hand den regionala nivån, dvs. verksamhet som har betydelse för ett helt län och verksamhet som bedrivs i samarbete mellan flera län i en större region. I direktiven till denna utredning är därför landstingen utpekade som den part som ska fördela det statliga stödet. Som redogörs för i kapitel 3 har många landsting och kommuner valt att överlåta ansvaret för regional kulturverksamhet till kommunala samverkansorgan. Därför är det lämpligt att även kommunala samverkansorgan kan fördela statliga medel. Det ska som en följd av detta vara möjligt för landstinget att delegera uppgiften att fördela det statliga stödet till andra beslutsorgan.¹

Många kommuner har tagit på sig ett betydande ansvar för att främja kulturverksamheten i det egna länet. Det finns t.ex. ett antal kommuner som är huvudmän och/eller huvudfinansiärer till kulturinstitutioner som i dag får bidrag inom ramen för statens stöd till regional kulturverksamhet. Det är i många fall institutioner som inte har ett uttryckligt regionalt uppdrag, men som av staten bedömts ha väsentlig regional betydelse. Även om de inte bedriver turnéverksamhet i länet eller marknadsför sig utanför den egna kommunen, har verksamheterna en stor konstnärlig betydelse och/eller en central uppgift i bevarandet eller tillgängliggörandet av kulturarvet och därmed också en viktig roll för att länets invånare ska få tillgång till kultur. Dessa institutioner och deras huvudmäns intressen ska därför beaktas särskilt när den nya modellen genomförs.

Liksom i dag kommer nivån på de statliga medlen till regional kulturverksamhet att årligen beslutas av riksdagen. Regeringen beslutar om generella villkor för anslaget användning i förordning

¹ I beskrivningen av landstingets roll i modellen avses därför fortsättningsvis i betänkandet även det organ som landstinget eventuellt delegerat uppgiften till.

och regleringsbrev. Fördelningen av medel mellan länen görs genom beslut av Statens kulturråd. Den viktiga skillnaden jämfört med dagens bidragssystem är att landstingen får ansvar för att fördela de statliga medlen vidare till institutioner och andra verksamheter. Möjligheterna att göra omprioriteringar i länen ökar genom att regeringen inte längre anger vilka institutioner och verksamheter som är stödberättigade.

Den kommunala nivån kommer att få ökade möjligheter att prioritera hur de statliga medlen ska nyttjas och därmed större utrymme att göra satsningar på det som upplevs som angeläget för länets invånare. Men den kommunala nivån kommer också åläggas ett större ansvar för att de nationella kulturpolitiska målsättningarna blir uppfyllda. Samspelet mellan den statliga och kommunala nivån i kulturpolitiska frågor kommer att bygga på dialog. Kulturpolitiken kommer i det avseendet att närma sig den modell som varit rådande inom den regionala tillväxtpolitiken.

Vi föreslår att fördelningen av medel mellan länen ska bygga på regionala kulturplaner, som beskrivs närmare i avsnitt 5.1.2. En viktig aspekt i detta sammanhang är behovet av samverkan över läns- och kommungränser. Det finns på många håll redan etablerade länsöverskridande samarbeten mellan kulturverksamheter. Avsikten är att modellen ska främja dessa samarbeten och kunna ge upphov till nya. För att underlätta detta föreslår vi därför vissa undantag från den kommunalrättsliga lokaliseringssprincipen, se vidare avsnitt 5.1.1.

Som redovisas i kapitel 7 innebär modellen att Statens kulturråd även fortsättningsvis ytterst är ansvarig för att redogöra för hur de statliga medlen till regional och lokal kulturverksamhet används och bedöma effekterna. Detta kräver att Statens kulturråd i sin tur ställer tydliga krav på landstingen när det gäller återrapporteringen av medelsanvändningen. Därför föreslår vi att Statens kulturråd bemyndigas att utfärda föreskrifter när det gäller former för uppföljning och återrapportering.

5.1.1 Kommunallagens tillämplighet

Förslag: För att underlätta kultursamverkan över läns- och kommungränserna införs vissa undantag från den kommunalrättsliga lokaliseringsprincipen.

När ett landsting eller en kommun ger stöd till kulturverksamhet med egna medel är kommunallagen (1991:900) tillämplig. I och med att förvaltningsuppgiften att fördela statsbidrag anförtros landsting blir kommunallagen tillämplig även vid fördelningen av statsbidraget. Att kommunallagen är tillämplig innebär bl.a. att man måste ta i beaktande de kommunalrättsliga principerna, såsom t.ex. lokaliseringsprincipen och likställighetsprincipen.

Lokaliseringsprincipen

Lokaliseringsprincipen kommer till uttryck i 2 kap. 1 § kommunallagen och innebär i huvudsak att en kommunal åtgärd måste vara knuten till kommunens eller landstingets egna område eller dess medlemmar². Principen medger att kommunen eller landstinget ger stöd till sådan verksamhet som invånarna behöver eller har nytta av, t.ex. olika kulturverksamheter.

Så länge det är fråga om kulturverksamhet som utövas inom den egna kommunen faller en finansiering av verksamheten normalt inom ramen för lokaliseringsprincipen. När det är fråga om kulturverksamhet i en annan kommun eller i ett annat län måste det bedömas från fall till fall huruvida en finansiering står i överensstämmelse med lokaliseringsprincipen. Bedömningen görs som en proportionell intresseavvägning mellan kostnaden för den aktuella åtgärden och den förväntade nyttan för kommunen eller landstinget och dess medlemmar. I rättspraxis³ har stöd till kulturella insatser godtagits, t.ex. när medel har utbetalats till en teaterföreställning på ett speciellt tema i grannkommunen, med hänsyn till att ett betydande antal av de egna kommuninvånarna kunde tänkas ha intresse av och möjlighet att ta del av föreställningarna.

---

² Medlem av en kommun är den som är folkbokförd i kommunen, äger fast egendom i kommunen eller är taxerad till kommunalskatt där. Medlem av landsting är den som är medlem av en kommun inom landstinget (1 kap. 4 § kommunallagen)

³ RÅ 1978 Ab 214.

Lokaliseringsprincipen medger således länsöverskridande samarbeten i vissa fall. Om den aktuella kulturformen redan finns i den egna kommunen eller länet, om det gäller en verksamhet som är mer geografiskt avlägsen eller om det t.ex. rör sig om turnéverksamhet, kan det emellertid uppstå tveksamhet. Eftersom möjlighet till länsöverskridande samarbete är en central del i Kultursamverkansmodellen är det angeläget att lagstiftningen inte ställer onödiga hinder i vägen. Därför föreslår utredningen att lokaliseringsprincipen inte ska tillämpas när ekonomiskt stöd lämnas till kulturverksamhet inom ramen för samverkansmodellen. Med ett sådant undantag från lokaliseringsprincipen ger modellen goda förutsättningar för samverkan och samarbeten över kommun- och länsgränser.

Likställighetsprincipen

Likställighetsprincipen kommer till uttryck i 2 kap. 2 § kommunallagen och innebär att det inte är tillåtet för kommuner och landsting att särbehandla vissa medlemmar eller grupper av medlemmar på annat än objektiv grund. I rättspraxis⁴ har ansetts att likställighetsprincipen innebär att det är en förutsättning för ett kommunalt bidragsgivande att den kulturella aktivitet som får stöd är tillgänglig för medlemmarna på rimliga villkor.

---

⁴ RÅ 1981 Ab 268

5.1.2 Regionala kulturplaner och beslut om medelstildelning

Förslag: Det ska i respektive län utarbetas en regional kulturplan som bl.a. anger hur de statliga medlen är avsedda att användas. Planen ska tas fram av landstinget i samverkan med kommunerna och efter samråd med länets kulturliv och det civila samhället. Kulturplanen ska vara möjlig att följa upp och utvärdera både för staten och den kommunala nivån. Regeringen anger i förordning de generella riktlinjerna för vad planen ska innehålla. De regionala kulturplanerna ska som huvudregel vara treåriga.

Statens kulturråd fattar årligen beslut om fördelning av de statliga medlen till respektive län. Statens kulturråd ska också, med utgångspunkt i de regionala kulturplanerna, ange en beräknad ram för medelstildelningen under hela den period planen gäller.

Bedömning: Statens kulturråd bör inför respektive landstings arbete med kulturplanen ta fram en ekonomisk planeringsram där ett statligt stödbelopp för länet anges. Med denna ram som utgångspunkt ska landstingen i kulturplanen ange vilka insatser som planeras vid 1) en oförändrad nivå, 2) en ökning med 10 procent, och 3) en minskning med 10 procent.

När modellen ska börja gälla för samtliga län kan regeringen överväga om den ekonomiska planeringsramen för respektive län i stället bör anges i regeringsbeslut.

Utgångspunkterna för statens insatser för regionala kulturverksamheter beskrivs närmare i kapitel 4. För att få ett ökat genomslag för dessa menar vi att landstingen, i samspel med kommuner, kulturliv och civilsamhälle ska ta fram regionala kulturplaner. Dessa ska ge en bild av vilka insatser som respektive landsting avser att genomföra med stöd från staten och hur förutsättningarna för dessa insatser ser ut. Även länsöverskridande samarbeten ska framgå.

En utgångspunkt för kulturplanerna är överväganden kring befintliga verksamheter med gemensam statlig och regional eller lokal finansiering. Planerna ska vara möjliga att följa upp och utvärdera både för staten och den kommunala nivån.

Det finns flera syften med att ta fram regionala kulturplaner:

- Genom processen med att ta fram kulturplaner kommer fler ges möjlighet att delta i kulturpolitikens utformning.
- Framtagandet av de regionala kulturplanerna bidrar till att öka det regionala engagemanget för kulturpolitiken och stimulera samverkan och kommunikation mellan berörda aktörer i länen.
- De ska fungera som ett kunskapsunderlag för hur kulturverksamhet bedrivs på olika platser i landet.
- De ska utgöra underlag för den statliga medelsfördelningen till länen och därmed motsvara de krav som ställs på att användningen av statliga medel ska vara uppföljningsbar.

Ekonomiska planeringsramar

Det är viktigt att respektive län i arbetet med kulturplanen kan göra en bedömning av vilken nivå på det framtida statliga stödet som är rimlig. Samtidigt bygger hela modellen på att det statliga stödbeloppet ska ställas i relation till den verksamhetsmässiga och ekonomiska ambitionsnivån i länen och de särskilda behov som finns.

Vårt förslag är att Statens kulturråd för respektive län anger en ekonomisk planeringsram, vilken ska vara ett underlag för framtagandet av kulturplanen. Statens kulturråd ska, med hjälp av berörda myndigheter, fastställa planeringsramens storlek och då bl.a. utgå från det tidigare utfallet av den statliga medelsfördelningen samt andra tillkommande faktorer. Varje län ska i kulturplanen ange vilka prioriteringar som man avser göra om den samlade statliga medelsnivån per år är oförändrad, samt om den ökar eller minskar inom ett visst intervall. Utredningen bedömer att det är lämpligt att länen anger tre olika alternativ: 1) en oförändrad nivå, 2) en ökning med 10 procent och 3) en minskning med 10 procent. Kulturplanerna får sin slutliga utformning efter dialog med Statens kulturråd och ligger sedan till grund för beslutet om medelstildelning.

Vi bedömer att beräkningar och överväganden utifrån alternativa medelsnivåer kommer att underlätta diskussioner om prioriteringar, såväl inom länet som i dialogen med Statens kulturråd, och motverka att den nya samverkansmodellen blir statisk och konserverande. Under våra möten med representanter från olika landsting, kommunala samverkansorgan och större kommuner har det från flera håll uttalats stöd för en sådan ordning. Denna

arbetsmetod tillämpas redan på andra områden när det gäller fördelning av statliga medel regionalt och är därför etablerad på kommunal nivå.

Utredningen menar att det kan vara lämpligt att överväga om beslutet om de ekonomiska planeringsramar som ska utgöra grunden för kulturplanernas utformning på sikt i stället bör beslutas av regeringen. Detta bör i så fall ske i samband med att modellen byggts ut till att omfatta samtliga län.

Kulturplanernas innehåll

De kulturplaner som utgör underlag för den statliga medelsfördelningen ska i första hand innehålla beskrivningar av de prioriteringar i fråga om regional kulturverksamhet som länet vill göra med stöd av statliga anslagsmedel. I planerna ska mål och inriktningar för de aktuella verksamheterna anges. Landstingen ska även översiktligt beskriva hur verksamheterna avses finansieras.

När de regionala kulturplanerna arbetas fram ska landstingen beakta att invånarna i respektive län ska kunna ha tillgång till de typer av verksamhet som anges i 7 § i den förordning som vi föreslår. Detta innebär att invånarna i länet ska ha tillgång till:

- professionell teater-, dans- och musikverksamhet,
- museiverksamhet (inkl. kulturmiljöarbete),
- konst- och kulturfrämjande verksamhet,
- regional arkivverksamhet,
- filmkulturell verksamhet med särskild inriktning mot barn och unga samt
- hemslöjdsfrämjande verksamhet.

Vi gör bedömningen att det inom ramen för dessa listade verksamheter är möjligt att både hitta former för att stödja nya kulturuttryck och stödja verksamhet som är konstområdes- och genreöverskridande.

Invånarnas tillgång till ovan nämnda verksamheter kan antingen tillgodoses genom att verksamheten rent geografiskt bedrivs i det aktuella länet eller – där det är möjligt och ändamålsenligt – genom länsöverskridande samverkan.

Det är en fördel om planerna är kopplade till bredare länsvisa utvecklingsstrategier, t.ex. de regionala utvecklingsplanerna.

De regionala kulturplanerna bör även innehålla:

- En nulägesbeskrivning av den regionala kulturverksamheten i länet och hur den finansieras.
- En analys av utvecklingsmöjligheter för kulturen i länet.
- En redogörelse för hur man avser att arbeta för att uppnå de nationella kulturpolitiska målen.
- En redogörelse för hur olika parter förväntas medverka i genomförandet.

Utredningens överväganden om vilka anslag och bidrag som bör ingå i modellen återfinns i avsnitten 5.2.2–5.2.10. Vi menar att det bör ges utrymme i kulturplaner och dialog för att diskutera även stödformer som kvarstår för nationell fördelning. I de möten vi har haft med företrädare för landsting och kommuner har detta varit ett återkommande önskemål.

Kulturplanernas längd och beslut om medelstilldelning

Det är viktigt att den nya modellen ger respektive landsting och kommuner möjlighet att bedriva en långsiktig politik och att det finns rimliga planeringsförutsättningar för de regionala institutionerna och verksamheterna. Alltför korta perioder skulle också bli administrativt betungande både för staten och för den regionala nivån. Samtidigt kan inte kulturplanerna sträcka sig över alltför lång tid med tanke på de förändringar som hela tiden sker i omvärlden och att det finns ett behov av att få genomslag för politiska prioriteringar.

Vår bedömning är därför att kulturplanerna bör omfatta tre kalenderår, om det inte finns särskilda skäl för en annan tidsperiod. Under de första åren då modellen införs anser utredningen att det finns skäl att anpassa tidsperioderna, se avsnitt 6.4.

Fleråriga planer ger även en framförhållning i åtagandet från statens sida. Den statliga budgetprocessen tillåter inte att beslut fattas för mer än ett år i taget, men under förutsättning att det inte sker väsentliga förändringar i anslagsnivåerna bör den statliga finansieringen ligga på den nivå som Statens kulturråd med

utgångspunkt i planen angivit som beräknad nivå för treårsperioden. Reservation får också göras för att det sker andra genomgripande förändringar i förutsättningarna för den regionala kulturverksamheten, som inte varit möjliga att förutse då planerna utarbetades.

5.1.3 Samverkan mellan statliga myndigheter

Förslag: Regeringen ger Statens kulturråd i uppdrag att inrätta ett samverkansråd bestående av representanter för de statliga myndigheter vilkas verksamhetsområden berörs av Kultursamverkansmodellen.⁵ Samverkansrådet ska vara ett forum för information och avstämning i samband med de länsvisa dialogerna kring kulturplanerna och även i samband med Statens kulturråds beslut om medelsfördelning. Samverkansrådet ska också bistå Statens kulturråd i uppföljningsarbetet och behandla andra frågor med koppling till modellen.

Vårt förslag innebär att Statens kulturråd ska företräda staten i dialogen med landstingen kring de regionala kulturplanerna och även fatta beslut om medelstildelning till respektive län. Detta ställer särskilda krav på att Statens kulturråd samverkar nära med de övriga myndigheter som i dag disponerar anslag eller anslagsposter som föreslås ingå i samverkansmodellen. Statens kulturråd behöver inför dialog och medelstildelning ha tillgång till aktuell sakkunskap om frågor som rör t.ex. film, hemslöjd, kulturmiljövård, arkivverksamhet och andra områden som de regionala kulturplanerna omfattar. Det är viktigt att berörda myndigheter har ett forum för informationsutbyte kring hur stöd till och samverkan med kommuner och landsting fungerar. Vi föreslår därför att regeringen ger Statens kulturråd i uppdrag att inrätta ett samverkansråd bestående av i första hand de myndigheter som direkt berörs av Kultursamverkansmodellen. Samverkansrådet ska ha som uppgift att bistå Statens kulturråd och även direkt eller indirekt de olika länen i samband med att de regionala kulturplanerna tas fram. Samverkansrådet ska finna lämpliga former för hur respektive myndighets intressen kan beaktas under dialogen med landstingen.

⁵ Även Stiftelsen Svenska Filminstitutet och andra berörda statliga institutioner kan ingå i samverkansrådet.

Statens kulturråd bör årligen lämna en kortfattad bedömning till regeringen av hur samverkansmodellen fungerar i praktiken. Även i detta sammanhang menar vi att samverkansrådet bör få en uppgift.

När det gäller länsstyrelsernas roll menar vi att de bör kunna fungera som ett stöd i det länsvisa arbetet med att ta fram regionala kulturplaner, bl.a. vad avser läns museernas insatser samt övriga frågor som berör kulturmiljöarbetet. Som framgår av avsnitt 5.2.5 föreslår vi att det statliga bidraget till kulturmiljövård inte ska fördelas av landstingen. Däremot är det naturligt att frågor med koppling till kulturmiljöområdet tas upp i samband med dialogerna och i de regionala kulturplanerna. Även om den modell vi föreslår innebär att den direkta bidragsgivningen från staten till läns museerna upphör är det viktigt att läns museernas kulturmiljöuppdrag fortsatt bedrivs i enlighet med de nationella målen för området. Länsstyrelserna har här en viktig roll för uppföljning på länsnivå och Riksantikvarieämbetet har motsvarande roll nationellt.

5.2 Förändringar i anslagsstrukturen

Av direktiven till utredningen framgår att utredningen ska analysera och motivera om ytterligare statliga bidrag inom kulturområdet, utöver de som i dag direkt fördelas till regionala och lokala kulturinstitutioner, eventuellt bör ingå i modellen. Kulturutredningens betänkande samt Filmutredningen ska vara underlag för dessa överväganden. Utredningen ska beakta vad regeringen anfört i *Tid för kultur* om att statens stöd till den fria scenkonsten, inklusive stödet till arrangörer, tills vidare bör hanteras på central statlig nivå.

Utredningen har med dessa utgångspunkter gjort en genomgång av de anslag som kan vara aktuella och vi presenterar i detta kapitel våra förslag och slutsatser. I Kulturutredningens betänkande anges som en principiell hållning att statliga insatser som uttryckligen har lokala eller regionala mottagare inte ska fördelas av en statlig myndighet utan av lämplig instans på regional nivå. Vi ansluter oss till denna princip, men anser att den bör förtydligas. I första hand menar vi att statliga bidrag till verksamhet som har ett i huvudsak regionalt eller i vissa fall lokalt uppdrag samt en lokal eller regional huvudman och/eller huvudfinansier, ska fördelas av ett regionalt beslutsorgan. En mer utförlig beskrivning av de olika anslagens nuvarande utformning återfinns i kapitel 3 i betänkandet. Vi anser

därutöver att det finns goda skäl att i de kommande dialogerna mellan staten och den kommunala nivån även föra in andra delar av kulturpolitiken. Till exempel finns det från många håll ett uttryckligt önskemål om att utveckla samarbetet mellan kulturlivet och skolan. Vi tror därför att det vore bra om fördelningen av medlen till Skapande skola föregicks av en dialog mellan staten och den kommunala nivån för att på sikt fördelas på länsnivå inom ramen för den nya samverkansmodellen. Det finns även andra bidrag som vi menar tillsvidare bör ligga kvar för statlig fördelning, men tas upp i dialogen mellan staten och landstingen. De avsiktsförklaringar (se avsnitt 3.10) som tagits fram i dialog mellan Statens kulturråd och ett antal län kan ses som en förebild.

5.2.1 Ett nytt gemensamt anslag för statsbidrag till regional kulturverksamhet

Förslag: Ett nytt anslag, *Bidrag till regional kulturverksamhet*, inrättas inom utgiftsområde 17 Kultur, medier trossamfund och fritid. Anslaget disponeras huvudsakligen av Statens kulturråd. Anslaget fördelas till de landsting som ingår i modellen för att i huvudsak stödja den typ av verksamhetsområden som i dag anges i förordning (1996:1598) om statsbidrag till regional kulturverksamhet samt förordning (2007:609) om fortsatt försöksverksamhet med ändrad fördelning av statsbidrag till regional kulturverksamhet. Även statliga bidragsmedel till läns hemslöjds konsulenter förs till det nya anslaget. Fram till dess att den nya fördelningsmodellen är införd i alla län ska anslaget även användas för bidragsgivning till institutioner och verksamheter i de län som ännu inte omfattas av den nya fördelningsmodellen.

Följande anslag inom Uo 17 upphör därmed: 1:4 *Försöksverksamhet med ändrad regional fördelning av kulturpolitiska medel*, 2:2 *Bidrag till regional musikverksamhet samt regionala och lokala teater- dans- och musikinstitutioner*, 3:1 *Bidrag till biblioteksverksamhet*, 6:2 *Bidrag till regional arkivverksamhet* samt 8.3 *Bidrag till regionala museer*.

Det nyinrättade anslaget tillförs även vissa delar av de medel som i dag finns avsatta under följande anslag: 10:1 *Filmstöd* ap. 2 *Stöd till filmkulturella åtgärder* (stöd till regionala resurscentrum), 2:1 *Bidrag till Operan, Dramaten, Riksteatern, Dansens Hus, Svenska rikskonserter, Drottningholms slottsteater och*

Voksenåsen, ap. 3 Riksteatern (teaterkonsulentverksamheten), 1:2 *Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete*, ap. 1 Insatser för allmän kulturverksamhet och utvecklingsverksamhet (bidrag till länskonsulentverksamhet) och ap. 4, *Bidrag till internationell och interkulturell kulturverksamhet* (bidrag till länskonsulentverksamhet) samt 4:4 *Främjande av hemslojden*.

De medel som avser samarbete med tonsättare och som hittills utgjort en del av anslaget 2:2, överförs till anslaget 2:3 ap. 1 *Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål*, och ska fortsatt fördelas nationellt.

Anslaget pris- och löneomräknas årligen enligt de principer som för närvarande gäller för de nuvarande anslagen till regionala och lokala kulturinstitutioner.

Den nya fördelningsmodell som utredningen har i uppdrag att forma ska svara mot flera viktiga men i vissa fall konkurrerande behov. Modellen ska ge möjlighet till långsiktighet och goda planeringsförutsättningar för den kommunala nivån samt för de enskilda kulturverksamheterna. Samtidigt ska modellen ge utrymme för flexibilitet och anpassningar till regionala förutsättningar, snabba omvärldsförändringar, nya kulturuttryck och utvecklingen inom andra samhällsområden. Många remissinstanser har också, som svar på förslagen i Kulturutredningens betänkande, påpekat att staten måste bibehålla och stärka sin roll som tongivande strategisk part på kulturområdet även i förhållande till den regionala kulturpolitiken. Alla dessa faktorer måste vägas in då en ny anslagsstruktur formas.

Kultursamverkansutredningen har som utgångspunkt att de medel som överförs till modellen ska ge ett faktiskt utrymme för regionala prioriteringar så att statens medel används på ett ändamålsenligt och effektivt sätt. För att svara mot kravet på långsiktiga planeringsförutsättningar föreslår vi att ett större anslag upprättas där det statliga stödet till det som i dag kan definieras som löpande institutions- och konsulentverksamhet samlas, se tabell 5.1. Totalt beräknas det nya anslaget uppgå till ca 1,23 miljarder kronor i 2010 års prisnivå. De nuvarande anslag som vi föreslår ska uppgå i ett nytt anslag fr.o.m. 2011 har till övervägande delen pris- och löneomräknats med ett och samma index. Detta index är till största delen baserat på lönekostnader. Även om det förmodligen över tid

kommer att ske omfördelningar i medelsanvändningen i de olika länen kommer den totala kostnadsbilden sannolikt vara mer eller mindre oförändrad. Av den anledningen föreslår vi att det nya gemensamma anslaget ska räknas upp enligt samma principer. Anslaget ska möjliggöra att det i länen finns en förutsägbar statlig finansiering för att upprätthålla och utveckla en kulturell infrastruktur.

Utredningen har även övervägt möjligheten att låta den nya modellen utgå från en i stort sett oförändrad anslagsstruktur, där de berörda anslagen inte sammanförs utan fortsatt disponeras av olika myndigheter och institutioner. Statens kulturråd skulle i ett sådant system ha en samordnande roll, men beslutsrätten skulle formellt ligga kvar på respektive myndighet. Genom ett sådant upplägg skulle det bli tydligt för landstingen hur mycket medel som är avsatt för olika ändamål. Den statliga styrningen skulle bli starkare och samtliga berörda myndigheter och statliga institutioner skulle få en given roll i dialogen med länsnivån.

Vi har dock funnit att ett sådant alternativ har fler nackdelar än fördelar. För det första skulle en sådan modell inte skapa den flexibilitet och det utrymme för regionala prioriteringar som regeringen angett som ett av huvudskälen för att reformera bidragsgivningen. För det andra riskerar en sådan ordning att skapa osäkerhet kring beslutsansvaret på statlig nivå och vara svår att kombinera med det starka önskemål som finns från landsting och kommuner att ha *en* utpekad dialogpart.

I stället föreslår vi att den nödvändiga förankringen hos respektive berörd statlig myndighet sker genom inrättandet av det samverkansråd som föreslås i avsnitt 5.1.3. Utredningen bedömer dock, mot bakgrund av det särskilda samordningsuppdrag som regeringen gett Kungl. biblioteket (KB), att det tills vidare bör vara KB som fr.o.m. 2011 disponerar de medel som i dag fördelas inom ramen för anslaget 3:1 *Bidrag till biblioteksverksamhet* samt de medel som Region Skåne inom ramen för försöksverksamheten har fördelat till Regionbiblioteket Skåne, ca 3,2 miljoner kronor, se avsnitt 5.2.3.

Som beskrivs i avsnitt 5.1.2 är vår utgångspunkt att landstingen i de regionala kulturplanerna ska kunna påvisa hur invånarna ska kunna få ta del av ett kulturutbud som har minst lika stor verksamhetsmässig bredd som i dag.

Tabell 5.1 Anslagsmedel 2010 (tkr) som föreslås omfördelas till det nya samlade anslaget för bidrag till regional kulturverksamhet

Anslag	Fördelande myndighet/ institution 2010	Medel som förs till det nya anslaget Bidrag till regional kulturverksamhet
Anslag 1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet ap. 1 Insatser för allmän kulturverksamhet och utvecklingsverksamhet (delvis) Bidrag till länskonsulentverksamhet inom dans, bild och form och mångkultur	Statens kulturråd	8 000
Anslag 1:4 Försöksverksamhet med ändrad regional fördelning av kulturpolitiska medel.	Statens kulturråd	155 530
Anslag 2:1 Bidrag till Operan, Dramaten, Riksteatern, Dansens Hus, Svenska rikskonserter, Drottningholms slottsteater och Voksenåsen ap. 3 Riksteatern (delvis) Bidrag till teaterkonsulenter	Riksteatern	5 100
Anslag 2:2 Bidrag till regional musikverksamhet samt regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner	Statens kulturråd	812 217
Anslag 3:1 Bidrag till biblioteksverksamhet	Statens kulturråd	49 107
Anslag 4:4 Främjande av hemslöjden ap. 1 Konsulentverksamhet	Nämnden för hemslöjdsfrågor	17 316
Anslag 6:2 Bidrag till regional arkivverksamhet	Riksarkivet	6 406
Anslag 8:3 Bidrag till regionala museer ap. 1 Bidrag till regionala museer ap. 3 Bidrag till regionala museer i Skåne län	Statens kulturråd Riksantikvarie- ämbetet	154 055 10 154
Anslag 10:1 Filmstöd ap. 2 Stöd till filmkulturella åtgärder (delvis) Bidrag till regionala resurscentra för film och video	Filminstitutet	16 000
Överföring av medel till anslaget 2:3 avseende stöd till tonsättarsamverkan		- 5 000
Överföring till det nya anslaget Bidrag till regional kulturverksamhet (2010 års prisnivå)		1 228 885

5.2.2 Överväganden kring de anslag och bidrag som förs över till det nya anslaget

Stödet till regionala kulturinstitutioner inom teater, dans, musik och museiverksamhet samt försöksverksamheten i Skåne län

De institutioner som får stöd från anslagen 1:4, 2:2 och 8:3 har med några få undantag antingen landsting, kommuner eller regionala samverkansorgan som huvudmän och de har alla en betydande grad av regional och/eller lokal grundfinansiering. Utredningen delar den bedömning som görs i Kulturutredningens betänkande och i *Tid för kultur* att dessa anslag bör ingå i den föreslagna fördelningsmodellen.

Inom ramen för anslag 2:2 ap. 3 fördelas i dag medel för samarbete med tonsättare. Bidrag för detta får lämnas till regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner, organisationer med regionalt musikuppdrag samt bidragssökande under anslaget 2:3 *Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål* ap. 1. Vårt förslag är att dessa medel – ca 5 miljoner kronor – kvarstår för statlig fördelning och att de flyttas till anslag 2:3 ap. 1. Samtliga regionala institutioner och grupper som i dag kan söka stödet ska kunna göra det även fortsättningsvis. Detta ligger i linje med det förslag som lämnas av Utredningen om en nationell musikplattform (Ku 2009:1) och som innebär att stödet utökas med den summa som Rikskonserter tidigare anslagit för ungefär samma ändamål, samt att bidraget regleras i en ny förordning.

Bidrag till regional arkivverksamhet

Bidraget till regional arkivverksamhet, som i dag fördelas av Riksarkivet, anser vi i fortsättningen bör fördelas enligt Kultursamverkansmodellen.

Som redogörs för i avsnitt 3.5 handlar det om relativt begränsade medel och de verksamheter som får medlen har förhållandevis små ekonomiska och personella resurser. I de remissvar som har lämnats på Kulturutredningens förslag har det från olika delar av arkivsektorn bl.a. av dessa skäl uttryckts farhågor om att arkivens särskilda behov och förutsättningar inte kommer att tillvaratas om den direkta bidragsgivningen helt förs över till regional nivå. Arkivverksamheten bedrivs på helt andra premisser än annan regional kulturverksamhet och många arkiv framhåller att Riksarkivet

och Nämnden för enskilda arkiv har varit ett stort stöd i utvecklingen av arbetet. Utredningen har förståelse för den synpunkten, men anser att det finns stora fördelar med att arkivverksamheten ges utrymme i samverkansmodellen. Ett syfte med det statliga stödet är att bättre integrera arkivområdet i den regionala kulturpolitiken. Arkivsektorns kopplingar till bl.a. museerna gör det lämpligt att inte särskilja denna bidragsgivning från det system som kommer att tillämpas på andra kulturområden.

Vi tror att arkiven har goda möjligheter att utveckla sin roll inom ramen för den nya modellen. Detta förutsätter att Riksarkivets kompetens och väl uppbyggda kontaktnät kommer till nytta både i samband med dialogen mellan stat och kommunal nivå samt i uppföljning och utvärdering. Vi bedömer också att Riksarkivet bör få en plats i det samverkansråd som vi föreslår ska inrättas, se avsnitt 5.1.3.

Stöd till filmkulturella insatser

Filmen är en viktig del av den nationella kulturpolitiken och dess betydelse för regional utveckling har sedan 1990-talets slut blivit alltmer uppmärksammas. Utredningen menar att det statliga stödet till regionala resurscentrum bör fördelas inom ramen för den nya samverkansmodellen. Stödet fördelas i dag av Stiftelsen Svenska Filminstitutet (SFI) inom ramen för anslaget 10:1 *Filmstöd*, ap. 2 Stöd till filmkulturella åtgärder. Kulturutredningen lämnade, med hänvisning till den då pågående Filmutredningen, inga konkreta förslag vad gällde filmstöden i relation till portföljmodellen. Som framgår av avsnitt 2.5 har Filmutredningen i sitt betänkande bedömt att det statliga stödet till regionala resurscentrum för film och video kan ingå i en ny regional fördelningsmodell.

I Regionala Filmresurscentrums samarbetsråds remissvar på Kulturutredningens betänkande förordas också en sådan lösning. Bland annat hänvisar samarbetsrådet till att resurscentrumen utgör en del av den regionala kulturen på samma sätt som t.ex. länsteatern och länsmusiken. Samarbetsrådet föreslår även att vissa andra stöd inom filmområdet, som i dag hanteras av SFI, ska fördelas enligt den nya modellen. Det gör även flera regionala företrädare i sina remissvar på Filmutredningens betänkande. Bland annat nämns bidrag till film i skolan samt biografier.

I det fall ett nytt filmavtal inte kommer till stånd, anser de regionala produktionscentrumen, att medel motsvarande det stöd som de i dag erhåller för professionell långfilmsproduktion, bör ingå i en ny regional fördelningsmodell och villkoras till särskilda åtaganden.

Filmutredningen ställde sig tveksam till att fler filmstöd än det till regionala resurscentrum skulle fördelas enligt portföljmodellen. Detta motiverade utredningen bl.a. med att det rör sig om relativt begränsade medel och att de belopp som respektive regionala instans skulle ha att fördela skulle vara små. Filmutredningen föreslog vidare att stödet till regionala produktionscentrum för professionell långfilmsproduktion bör avvecklas och att medlen bör omprioriteras till det nationella stödsystemet. SFI menar i sina remissvar på Kulturutredningens och Filmutredningens betänkanden att det regionala filmstödet även fortsättningsvis fullt ut bör hanteras av SFI, men institutet ställer sig positivt till att stödet fördelas efter det att någon form av förhandling skett.

Kultursamverkansutredningen föreslår att det statliga stödet till filmresurscentrumen, som i sin verksamhet i mångt och mycket motsvarar länskonsulenterna inom andra kulturområden, bör ingå i det gemensamma anslaget till regional kulturverksamhet. SFI bör ges plats i det samverkansråd som vi föreslår ska inrättas, se avsnitt 5.1.3.

Det stöd som fördelas inom ramen för anslaget bör även fortsättningsvis avse medfinansiering av filmkulturella insatser på regional nivå. Dessa insatser kan t.ex. avse samordning och stöd till arbete med film i skolan samt barns och ungas eget skapande på fritiden. Stödet kan också gå till att främja nätverk mellan filmarrangörer m.m. Däremot bör medel inom anslaget inte gå till professionell filmproduktion, eftersom det finns andra stödformer för detta.

Regeringen bör dock överväga att på sikt föra över fler delar av det statliga filmstödet till det nya regionala bidragsanslaget. Det bör också finnas en öppenhet för att diskutera filmkulturella insatser utöver det som är direkt kopplat till filmresurscentrumen i samband med dialogen mellan staten och landstingen.

Bidrag till konsulentverksamhet inom områdena dans, bildkonst och mångkultur

De stöd som i dag finansierar länskonsulentverksamhet inom dans- bildkonst- och mångkulturområdet anser vi bör finnas med som en del i det samlade anslag som fördelas inom ramen för Kultursamverkansmodellen. Sedan några år tillbaka stödjer Statens kulturråd konsulentverksamhet, dvs. bidraget är inte knutet till särskilda konsulenttjänster. Statens kulturråd gjorde 2007 en utredning om länskonsulenternas verksamhet.⁶ Slutsatserna i utredningen var bl.a. att landstingen/regionerna var mycket positiva till de statligt stödda konsulentverksamheterna och ansåg att de hade stor betydelse för utvecklingen inom respektive verksamhetsområde. De regionala huvudmännen är större finansiärer än staten och de har i många fall ökat sitt stöd till konsulentverksamheten och bl.a. täckt upp för de sänkningar av det statliga stödet som Statens kulturråd gjort för att ge utrymme för nya aktörer.

Vidare skriver Statens kulturråd i rapporten att konsulentverksamheterna utformats på olika sätt i de olika länen beroende på regionala behov och prioriteringar. Slutsatsen är att det behövs ett fortsatt utvecklingsarbete för att förtydliga mål och uppdrag samt återrapporteringskrav. Enligt rapporten bör målet vara att konsulentverksamheterna ska vara en naturlig del i regionernas ordinarie verksamhet. Som redogörs för i avsnitt 3.6 har Statens kulturråd strävat i den riktningen. Vi menar att det i grunden är positivt att länen har valt olika lösningar och anpassat verksamheterna till regionala behov och prioriteringar. Denna utveckling anser vi stärks om medlen ingår i den nya fördelningsmodellen och detaljregleringen därmed minskar.

Bidrag till teaterkonsulenter

Riksteatern fördelar i dag bl.a. stöd till regionala teaterkonsulenter. Riksteatern har också sedan några år inlett en förändringsprocess som innebär ett ökat samarbete med länsteatrarna och det civila samhället i regionerna. Kulturutredningen föreslår i sitt betänkande att det görs en översyn av Riksteaterns framtida uppdrag. Regeringen gör i *Tid för kultur* bedömningen att Riksteaterns uppdrag i framtiden i högre grad bör vara stödjande och kompetensutveck-

---

⁶ Dnr KUR2007/2815

lande, men att de egna produktionerna bör minska i omfattning. Det kan mot den bakgrunden övervägas om det regionala ansvaret på sikt även bör omfatta fördelningen av den statliga finansieringen av Riksteaterns regionalt baserade verksamhet. Tillsvidare föreslår Kultursamverkansutredningen i likhet med Kulturutredningen att stödet till teaterkonsulenter förs över från Riksteaterns anslag till det nya anslaget *Bidrag till regional kulturverksamhet*.

Bidrag till läns-hemslöjds-konsulenter

Bidraget till läns-hemslöjds-konsulenter bör – i likhet med annan läns-konsulentverksamhet inom kulturområdet – föras till det nya anslag vi föreslår ska inrättas.

Hemslöjds-konsulenternas verksamhet är sedan länge väl etablerad i länen och i civilsamhället genom hemslöjds-föreningarna. Det finns viktiga skillnader mellan läns-hemslöjds-konsulenter och andra läns-konsulenter på kulturområdet. Övriga konsulenter är t.ex. i högre grad än hemslöjds-konsulenter inriktade på barn- och ungdomsverksamhet. Hemslöjds-konsulenter har också ett mer uttalat nationellt uppdrag än övriga konsulenter. Hemslöjderna för vidare och levandegör ett kulturarv i form av kunskaper, tekniker och traditioner, men den professionella slöjden har också en entreprenörskapsdimension och kopplingar till både konsten och konsthantverket. Att Nämnden för hemslöjds-frågor fram till 1992 sorterade under Industridepartementet och i dag har Tillväxtverket som värmyndighet är kännetecknande.

Att så tydligt skilja ut hemslöjds-konsulenter från annan konsulentverksamhet på kulturområdet anser vi dock inte längre är motiverat. I stället bör samarbete med andra konsulentverksamheter på kulturområdet främjas.

Nämnden för hemslöjds-frågor har som huvuduppgift att fördela det statliga stödet till läns-hemslöjds-konsulenter mellan länen. Denna fördelning har emellertid varit i stort sett statisk alltsedan de nuvarande riktlinjerna slogs fast av riksdagen 1981, se avsnitt 3.8. Vi menar att fördelningen med fördel kan göras inom ramen för den nya samverkansmodellen, vilket även framförts av en rad regionala företrädare. I den summa som avser stöd till hemslöjds-konsulentverksamhet ingår även stödet till de fem rikskonsulent-tjänster som finansieras helt via anslaget. För närvarande finns det tre rikskonsulenter inom området sameslöjd, en konsulenttjänst

som är inriktad mot barn och unga, en halv konsulenttjänst för knypplingsområdet och en halv konsulenttjänst som kommunikatör/koordinator.

Nämnden för hemslöjdsfrågor har i en skrivelse till Kultursamverkansutredningen bl.a. föreslagit att det görs en utredning av fördelningsgrunden för konsulentmedlen. Nämnden föreslår att bidraget till konsulentverksamhet undantas från den nya fördelningsmodellen i avvaktan på en sådan utredning.

Vi har övervägt detta förslag, men vår slutsats är ändå att fördelarna med att låta hemslöjdskonsulentmedlen ingå i modellen redan i inledningsskedet överväger. Vi ställer dock oss positiva till att regeringen ger Nämnden för hemslöjdsfrågor i uppdrag att utreda hur det nationella stödet till hemslöjdsverksamhet i övrigt bör se ut framöver. Exempelvis gäller det utformningen av stödet till huvudmannaskapet för rikskonsulenterna. Tills vidare bedömer vi att Nämnden för hemslöjdsfrågor fr.o.m. 2011 bör rekvirera medel till rikskonsulenterna från det nya anslaget *Bidrag till regional kulturverksamhet* i avvaktan på ett eventuellt beslut om att förändra huvudmannaskapet för rikskonsulenterna.

I och med att en större del av Nämnden för hemslöjdsfrågors bidragsgivning enligt vårt förslag kommer att fördelas på annat sätt, finns det skäl att överväga om det på sikt behövs en egen myndighet för området. Däremot kommer det även fortsatt att behövas en samlad nationell kompetens på området.

5.2.3 Bidrag till biblioteksverksamhet

Bedömning: Kungl. biblioteket bör fr.o.m. 2011 få ansvar för att besluta om fördelning av bidrag till biblioteksverksamhet inom ramen för det nya anslaget *Bidrag till regional kulturverksamhet*.

Det statliga stödet till biblioteksverksamhet ges till institutioner med regionalt eller lokalt huvudmannaskap. Det finns dock viktiga skillnader mellan ändamålet för denna bidragsgivning och annan typ av verksamhet som får stöd inom ramen för förordningen (1996:1598) om statsbidrag till regional kulturverksamhet. Det statliga stödet till länsbiblioteken syftar till dessa ska kunna vara ett stöd för folkbiblioteksverksamhetens utveckling och samordning.

Anslaget uppgår 2010 till 49,1 miljoner kronor varav ca 14,9 miljoner kronor fördelas till lånecentraler och depåbibliotek, inklusive Internationella Biblioteket. Ytterligare ca 3,2 miljoner kronor fördelas 2010 till Regionbiblioteket Skåne inom ramen för anslaget 1:4 *Försöksverksamhet med ändrad regional fördelning av kulturpolitiska medel*.

Regeringen har i *Tid för kultur* aviserat att Kungl. biblioteket (KB) bör ges ett särskilt uppdrag när det gäller att svara för nationell överblick, främja samverkan och driva på utvecklingen inom biblioteksväsendet samt att i samråd med länsbiblioteken kontinuerligt följa bibliotekens arbete. Statistikansvaret för folkbiblioteken föreslås överföras från Statens kulturråd till KB. Regeringen gav den 10 december 2009 KB i uppdrag att ta fram en plan för hur myndighetens uppdrag kan utformas och genomföras.⁷ Ansvarsfördelningen mellan KB och länsbiblioteken bör klargöras i planen, bl.a. vad gäller kunskapsförsörjning och statistik på biblioteksområdet. Vidare bör KB tillsammans med länsbiblioteken följa upp bibliotekslagens (1996:1596) praktiska tillämpning. I uppdraget ingår även att, i samråd med Statens kulturråd, belysa hur det fortsatta statliga stödet till biblioteksverksamhet kan utformas, liksom förutsättningarna för att förtydliga ansvarfördelningen mellan de båda myndigheterna. KB ska redovisa uppdraget senast den 16 april 2010.

Folkbiblioteken är våra mest besökta kulturinstitutioner. De är viktiga lokala knutpunkter för litteraturen och läsandet, men också för det lokala kulturlivet i stort och för att sprida samhällsinformation riktad till medborgarna. När det gäller verksamhetsbidraget till länsbiblioteken har utredningen övervägt att låta fördelningen av dessa medel ske i enlighet med den samverkansmodell som vi föreslår och därmed disponeras av Statens kulturråd för fördelning till landstingen. Vi bedömer emellertid att det finns många fördelar med att KB:s nya uppdrag när det gäller samordning inom biblioteksväsendet inledningsvis även innefattar fördelning av statliga medel till biblioteksverksamhet. De medel som i dag fördelas till regional biblioteksverksamhet bedömer vi därför bör föras in under det nya anslaget *Bidrag till regional kulturverksamhet* som en egen anslagspost och disponeras av KB.

Bibliotekens viktiga funktion att vara en brygga mellan kultur och ett bredare samhällsperspektiv bör stimuleras. Samarbetet

---

⁷ dnr Ku2009/2238/KV

mellan arkiv, bibliotek och museer (ABM-samarbetet) bör fortsatt stimuleras genom samverkan mellan å ena sidan ansvariga myndigheter på nationell nivå och å andra sidan de regionala institutionerna.

När det gäller att stödja och utveckla bibliotekens läsfrämjande och litteraturförmedlande roll kan detta avspeglas i de regionala kulturplanerna och tas upp i dialogen mellan Statens kulturråd och landstingen. Härigenom ges även förutsättningar för en fortsatt utveckling av samarbeten över kultur- och konstområdesgränserna, se avsnitt 5.2.7.

5.2.4 Stöd till tidsbegränsade insatser

Förslag: Regionala och lokala kulturinstitutioner ska även fortsättningsvis kunna få medel för tidsbegränsade utvecklingsinsatser. Detta gäller även institutioner och verksamheter i län som omfattas av Kultursamverkansmodellen.

Bedömning: Konstområdesövergripande och länsöverskridande projekt bör prioriteras i bidragsgivningen.

När modellen är helt utbyggd bör systemet med utvecklingsbidrag utvärderas.

Totalt bör det 2011 inom ramen för det nya anslaget finnas utvecklingsmedel motsvarande ca 40 miljoner kronor i 2010 års prisnivå, varav ca 5 miljoner kronor avser biblioteksmedel. Länsöverskridande samverkan och annat utvecklingsarbete inom musikområdet kan även få stöd från den nya plattform för musiken som föreslås bli inrättad 2011.

Många remissinstanser, bl.a. landsting, kommuner och regionala institutioner, har i remissvaren på Kulturutredningens betänkande framfört att det är viktigt att det även framöver finns statliga medel på central statlig nivå som kan fördelas till tidsbegränsade insatser och samarbetsprojekt mellan kulturverksamheter på regional nivå. Av våra direktiv framgår också att modellen bör utformas så att staten även fortsättningsvis har en viss andel statliga medel att besluta om för att främja konstnärlig och kulturell utveckling regionalt.

Vi gör därför bedömningen att det inom ramen för det nya anslaget *Bidrag till regional kulturverksamhet* bör avsättas ca 40 miljoner kronor till utvecklingsinsatser som fördelas centralt. Detta belopp motsvarar i stort sett de medel som i dag finns avsatta som utvecklingsmedel till teater-, dans-, och musikverksamhet, regionala museer, arkiv och bibliotek. Dessa medel bör under modellens införande vara möjliga att söka för regionala institutioner och verksamheter i samtliga län i enlighet med förordning (1996:1598) om statsbidrag till regional kulturverksamhet. Ansökningar som gäller teater-, dans-, musik- och museiinstitutioner bör bedömas av Statens kulturråd enligt de kriterier som gäller i dag. Riksarkivet bör ges möjlighet att bedöma ansökningar som gäller arkivområdet. Utvecklingsmedlen till bibliotekssektorn bedömer vi bör ingå som en del av den anslagspost som avser stöd till biblioteksverksamhet och som vi bedömer bör fördelas av KB.

Utvecklingsbidragen ska ge utrymme för nysatser, stödja utvecklingsarbete och nyskapande projekt av nationellt intresse samt främja länsövergripande samarbeten. Konstområdesövergripande satsningar bör särskilt uppmärksammas. Som vi tidigare redogjort för är det viktigt att den nya modellen både ger utrymme för och främjar länsöverskridande samarbeten. Vår bedömning är att de undantag från lokaliseringsprincipen som vi föreslår kommer att gynna den typen av samverkan. För att ytterligare stimulera sådana insatser är det viktigt att det finns medel för nationell fördelning till institutionerna – åtminstone under en övergångsperiod.

Utredningen om en nationell musikplattform (Ku 2009:01) lämnar förslag om att en ny nationell stödfunktion på musikområdet ska inrättas när det statliga verksamhetsbidraget till Stiftelsen Svenska rikskonserter upphör. I förslaget ingår att denna stödfunktion ska ha medel för att främja projektverksamhet på musikområdet och att dessa medel även kan gå till projekt som regionala musikinstitutioner driver i samverkan med andra. Musikplattformen kan i det avseendet ses som både ett alternativ och ett komplement till utvecklingsmedlen.

Fördelningen av utvecklingsmedlen bör föregås av en diskussion med den regionala eller lokala huvudmannen. Utvecklingsmedlen får störst effekt när de samordnas med andra typer av regionala eller lokala satsningar.

När samverkansmodellen är fullt införd bör systemet med särskilda utvecklingsmedel utvärderas av regeringen. Om det visat sig att den löpande dialogformen fungerat väl som ett sätt att få

genomslag för politiska prioriteringar och för att stödja satsningar som är särskilt angelägna ur ett nationellt perspektiv, kan det finnas skäl att i stället fördela hela beloppet utifrån de regionala kulturplanerna.

5.2.5 Övriga anslag och bidrag som utredningen har beaktat vid utformningen av en ny samverkansmodell

Bedömning: Bidrag från anslagen 4:2 *Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön*, 7:2 *Bidrag till kulturmiljövård* och de delar av anslaget 8:1 *Centrala museer* ap. 6 Statens maritima museer och ap. 9 Statens försvarshistoriska museer, som gäller bidragsgivning till försvarshistoriska museiverksamheter, bör tills vidare fördelas enligt den ordning som gäller i dag.

Utredningen har i sitt arbete analyserat ett flertal anslag och anslagsposter som har en regional koppling och övervägt om dessa bör fördelas enligt den nya fördelningsmodellen. I Kulturutredningens betänkande används begreppet "associerade anslag" som beteckning för de medel som inte ska fördelas av landstingen i den modell som Kulturutredningen föreslår, men som ändå bör samspela med dessa medel för att ge störst effekt. Detta innebär enligt Kulturutredningen bl.a. att reglerna för dessa stöd behöver ses över och diskuteras i samma sammanhang som de som ska ingå i portföljen.

Kulturutredningen nämner i detta sammanhang anslaget 4:2 *Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön*, anslaget 7:2 *Bidrag till kulturmiljövård* och delar av anslaget 8:1 *Centrala museer* ap. 6 Statens maritima museer och ap. 9 Statens försvarshistoriska museer. I det sistnämnda fallet gäller det medel till försvarshistoriska museer som regleras i förordning (2007:1438) om medel till försvarshistoriska museiverksamheter. Nedan redogör vi för våra resonemang kring dessa anslag.

Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön

Inom ramen för anslaget 4:2 *Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön* beställer myndigheten Statens konstråd årligen konstverk och konstnärliga gestaltningar för ca 33 miljoner kronor.

Av dessa medel gick enligt Statens konstråds årsredovisning för 2008 totalt ca 2,7 miljoner kronor till gestaltning av icke-statliga miljöer. Medlen fördelades till ett fastighetsbolag och till sex kommuner. Grundprincipen när Statens konstråd ger medel till gestaltning av icke-statliga miljöer är delade kostnader. Samverkansprojekten administreras lokalt av samarbetspartnern. Beslut om vilken eller vilka konstnärer som ska få uppdrag fattas på plats ute i landet. Statens konstråds projektledare utgör en garant för den konstnärliga kvaliteten och samverkar med konstnären och respektive part för att det producerade verket ska svara mot såväl de konstnärliga som de praktiska krav som ställts i projektet.

I *Tid för kultur* aviserade regeringen att Statens konstråd skulle ges ett särskilt uppdrag att, i samverkan med Riksantikvarieämbetet, Arkitekturmuseet och Boverket samt med berörda kommuner och fastighetsägare, fördela medel och genomföra projekt för gestaltning av offentliga rum och miljöer som inte är i statlig ägo.

Vi delar Kulturutredningens uppfattning att de medel som går till gestaltning av den gemensamma miljön inte bör fördelas inom ramen för en ny fördelningsmodell. Medlen avser i huvudsak konstinköp till och gestaltning av statligt ägda och förvaltade miljöer och byggnader. Endast en mycket liten del av medlen används till icke-statliga miljöer.

Bidrag till kulturmiljövård

Förutom den kyrkoantikvariska ersättningen fördelas det statliga bidraget till kulturmiljövårdande insatser huvudsakligen från anslaget 7:2 *Bidrag till kulturmiljövård*. År 2010 uppgår anslaget till 251,7 miljoner kronor. För budgetåret 2009 var anslaget 238,7 miljoner kronor.

Riksantikvarieämbetet (RAÄ) fördelar anslaget enligt sitt regleringsbrev och enligt förordning (1993:379) om bidrag till kulturmiljövård. RAÄ delegerar genom ett särskilt beslut beslutanderätten över bidragsgivningen till länsstyrelserna. Av anslaget får även 6 miljoner kronor fördelas enligt förordning (2002:920) om bidrag till arbetslivsmuseer. Denna del av bidraget fördelas årligen av RAÄ till ca 70 museer som drivs av ideella organisationer.

Bidraget till kulturmiljövård får enligt förordning (1993:379) och RAÄ:s regleringsbrev för 2010 fördelas till arkeologiska undersökningskostnader i samband med bostadsbebyggelse, intrångsersättningar vid kulturresevatsbildningar enligt miljöbalken, inlösen av fornyfynd och fastigheter, konserveringsinsatser, vård av fornlämningar och säkerställande av kulturvärden i landskapet med mera. Vård och ersättningar fördelas även med stöd av lagen (1988:950) om kulturminnen.

RAÄ fördelar medel till länsstyrelserna efter ett ansökningsförfarande. Länsstyrelserna fördelar större delen av anslaget som bidrag till enskilda personer och aktörer, huvudsakligen fastighetsägare, för antikvariska överkostnader. Fastighetsägarna ansöker om bidrag hos länsstyrelsen som gör en antikvarisk bedömning av lämplighet, behov och omfattning. Bidragen betalas ut av RAÄ i efterskott, dvs. då arbetet utförts. Utbetalade belopp 2009 varierade mellan 6,5 och 20 miljoner kronor per län.

År 2009 utbetalades 173 miljoner kronor till olika vårdinsatser (varav 65 procent till byggnadsvård, 14 procent till fornlämningar och 11 procent till landskapsvård), nästan 9 miljoner till kunskapsunderlag, drygt 9 miljoner till arkeologi och 35 miljoner till information och tillgängliggörande. Andelen utbetalade medel till objekt/miljöer som är skyddade enligt lag uppgick 2009 till 82 procent.

De under 2009 avslutade insatserna med medel för kulturmiljövård medfinansierades med ca 163 miljoner kronor. Av dessa utgjorde 22 miljoner stöd från EU:s fonder och program.

Kulturutredningen lämnar i sitt betänkande förslag om att anslaget *Bidrag till kulturmiljövård* inte ska ingå i den portföljmodell som man föreslår. Motivet var att anslaget i huvudsak används till ersättning och kompensation för kostnader till enskilda till följd av den skyddslagstiftning som finns på området. Utredningen skriver att man övervägt att föreslå att vissa delar av anslaget ska kvarstå hos RAÄ/länsstyrelserna, medan andra delar förs till portföljanslaget, men valt att inte gå vidare med detta. Det framhålls i utredningen att länsstyrelserna också förfogar över andra medel som är relevanta ur ett kulturmiljöperspektiv, t.ex. olika utvecklingsmedel, medel för naturmiljöinsatser, jämställdhet, friluftsliv och fysisk samhällsplanering, medel som kulturmiljöbidraget samspelar med.

I remissvar på Kulturutredningens betänkande har en rad remissinstanser framfört att bidraget till kulturmiljövård bör ingå i

en ny fördelningsmodell, medan bl.a. RAÄ och flera länsstyrelser har hävdad att den nuvarande ordningen bör kvarstå.

RAÄ har i en skrivelse till Kultursamverkansutredningen förtydligat sin ståndpunkt att kulturmiljöbidraget inte bör ingå i en ny samverkansmodell. I skrivelsen anger RAÄ att detta även gäller de delar av anslaget som avser arbetslivsmuseer. Kulturutredningen föreslår att dessa medel ska ses som "associerade" till portföljmodellen. RAÄ framhåller dock att utredningen bör beakta hur RAÄ, men framför allt länsstyrelserna, ska ges möjlighet att delta i arbetet med de regionala kulturplanerna och utveckla sin samverkan med landstingen, de regionala samverkansorganen och kulturmiljöarbetet vid läns museerna.

I *Tid för kultur* görs ingen bedömning om anslaget bör ingå i en ny fördelningsmodell eller inte. Däremot aviserar regeringen en översyn av kulturmiljövårdsbidragets användning som ett led i ett långsiktigt arbete med att modernisera kulturmiljöarbetets styrmedel.

Eftersom länsstyrelserna uttryckligen har i uppgift att tillse att kulturmiljölågstiftningen efterlevs i respektive län, finns det fördelar med att låta bidragsgivningen kvarstå hos länsstyrelserna. Anslaget skiljer sig på viktiga punkter från andra typer av statligt stöd till regional kulturverksamhet, genom att det är så tydligt kopplat till kulturmiljölågstiftningen och därmed till länsstyrelsernas myndighetsutövning.

Länsstyrelserna bör involveras i framtagandet av de regionala kulturplanerna i respektive län för att främja att kulturmiljöintressen tillvaratas. På liknande sätt bör Statens kulturråd samråda med RAÄ kring de frågor med koppling till kulturmiljöarbetet som kan bli aktuella i de länsvisa dialogerna.

Försvarshistorisk museiverksamhet

Under åren 2008 och 2009 överfördes ansvaret för ett antal försvarshistoriskt inriktade museer från Försvarsdepartementets ansvarsområde till Kulturdepartementet. Museerna samarbetar i nätverket Sveriges militärhistoriska arv, där även nio berörda kommuner ingår. Nätverket samordnas gemensamt av myndigheterna Statens försvarshistoriska museer och Statens maritima museer som även fördelar bidrag till museerna. Totalt ingår nu 26 museer i nätverket och sammanlagt får museerna årligen ca 30 mil-

joner kronor i statligt stöd från anslaget 8:1 *Centrala museer: Myndigheter*, ap. 6 och 9. Museerna är spridda över hela landet och huvuddelen av museerna behandlar Sveriges försvar under ”kalla-krigsepoken”. Ett mindre antal är inriktade på äldre tider. Bidraget regleras i förordning (2007:1438) om statsbidrag till försvarshistoriska museiverksamheter.

Kultursamverkansutredningen har övervägt hur detta bidrag bäst kan hanteras och kommit fram till att regeringen inte särskilt bör föreskriva Statens kulturråd att bidraget ska tas upp i dialogen mellan staten och landstingen. Vården och förmedlingen av det försvarshistoriska kulturarvet kräver en specialistkompetens som i dag finns etablerad på de myndigheter som nu har ansvar för nätverket. Utredningen ser inget hinder för att respektive län i sina kulturplaner inkluderar den försvarshistoriska museiverksamheten, men bedömer att den nuvarande nätverksstrukturen tjänar sitt syfte och bör få möjlighet att utvecklas.

5.2.6 Skapande skola

Bedömning: Insatser för att stärka samverkan mellan kulturlivet och skolan bör ingå i de regionala kulturplanerna. Medel inom ramen för satsningen på Skapande skola bör på sikt fördelas enligt på förhand fastställda fördelningsnycklar.

I september 2007 presenterade regeringen satsningen Skapande skola som ett av förslagen i budgetpropositionen för 2008. Inledningsvis var målgruppen elever i årskurserna 7–9. Det avsattes 55 miljoner kronor för ändamålet och Statens kulturråd fick i uppdrag att hantera bidraget. År 2010 är summan fördubblad för att satsningen även ska nå årskurserna 4–6. Syftet är att kulturella och konstnärliga uttryck långsiktigt ska integreras i grundskolan. Den professionella kulturverksamheten för och med eleverna ska öka, i syfte att öka tillgången till kulturens alla uttrycksformer och möjligheterna till eget skapande.

Bidragsgivningen regleras i förordning (2007:1436) om statsbidrag till kulturell verksamhet i skolan. Här anges bl.a. att endast skolhuvudman kan söka bidraget, samt att en förutsättning för bidrag är att det till ansökan bifogas en handlingsplan. Denna ska

beskriva utvecklingsarbetet med kultur utifrån skolans behov och tydliggöra formerna för samverkan med kulturlivets parter.

I juni 2009 lämnade Statens kulturråd en första uppföljande rapport⁸ om satsningen, som visar att satsningen i stort sett varit framgångsrik och att där dialogen mellan olika yrkesgrupper fungerat väl, har också insatserna fungerat som bäst. Vidare konstateras att ökad kunskap behövs hos lärare och skolledning kring hur man kan arbeta med kultur i skolan, och hos kulturlivet om skolans villkor.

Till grund för Skapande skola ligger bl.a. de förslag som lämnades av Aktionsgruppen för barnkultur i betänkandet *Tänka framåt men göra nu – så stärker vi barnkulturen* (SOU 2006:45) och den norska satsningen ”Den kulturelle skolesekken” som etablerades 2001. I Norge har man emellertid valt att ge den regionala beslutsnivån en tydlig roll i medelsfördelningen. Läsåret 2009/10 har 167 miljoner norska kronor avsatts till den Kulturelle skolesekken. En femtedel av medlen avsätts till nationella aktörer. Resterande medel fördelas mellan de 19 fylkeskommunerna med hjälp av en fördelingsnyckel som använts sedan 2003. Fördelingsnyckeln baserar sig på elevantal, avstånd och kulturell infrastruktur. Variationen är stor för hur fylkeskommunerna därefter väljer att fördela resurserna vidare ut till kommunerna.

Även om det finns viktiga skillnader mellan Norge och Sverige när det gäller den statliga och regionala förvaltningen, skolsystemets uppbyggnad m.m., menar vi att det finns starka skäl att följa det norska exemplet och överväga att ge den kommunala nivån ett utökat ansvar för Skapande skola. En sådan ordning skulle ge ökade möjligheter att koppla samman arbetet med kultur i skolan med regionala kultursatsningar. I Kulturutredningens betänkande (SOU 2009:16, vol. 2) förs ett längre resonemang kring behovet av att utveckla skolans arbete med kulturfrågor och Kulturutredningen kopplar även detta till ett regionalt perspektiv. I samband med remitteringen av Kulturutredningens betänkande har 14 remissinstanser föreslagit att medlen till Skapande skola ska fördelas i enlighet med portföljmodellen.

Vår slutsats är att fördelningen av medlen till Skapande skola i stället bör ske enligt en fördelingsnyckel baserad på elevantal, geografiska förhållanden och andra relevanta faktorer. Samverkan mellan kulturliv och skola bör ingå i de regionala kulturplanerna. Vi vill t.ex. peka på att det finns skäl att i högre grad se bidragen till

---

⁸ Dnr. KUR 2009/3770

Skapande skola och till Film i skolan, Stiftelsen Svenska Filminstitutets stöd till filmpedagogiskt arbete i skolor och kommuner, i ett sammanhang. Vi bedömer att det finns goda möjligheter till bättre resursutnyttjande genom ökad samverkan mellan staten, landstingen och kommunerna.

Eftersom Skapande skola befinner sig i ett uppbyggnadsskede menar vi att det kan finnas anledning att vänta med att göra förändringar till dess att satsningen är utbyggd till att omfatta hela grundskolan. Detta kan antas sammanfalla med att Kultursamverkansmodellen är fullt utbyggd.

5.2.7 Bidrag till kommunernas inköp av litteratur till folk- och skolbibliotek, stöd till läsfrämjande insatser samt litterära evenemang

Bedömning: Bidrag till kommunernas inköp av litteratur till folk- och skolbibliotek, stöd till litterära evenemang och läsfrämjande insatser bör tillsvidare liksom i dag fördelas av Statens kulturråd. Litteratur- och läsfrämjande insatser kan med fördel ingå i de regionala kulturplanerna och därmed tas upp till diskussion inom ramen för Kultursamverkansmodellen. Det bör övervägas om medlen för inköp till litteratur ska kunna användas mer flexibelt än i dag.

Inom ramen för anslaget 3:2 ap. 1 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter, fördelar Statens kulturråd bidrag för inköp av litteratur till folk- och skolbibliotek, bidrag till läsfrämjande insatser samt bidrag till litterära evenemang. Inköpsstödet kan endast sökas av kommuner och styrs av förordningen (1996:1608) om statsbidrag till folkbibliotek. Som villkor för bidraget gäller att kommunen måste bibehålla nivån på sina egna medieinköp från föregående år, samt att man antagit en plan för att stimulera barns och ungas läsning i samverkan mellan bibliotek, skola och förskola.

Stödet till läsfrämjande insatser styrs av förordningen (1998:1386) om statsbidrag till läsfrämjande insatser. Där anges att statsbidraget får lämnas till kommuner, förskolor, skolor, bibliotek, bokhandlar, ideella föreningar och andra sammanslutningar med verksamhet i Sverige. Bidraget till litterära evenemang styrs av förordningen (1998:1469) om statligt litteraturstöd. Båda dessa för-

ordningar kommer troligen att upphöra under våren 2010 och ersättas av en ny förordning om stöd till litteratur och kulturtidskrifter.

Läsfrämjande är ett prioriterat område för regeringen. I Statens kulturråds regleringsbrev för 2010 anges att minst 13 miljoner kronor ska användas för läsfrämjande insatser. För närvarande pågår sex stora läsfrämjande projekt, med 15 län involverade. Läsfrämjandeprojekt som utförs i bred samverkan prioriteras. Flera av projekten syftar till att utveckla samverkan mellan folkbibliotek och förskola, skola, barnhälsovård och föreningsliv. Inom ramen för samarbetet mellan Statens kulturråd och länsbiblioteken genom Sveriges länsbibliotekarier fastställdes i juni 2009 ett antal gemensamma utvecklingsområden för samverkan kring läsfrämjande.

Inköpsstödet, medlen till läsfrämjande insatser och de medel som Statens kulturråd fördelar till litterära evenemang bör även fortsättningsvis fördelas nationellt, men kan med fördel diskuteras i samband med de länsvisa dialogerna mellan Statens kulturråd och landstingen och ingå i de regionala kulturplanerna. Det bör övervägas om medlen för inköp till litteratur ska kunna användas mer flexibelt än i dag, då det endast kan nyttjas för inköp av medier.

5.2.8 Bidrag till fria teater-, dans- och musikgrupper, arrangörer samt vissa aktörer av kulturpolitiskt intresse

Bedömning: Frågor som gäller finansieringen av den fria scenkonsten bör kunna diskuteras mellan staten och den kommunala nivån inom ramen för samverkansmodellen. Detaljregleringen av anslaget 2:3 ap 1 Bidrag till fria teater-, dans- och musikgrupper, arrangörer samt vissa aktörer av kulturpolitiskt intresse, bör minska. En översyn bör göras av bidragen till arrangörer.

Inom ramen för anslaget 2:3 *Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål*, ap 1. Bidrag till fria teater-, dans- och musikgrupper, arrangörer samt vissa aktörer av kulturpolitiskt intresse, fördelas 2010 ca 148 miljoner kronor. Statens kulturråd fördelar bidragen i enlighet med förordning (1974:452) om bidragsgivning till teater-, dans- och musikverksamhet i mindre ensembler och fria grupper.

Enligt Statens kulturråds regleringsbrev för 2010 ska anslagsposten dessutom användas för bidrag till arrangörer inom Dansnät Sverige och till daglig träning för fridansare, till gästspel av nationella och internationella ensembler, bidrag till Eric Ericssons Kammarkör, Eric Sahlström-institutet, Ulriksdals slottsteater (Confidencen), Dalhalla, Internationella Vadstena akademien, Musikaliska Akademien, Orienteatern, Strindbergsteatern och Unga Klara. För samtliga dessa utpekade bidragsmottagare, utom Unga Klara, gäller att bidraget ska uppgå till minst 1 000 000 kronor. Statens kulturråd får använda högst 875 000 kronor för administration och genomförande av verksamheten.

Beslut om bidrag till fria grupper inom teater-, dans- och musikområdena fattas av Statens kulturråds generaldirektör efter förslag från de tre referensgrupper som finns för respektive konstområde. Referensgruppens ledamöter är ämnesexperter med god kännedom om respektive konstområde.

Enligt direktiven ska utredningen beakta vad regeringen anfört i *Tid för kultur* om att statens stöd till den fria scenkonsten, inklusive stödet till arrangörer tillsvidare bör hanteras på central statlig nivå. Utredningen har dessutom i uppdrag att se på förutsättningarna för en ändamålsenlig bidragsgivning med ökad grad av lokal och regional medfinansiering.

I linje med våra direktiv lämnar vi inga förslag om att de statliga bidragsmedel till den fria scenkonsten som Statens kulturråd i dag beslutar om ska fördelas av landstingen. När det gäller stödet till de fria grupperna delar vi Kulturutredningens bedömning att detta stöd inte i första hand kan eller bör fördelas med utgångspunkt i att stödet ska ha en jämn spridning över landet. De fria grupperna är för sin verksamhet ofta beroende av att ha tillgång till de produktionsresurser och alternativa försörjningsmöjligheter som storstadsregionerna kan erbjuda. Därav följer att de fria grupperna i hög utsträckning är koncentrerade till storstäderna. Som illustration av detta kan nämnas att vid det första fördelningstillfället av bidragsmedel till fria grupper inom teaterområdet 2010 hade 36 av totalt 48 grupper sin hemvist i någon av storstadsregionerna. Av dessa är 22 hemmahörande i Stockholms kommun eller någon av kranskommunerna. Det ska dock noteras att många av de fria grupperna turnerar med sina föreställningar i hela eller delar av landet och en del även utomlands.

Att besluten om bidrag till de fria grupperna baserar sig på bedömningar av personer som själva är eller har varit konstnärligt

yrkesverksamma är viktigt. Det bidrar till kvalitet i besluten och till att upprätthålla ett armlängdsavstånd mellan politiska och konstnärliga överväganden. Sådana referensgrupper kan givetvis också byggas upp på regional nivå. I Stockholm stad använder man sig av referensgrupper för konstnärliga bedömningar, och processen är enligt uppgift till Kultursamverkansutredningen påbörjad i bl.a. Västra Götalands och Skåne län. I många län har man dock inte någon sådan struktur på plats.

Det är också viktigt att uppmärksamma att någon skarp gräns mellan vad som är att betrakta som en kulturinstitution och vad som är en fri grupp ofta är svår att dra. Vanligen definieras institutionen av att den har en huvudman och någon form av offentligt formulerat kulturuppdrag. Men många fria grupper inom teaterområdet har med tiden kommit att bli så pass etablerade att de i praktiken fungerar som institutioner. Det finns också flera exempel på att teatrar gått över från att vara fria grupper till att få ett formaliserat regionalt uppdrag. Det senaste exemplet är Västanåteatern, som har sin bas i Sunne kommun.

Villkoren för musiken och dansen ser något annorlunda ut. Inom musikområdet är de enskilda stöden små och spridda på många mottagare och inom dansen är den regionala institutionsstrukturen ännu så pass svag att de fria grupperna i hög utsträckning bär upp området. I de avsiktsförklaringar som Statens kulturråd har undertecknat med ett antal län är vanligtvis den fria scenkonsten nämnd. Från utredningens sida ser vi det som naturligt att de dialoger som genomförs mellan staten och länen inom ramen för Kultursamverkansmodellen även berör den fria scenkonsten – även om beslutsansvaret behålls på nationell nivå. En sådan ordning skulle också skapa möjligheter för staten och den regionala nivån att gemensamt finna finansieringslösningar som ger det fria kulturlivet en ökad stabilitet och en tryggare ekonomi.

Från utredningens sida vill vi rekommendera regeringen att minska detaljregleringen när det gäller anslagspostens fördelning. Regeringen bör också överväga att på sikt låta bidragsgivningen till vissa ändamål som nu får stöd från anslaget i stället ske inom ramen för det nya anslaget till regional kulturverksamhet.

Vi vill också uppmärksamma behovet av att se över stödet till arrangörerna. En nackdel med dagens system är att fördelningsmodellen bygger på en uppdelning mellan olika konstnärliga genrer som i hög grad är historiskt betingad. Detta samtidigt som utvecklingen inom många konstområden innebär att olika uttryck blandas

och korsbefruktar varandra. Ett annat skäl som talar för att den nuvarande ordningen bör ses över är att resurserna på regional nivå behöver samordnas bättre. I mindre län kan det uppstå situationer där olika offentligt stödda verksamheter med i stort sett liknande verksamhet konkurrerar om samma publik och samma scener. Vi bedömer att en bättre samordning och en närmare koppling mellan de ideellt verkande musikarrangörerna, Riksteatern och de regionala teatrarnas och musikinstitutionernas verksamhet skulle vara gynnsam för kulturlivet i hela landet.

5.2.9 Bidrag till bild- och formområdet

Bedömning: Bidraget till vissa utställare inom bild- och formområdet samt konsthantverkskooperativ bör även fortsättningsvis fördelas av Statens kulturråd. Frågor som gäller finansieringen bör kunna diskuteras mellan staten och den kommunala nivån inom ramen för samverkansmodellen. Detaljregleringen i bidragsvillkoren bör minska.

Inom ramen för anslaget 4:5 *Bidrag till bild- och formområdet* fördelar Statens kulturråd bidrag om sammanlagt 27,7 miljoner kronor till organisationer inom området och verksamhetsstöd till vissa utställare. Bidragen styrs av förordningen (1998:1370) om statligt utrustningsbidrag till kollektivverkstäder, förordningen (1998:1368) om statsbidrag till vissa utställare inom bild- och formområdet, samt förordning (1982:502) om statsbidrag till konsthantverkskooperativ. Därutöver ges stöd till ett antal organisationer som varit utpekade i tidigare regleringsbrev, bl.a. Konstfrämjandet, Sveriges konstföreningar och Handarbetets vänner.

Verksamhetsbidraget till vissa utställare bereds av en referensgrupp med ämnesexperter. Det finns en stark koncentration till storstadsområdena. Av de utställare som beviljats bidrag för 2010 finns 36 procent i Stockholms län, 28 procent i Skåne län, 20 procent i Västra Götalands län och resterande i Jämtlands, Kalmar och Norrbottens län.

Stödet till konsthantverk är huvudsakligen inriktat på att ge goda produktionsförutsättningar för konstnärerna, bl.a. genom att förordningen ställer särskilda krav på hur verksamheten ska vara organiserad. Inom andra delar av bild- och formområdet har

bidragsgivningen på ett tydligare sätt inriktats mot att konsten ska vara tillgänglig för så många som möjligt.

Stödet till vissa utställare har många paralleller till de statliga bidragen till fria teater-, dans- och musikgrupper och arrangörer. Vi bedömer därför att även bidraget till bild- och formområdet med fördel kan tas upp vid dialogerna mellan Statens kulturråd och länets representanter. Utredningen anser också att det finns skäl för regeringen att överväga att minska detaljregleringen när det gäller bidragsvillkoren.

5.2.10 Övriga bidrag inom anslaget 1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete

Bedömning: Den del av anslaget 1:2 *Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete* som Statens kulturråd i dag disponerar och som inte avser konsulentverksamhet bör även fortsättningsvis fördelas av Statens kulturråd. Frågor som gäller finansiering och utveckling av vissa verksamheter bör diskuteras mellan staten och den kommunala nivån inom ramen för Kultursamverkansmodellen.

Utvecklingsverksamhet, internationell och interkulturell kulturverksamhet

Statens kulturråd disponerar medel för allmän kultur- och utvecklingsverksamhet inom ramen för anslaget 1:2 ap. 1. I regleringsbrevet finns en rad utpekade verksamheter och ändamål: bidrag till centrala amatörkulturorganisationer, Skådebaneverksamhet, lokalhållande organisationer, bidragsgivning för att öka tillgängligheten till kulturlivet för personer med funktionsnedsättning, centrumbildningarna för bl.a. arbetsförmedlande tjänster, Moomsteatern och Resursbiblioteket för döva i Örebro.

Därutöver fördelades 2009 bidrag till en rad projekt. Som exempel kan nämnas BIBU – Scenkonstbiennal för barn och unga och Barnkulturpalatset i Stockholm. Bidragsgivningen styrs inte av någon förordning.

Bidraget till internationell och interkulturell kulturverksamhet ska bl.a. användas för bidrag enligt förordningen (2008:556) om

statsbidrag till internationell och interkulturell kulturverksamhet. Ändamålet med bidraget är att främja internationella kulturutbyten samt etnisk och kulturell mångfald. Med dessa medel stöds även bl.a. tre internationella konstnärscenter belägna på Gotland: Östersjöns Författar- och Översättarcentrum, Baltic Art Center och Visby Internationella Tonsättarcentrum, som samtliga även har medel från Gotlands kommun.

I nästan samtliga dessa projekt och verksamheter finns den kommunala nivån med som huvud- eller medfinansierare. Vår bedömning är att det skulle gynna både finansierings- och utvecklingsfrågor för ett stort antal av dessa verksamheter och projekt om de diskuterades inom ramen för samverkansmodellen.

Bidrag till nationella minoriteter

År 2000 ratificerade Sverige Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter och den 1 juni samma år trädde konventionen i kraft för Sveriges del. Sedan år 2002 har Statens kulturråd särskilda anslagsmedel för att främja de nationella minoriteternas språk och kultur. De fem grupper som utgör nationella minoriteter i Sverige är samer, sverigefinnar, tornedalingar, romer och judar. Anslag 1:2 ap. 3 Bidrag och andra insatser för nationella minoriteter ska enligt regleringsbrevet användas för bidrag och andra insatser som syftar till att främja nationella minoriteters språk och kultur. För 2010 uppgår anslaget till 8 miljoner kronor. Bidraget styrs inte av någon förordning. Av anslagsposten ska medel fördelas till finskspråkig teater, Tornedalsteatern, Sverigefinska biblioteket i Stockholm och Judiska biblioteket. Verksamhetsbidrag ges även till romska kulturcentrum i Stockholm och Malmö. Samtliga nämnda verksamheter har även i varierande grad finansiering från den kommunala nivån.

Det finns emellertid stora skillnader i hur man regionalt arbetar för att stödja de nationella minoriteternas kultur.

Av anslaget fördelas ca 1 miljon kronor till projektbidrag. Prioritet ges till insatser som stärker de nationella minoriteternas kulturella strukturer samt till barn- och ungdomsverksamhet. Även dessa projekt medfinansieras som regel av respektive kommun och/eller landsting där projekten äger rum. Det finns skäl att utveckla samverkan på detta område. En dialog inom ramen för samverkansmodellen bör, utöver finansieringsfrågor, även ta sikte

på att få ett ökat genomslag för frågor som rör de nationella minoriteternas kultur.

6 Modellens genomförande

I utredningens uppdrag ingår att föreslå vilka kriterier som ska vara uppfyllda för att den nya fördelningsmodellen ska kunna införas. I direktiven görs det klart att fyra län, Skåne, Västra Götaland, Halland och Gotland, inledningsvis bör kunna omfattas av modellen, men att även övriga län som bedöms vara lämpade ska kunna omfattas redan fr.o.m. 2011. Utredningen har mot den bakgrunden haft möten med representanter från de fyra utpekade länen. Vid mötena har både landsting eller, i Hallands fall, det kommunala samverkansorganet, och större kommuner varit företrädare av ansvariga politiker och tjänstemän. Utredningen har dessutom träffat representanter för flera landsting, kommunala samverkansorgan och kommuner som, mot bakgrund av Kulturutredningens förslag om en ny portföljmodell och förslagen i *Tid för kultur*, framfört särskilda önskemål när det gäller modellens införande. Från många län har det uttryckts önskemål om att i ett tidigt skede få möjlighet att ingå i modellen, medan andra framfört att det av olika skäl finns anledning att avvakta. Den generella bilden är dock att det på regional nivå finns ett starkt stöd för en ny fördelningsmodell.

I detta kapitel redovisar utredningen sina slutsatser när det gäller vilka kriterier som bör vara uppfyllda på regional nivå för att Kultursamverkansmodellen ska kunna genomföras. Dessa slutsatser leder i sin tur fram till de förslag som lämnas i avsnitt 6.2 om vilka län som bör ingå fr.o.m. 2011.

6.1 Länsvisa kriterier för modellens införande

Bedömning: För att Kultursamverkansmodellen ska kunna införas och fungera på bästa sätt bör det i det aktuella länet finnas:

- Resurser och kompetens för att ta fram, genomföra och följa upp den kulturplan som modellen bygger på.
- Etablerade former för samarbete mellan landstinget och kommunerna när det gäller kulturfrågor och en gemensam syn på hur modellen ska tillämpas.
- Goda kontakter med det civila samhället, kulturskaparna och andra som berörs av de olika kulturverksamheterna.

Resurser i länen

I många län arbetar man redan i dag med kulturstrategier, samt etablerar forum för att samla kulturpolitikens beslutsfattare, det ideella och professionella kulturlivet och andra berörda intressenter till diskussioner och erfarenhetsutbyte.

Som bl.a. Kulturutredningen redovisat i sitt betänkande (SOU 2009:16) ser kulturförvaltningarnas organisation och bemanning mycket olika ut i olika delar av landet. Det finns allt från relativt stora självständiga kultursekretariat till organisatoriska lösningar där man valt att integrera kulturfrågorna med t.ex. utbildnings- eller fritidsfrågorna i gemensamma förvaltningar. Ett antal län har undertecknat eller diskuterar avsiktsförklaringar med Statens kulturråd. Dessa avsiktsförklaringar kan ses som ett första steg mot den samverkansmodell som vi föreslår.

Ett behov som många remissinstanser påtalat och som också framkommit vid Kultursamverkansutredningens möten är behovet av att höja kompetensen inom kulturförvaltningarna när det gäller vissa specifika områden. Exempelvis kommer kraven på landstingens och kommunernas förmåga att kunna göra adekvata uppföljningar av institutionernas verksamhet, både ur ekonomiskt och verksamhetsmässigt avseende, att bli tydligare när Statens kulturråds direkta koppling till institutionerna försvinner.

De regionala och kommunala huvudmännens kunskaper när det gäller områden som arkiv, hemslojd, film etc. behöver i många fall

stärkas som en följd av de förslag vi lägger fram. De län som redan från början kommer att ingå i modellen har en viktig roll att spela som exempel för de län som ansluter senare. I vissa avseenden kan de ses som pilotlän för Kultursamverkansmodellen. Ett krav för att kunna ingå i modellen är att landstinget har eller snabbt kan skaffa sig den kompetens som krävs. Det bör finnas kunskaper och möjligheter att utvärdera verksamheten så att den kommunala nivån kan identifiera vilka behov som finns, vilken organisation som är lämpligast och ge den konstnärliga och kulturella verksamheten frihet att utvecklas på egna villkor. Det ska också finnas en ambition att utveckla samarbetet över länsgränserna.

Den erfarenhet och kunskap som redan finns uppbyggd hos Statens kulturråd kring hur man kan arbeta med dessa frågor bör ges spridning ute i länen. Från utredningens sida menar vi att Statens kulturråd har en viktig roll när det gäller att stödja kunskapsuppbyggnad regionalt.

Samarbete mellan landsting och kommuner

Vid utredningens möten med landsting och kommuner har ett tydligt budskap varit att samarbetet dem emellan måste utvecklas i länen. Detta gäller generellt även om det givetvis finns skillnader mellan olika län. Ibland har t.ex. kommunerna upplevt att den process som lett fram till landstingens avsiktsförklaringar med Statens kulturråd inte varit tillräckligt förankrad bland kommunerna. Det kan handla om att kommunerna kommit in alltför sent i processen, eller att kommunerna inte beretts reell möjlighet att påverka innehållet i avsiktsförklaringarna.

Bilden är dock långt ifrån entydig och i många län har samarbetet mellan kommuner och landsting när det gäller kulturfrågor utvecklats mycket positivt. Det är en utveckling som kan ses som ett direkt resultat av de förslag som bl.a. Ansvarsutredningen och Kulturutredningen fört fram om ett ökat regionalt ansvarstagande för kulturfrågorna – och av arbetet med avsiktsförklaringarna. I kapitel 3 redogör utredningen för att det regionala och lokala huvudmannaskapet och finansieringsansvaret kan se ut på många olika sätt i länen.

Den nya modell som vi föreslår behöver inte innebära några förändringar i hur man väljer att hantera frågan om huvudmannaskap eller ansvar för regional och lokal finansiering. Som beskrivs i

kapitel 7 kommer modellen dock att innebära nya krav på redovisning av verksamhetens resultat och medelsanvändningen. Behovet av att hitta gemensamma och jämförbara modeller för denna redovisning blir större och detta kommer också att påverka arbetet med verksamhetsplaner och budget för de enskilda verksamheterna.

Samverkan med civilsamhälle och kulturskapare

Det civila samhällets betydelse inom olika samhällsområden har betonats i många sammanhang, inte minst när det gäller kulturen. Den 26 november 2009 beslutade regeringen om propositionen *En politik för det civila samhället* (prop. 2009/10:55) som innehåller förslag till mål och inriktning för politiken för det civila samhället. Genom åren har en rad olika begrepp använts för att beskriva ideell och idéburen verksamhet av olika slag. I ovan nämnda proposition definieras civilsamhället som en arena, skild från staten, marknaden och det enskilda hushållet, där människor, grupper och organisationer agerar tillsammans för gemensamma intressen. Inom denna arena verkar organisationer, sammanslutningar och andra aktörer, t.ex. nätverk, som är fristående från såväl stat, kommun och lands-ting som från det privata näringslivet.

För kulturens del har inte minst ideella föreningar och tros-samfund en stor betydelse, men i begreppet civilsamhälle inryms också t.ex. många stiftelser.

I propositionen föreslår regeringen att ett antal mål sätts upp för statens insatser inom området enligt följande:

Villkoren för det civila samhället som en central del av demokratin ska förbättras. Detta ska ske i dialog med det civila samhällets organisationer genom att:

- utveckla det civila samhällets möjligheter att göra människor delaktiga utifrån engagemanget och viljan att påverka den egna livssituationen eller samhället i stort,
- stärka förutsättningarna för det civila samhället att bidra till samhällsutvecklingen och välfärden både som röstbärare och opinionsbildare och med en mångfald verksamheter och
- fördjupa och sprida kunskapen om det civila samhället.

Ett viktigt led i att uppfylla dessa mål är en utvecklad och fördjupad dialog med civilsamhällets företrädare. Det civila samhällets organisationer bör ha större insyn i beslutsprocesser, särskilt i frågor som rör dem. Ett partsgemensamt forum för dialog och samråd mellan regeringen och det civila samhällets organisationer inrättas.

I *Tid för kultur* gör regeringen bedömningen att dialogen mellan företrädare för staten, kommunerna och landstingen samt ideella och idéburna organisationer och nätverk behöver utvecklas inom kulturens område. Under 2010 avser regeringen att bjuda in till en dialog kring gemensamma framtidsfrågor. Regeringen skriver vidare i propositionen att betydelsen av samarbete med civilsamhället kommer att lyftas fram tydligare i styrningen av myndigheterna inom kulturområdet.

På regional nivå sker det på många håll en löpande dialog med den ideella sektorn när det gäller kulturfrågor. Det kan t.ex. handla om att landsting eller regionförbund arrangerar årliga öppna möten med kulturlivets olika intressenter. Det finns också exempel på län som formaliserat kontakterna i form av särskilda råd.

Det ideella engagemanget inom kulturområdet tar sig många uttryck. Det kan röra sig om olika former av amatörkultur, såsom teateruppsättningar, körsång eller musicerande, ofta genom studieförbund och under ledning av professionella kulturutövare. Men det kan även handla om de viktiga arrangörsinsatser som kulturföreningar gör på ideell basis eller den breda verksamhet som hembygdsrörelsen står för när det gäller att bevara och förmedla det lokala kulturarvet.

En förutsättning för modellens genomförande är att det lands-ting, eller kommunala samverkansorgan, som har ansvar för att ta fram kulturplanen har väl etablerade kontakter med civilsamhället.

Vi anser också att det professionella kulturlivets representanter bör ges en roll när de regionala kulturplanerna tas fram. Det handlar delvis om att tillämpa den armlängdsprincip som vi skriver om i kapitel 4. Det är också viktigt att landets ca 30 000 professionella kulturutövare ges möjlighet att på ett regionalt plan uppmärksamma kulturskaparnas roll i samhället och lyfta fram kulturens egenvärde.

Utredningen lämnar inget förslag på hur kulturskaparnas inflytande eventuellt bör regleras. Ett minikrav som bör ställas på de regionala kulturplanerna är dock att kulturskaparnas representanter ska ha fått möjlighet att lämna synpunkter på dem, t.ex. genom ett remissförfarande. Vid möten med företrädare för konstnärorganisationerna har utredningen erfarit att det pågår processer för att hitta lämpliga regionala organisationsformer, bl.a. för att anpassa arbetet till en ny fördelningsmodell. Detta arbete är inte slutfört och kommer förmodligen att ta tid att få på plats. Det kan i vissa sammanhang finnas skäl att överväga att ge kulturskaparnas representanter kompensation för de merkostnader det innebär att delta i arbetet med kulturplanerna.

På nationellt plan har Konstnärsnämnden, med sin sakkunskap, sitt kontaktnät och sitt särskilda bevakningsuppdrag på det konstnärspolitiska området, en viktig roll att spela.

6.2 Län som bör ingå i den första förhandlingsomgången

Förslag: Kultursamverkansmodellen ska fr.o.m. 2011 börja tillämpas när det gäller fördelning av medel till regional kulturverksamhet i Skåne, Västra Götalands, Hallands, Gotlands och Norrbottens län.

Av utredningens direktiv framgår att regeringen bedömer att Skåne, Västra Götaland, Halland och Gotland ska kunna ingå i den första förhandlingsomgången.

Utredningen ser klara fördelar med att de fyra län som fr.o.m. 2011 övertar ansvaret för regionalt tillväxtarbete och regional infra-

struktur även kommer tidigt in i processen när det gäller att fördela statliga medel till regional kulturverksamhet. Utredningen har genomfört möten med representanter för dessa fyra län. Dessutom har utredningen träffat företrädare för de större kommunerna i Skåne och Västra Götalands län. Samtliga fyra län har inlett förberedelser för att kunna ingå i Kultursamverkansmodellen redan från 2011. Som framgår av avsnitt 3.1 har bidragsgivningen inom anslaget 1:4 *Försöksverksamhet med ändrad regional fördelning av kulturpolitiska medel*, den s.k. ”Skånepåsen”, i regleringsbrevet till Statens kulturråd tidigare villkorats med att bidragsgivning ska ske till elva utpekade kulturinstitutioner. Detta villkor är fr.o.m. 2010 slopat.

Skåne och Västra Götaland är med sina 1,2 miljoner respektive 1,6 miljoner invånare två av Sveriges största län. Endast Stockholms län, som har drygt 2 miljoner invånare, är större. Gotland är Sveriges minsta län med ca 57 000 invånare. Övriga län ligger befolkningsmässigt i spannet mellan 150 000–430 000 invånare. Halland representerar med sina nära 300 000 invånare invånarmässigt en genomsnittlig nivå när det gäller länsstorlek.

6.2.1 Skåne och Västra Götaland

Skåne och Västra Götaland har tack vare sin storlek och genom att medvetet prioritera kulturfrågorna en väl uppbyggd infrastruktur sett till kulturinstitutioner och därutöver betydande administrativa resurser. Bägge länen har tillkommit genom länsammanslagningar som genomfördes under åren 1997 och 1998. De regionala museernas och scenkonstinstitutionernas placering och ansvarsområden kan fortfarande delvis sägas återspegla den tidigare länsindelningen. Men inte minst i Västra Götaland har organisatoriska förändringar skett under senare år genom att verksamheter samlats under gemensamma länsvisa förvaltningar. Västra Götalands län och Skåne län har varit pådrivande för att få ta på sig ett ökat ansvar för och inflytande över kulturfrågorna. I båda dessa län finns det också stora kommuner, Malmö respektive Göteborg, som har en omfattande offentligt stödd kulturverksamhet. Det finns dessutom i både Västra Götaland och Skåne medelstora kommuner som tagit på sig ett betydande ansvar för att driva kulturverksamhet. Detta faktum gör att behovet av väl fungerande kontakter mellan landstinget – eller regionen som man valt att kalla sig – och kommunerna är sär-

skilt stort i dessa län. Trots att landstinget och de större kommunerna ibland kan ha olika prioriteringar, har ansvarsfördelningen på kommunal nivå ändå fungerat tämligen väl, att döma av den information som kommit utredningen till del. För att den nya fördelningsmodellen ska fungera på bästa möjliga sätt behöver dock förankringsarbetet utvecklas. Erfarenheterna från den process som ledde fram till avsiktsförklaringarna med Statens kulturråd kan tas tillvara i detta sammanhang.

Både Västra Götaland och Skåne bedöms ha goda förutsättningar att uppfylla de kriterier som bör ställas på län som vill ingå i modellen, men det finns också områden som måste förbättras. Kontakterna med civilsamhället och med kulturutövarna är ett sådant område. Här har vissa andra län kommit längre. Återrapportering och uppföljning av hur de statliga medlen används behöver också utvecklas. Från utredningens sida menar vi att Statens kulturråd särskilt bör uppmärksamma att dessa områden utvecklas i dialogen med Skåne och Västra Götaland.

I den avsiktsförklaring som Västra Götalandsregionen och Statens kulturråd gemensamt undertecknade i december 2009¹ uppmärksammas bl.a. frågor om omvärldsanalys och kulturpolitisk forskning. Västra Götalandsregionen vill skapa en plattform för tillämpad forskning och följeforskning inom det kulturpolitiska området. Statens kulturråd ska vara ett stöd och en diskussionspart i detta arbete. Vidare lyfter avsiktsförklaringen fram gemensamma insatser som rör kultur och näringsliv samt stöd till kulturutövare med funktionshinder. Ytterligare ett område som finns med i avsiktsförklaringen är det regionala stödet till barn- och ungdomsverksamhet och hur detta bör kopplas till satsningen Skapande skola.

Region Skåne och Statens kulturråd undertecknade en motsvarande avsiktsförklaring i januari 2009.² Här nämns en rad samarbetsområden, bl.a. gäller det förbättrade villkor för konstnärligt skapande genom arrangörsutbildning och skapandet av ett resurscentrum för den fria scenkonsten. Samarbetet med folkbildningen och utvecklingen av biblioteken samt olika barn- och ungdomsrelaterade projekt är andra områden som finns med liksom entreprenörskapssatsningar och interkulturellt arbete.

---

¹ Avsiktsförklaring för samverkan mellan Statens kulturråd och Västra Götalandsregionen avseende kulturverksamhet 2010.

² Avsiktsförklaring för samverkan mellan Statens kulturråd och Region Skåne avseende kulturverksamhet 2009 – 2010.

6.2.2 Halland

Hallands län har både befolkningsmässigt och strukturellt helt andra förutsättningar än Skåne och Västra Götaland, men även här har förberedelserna för att överta ansvaret för fördelningen av statliga medel till kulturverksamhet pågått under en längre tid. Till skillnad från Skåne och Västra Götaland är den regionala kulturverksamheten organiserad i ett kommunalförbund, Region Halland, bildat av landstinget och länets sex kommuner.

Region Halland har tagit fram en regional kulturstrategi och integrerat kulturarbetet i arbetet med de regionala utvecklingsplanerna. Det finns också väl upparbetade kontakter med det ideella kulturlivet. Halland har dock inte tecknat någon avsiktsförklaring med Statens kulturråd ännu och när det gäller den institutionella infrastrukturen är invånarna i Halland i vissa avseenden hänvisade till det utbud som finns i angränsande län. Vi menar från utredningens sida att Halland är väl lämpat för att vara med bland de första län där den nya modellen tillämpas. Eftersom tillgången till kultur i viss mån bygger på de korta avstånden till västra Skåne och Göteborgsområdet, är samarbete med grannlänerna en viktig faktor. Därför finns det fördelar med att dialogen med samtliga dessa län sker parallellt. Statens kulturråd bör också i samband med förhandlingarna särskilt uppmärksamma de länsöverskridande samarbetena. I Hallands fall gäller det också samarbetet med Jönköpings län och Kronobergs län.

6.2.3 Gotland

Det fjärde utpekade länet, Gotland, har på grund av sitt geografiska läge, sin befolkningsstorlek och det faktum att länet endast har en kommun, som dessutom sköter de uppgifter landsting har i övriga län, mycket speciella förutsättningar.

Gotland är i dag det län som får störst andel av de statliga medlen till regional kulturverksamhet sett till belopp per invånare. Ett litet län som Gotland har, jämfört med större län, fördelen att enkelt kunna skaffa sig överblick över relevanta aktörer inom kulturområdet och borde därför ha goda förutsättningar att finna former för dialog och avstämning. Gotland har bl.a. i ett par år arrangerat kulturting, där stora delar av kulturlivet bjudits in. Att man bara har ett beslutande organ på den kommunala nivån underlättar

givetvis också den länsvisa avstämningen inför dialogen. En nackdel för Gotlands del är att länets storlek kan göra det svårt att skapa en dynamik i modellen, särskilt med tanke på att geografin gör att länsöverskridande samarbeten i många fall blir komplicerade att genomföra. Utredningen ser dock inte detta som något hinder för att modellen ska kunna införas i Gotlands län.

Gotlands kommun undertecknade i april 2009 en avsiktsförklaring om samarbete med Statens kulturråd.³ Där betonas utvecklingen av nya samarbetsformer bl.a. inom ABM-området och när det gäller att utveckla en scenkonstorganisation. Vidare tar avsiktsförklaringen upp utvecklingen av Gotland som en internationell kulturmötesplats för Östersjöregionen samt samverkan mellan kulturinstitutionerna och civilsamhället.

6.2.4 Överväganden kring övriga län

Enligt direktiven ska utredningen överväga om även andra län utöver de fyra som redan är utpekade bör ges möjlighet att delta i den första dialogomgången och därmed redan från 2011 ges ansvar för att fördela statliga medel. Utredningen har inte haft möjlighet att göra en fördjupad genomgång av samtliga läns önskemål och förutsättningar. Med utgångspunkt i de synpunkter som under utredningsarbetet framförts till utredningen i muntlig eller skriftlig form, samt i de remissvar som lämnats på Kulturutredningens betänkande, har utredningen dock gjort en preliminär bedömning utifrån de kriterier som beskrivs i avsnitt 6.1.

Ett första grundläggande kriterium för att län bör ges möjlighet att delta i den inledande förhandlingsomgången är att det inom länen finns en bred uppslutning och en beredskap för att delta. Vid de möten som utredningen har hållit med regionala företrädare har bl.a. Örebro län och Norrbottens län uttryckt önskemål om att delta redan i samband med att modellen införs. Andra landsting eller kommunala samverkansorgan har varit tydliga med att de vill gå in tidigt i en förhandling med Statens kulturråd, men också varit noga med att påpeka att detta kräver att länen har hunnit förbereda sig och anpassa sin organisation till de nya arbetsuppgifterna.

Uppsala kommun och Uppsala läns landsting har i en skrivelse till utredningen framhållit att de önskar bibehålla den nuvarande

---

³ Avsiktsförklaring för samverkan mellan Statens kulturråd och Gotlands kommun avseende kulturverksamhet 2009 – 2010.

fördelningsmodellen i avvaktan på att en gemensam kulturpolitisk strategi för kommunen och landstinget har tagits fram. Ett sådant arbete är dock påbörjat i och med att landstinget och kommunen har inlett en dialog. På motsvarande sätt bedömer vi, efter samtal med Stockholms stad och Stockholms läns landsting att de inte är redo att gå över till den nya fördelningsmodellen redan från början.

Som beskrivs i avsnitt 6.4 anser vi att det är angeläget att övergången till en ny modell sker relativt snabbt för att hålla nere de merkostnader och minska de komplikationer som det innebär att driva två parallella system. Samtidigt gör den mycket korta tid som finns till förfogande för att förbereda ett införande redan 2011 att antalet län som går med i den första förhandlingsomgången bör vara begränsat. Detta för att möjliggöra för Statens kulturråd och andra berörda myndigheter att hinna med de förberedelser och förhandlingar som krävs.

6.2.5 Slutsatser

Kultursamverkansutredningen föreslår mot denna bakgrund att ytterligare ett län förutom de fyra län som finns utpekade i utredningens direktiv bör omfattas av samverkansmodellen redan fr.o.m. 2011. Vårt förslag är att detta län bör vara Norrbotten. Norrbottens läns landsting är ett av de landsting som undertecknat en avsiktsförklaring med Statens kulturråd.⁴ I avsiktsförklaringen, som undertecknades i juni 2009, lyfts ökad samverkan till stöd för de nationella minoriteternas kultur fram som ett viktigt område. Dessutom nämns bl.a. satsningar på nutida musik och det gränsregionala samarbetet med övriga regioner kring Nordkalotten.

Norrbottens läns landsting har länge och målmedvetet arbetat med att ta fram en strategi för sitt arbete med kulturfrågor och har i detta arbete varit i dialog med länets kommuner. Det finns ett väl utvecklat samarbete med framför allt Västerbottens län, men även med övriga norrlandslän.

Norrbottens län ligger i dessa avseenden långt framme, men det finns även andra län som arbetat på motsvarande sätt. Ett ytterligare argument för att just Norrbottens län bör finnas med i den första förhandlingsomgången är att modellen redan från början skulle få en geografisk spridning över landet. Som varande ett till

---

⁴ Avsiktsförklaring för samverkan mellan Statens kulturråd och Norrbottens läns landsting avseende kulturverksamhet 2009 – 2010.

ytan mycket stort glesbygdslän skiljer sig Norrbotten från de övriga fyra utpekade länen och de erfarenheter som görs av att tillämpa modellen i Norrbotten kan komma till nytta i andra län med liknande förutsättningar.

Vårt förslag om att Skåne, Västra Götalands, Gotlands, Hallands och Norrbottens län ska omfattas av modellen redan fr.o.m. 2011 innebär att nära hälften av anslagsmedlen till regional kulturverksamhet kommer att fördelas inom ramen för den nya modellen redan fr.o.m. detta år.

6.3 Tidplan för den första förhandlingsomgången

Bedömning: En inledande dialog mellan staten och de första län som omfattas av modellen bör påbörjas under våren 2010. Fastställande av respektive kulturplan bör ske i november 2010. Statens kulturråds beslut om utbetalning av bidrag till respektive län bör fattas och börja verkställas i januari 2011.

Som redogörs för under avsnitt 6.2 föreslår vi att Skåne, Västra Götalands, Hallands, Gotlands samt Norrbottens län redan från början ska omfattas av Kultursamverkansmodellen.

Den nya modellen förutsätter genomarbetade och väl förankrade regionala kulturplaner, som i sin tur bygger på klara, men inte alltför detaljerade direktiv från regeringen. Det måste också finnas nog med tid och resurser avsatta för dialog mellan statens och länets representanter. Resultatet av dialogen ska också kunna återspeglas i den regionala kulturplanen som utgör underlaget för det beslut om medelstildelning som fattas av Statens kulturråd.

Mot denna bakgrund har utredningen övervägt olika tidplaner för införandet. Ett alternativ är att de län som är utpekade att omfattas redan från början arbetar fram kulturplaner under 2010 och 2011 med sikte på att nå enighet med Statens kulturråd om planernas innehåll under hösten 2011. Detta skulle innebära att den första medelsfördelningen inom ramen för modellen sker först 2012 och att den nya anslagsstrukturen och de nya lagar och förordningar som modellen bygger på börjar gälla och tillämpas fr.o.m. den 1 januari 2012.

Ett annat alternativ vore att låta det nya regelverket träda i kraft fr.o.m. halvårsskiftet 2011, vilket skulle ge stat, landsting och

kommuner mer tid till förberedelser och förhandlingar. Ett sådant införande skulle innebära att den regionala kulturverksamheten i ett län skulle få stöd via två olika fördelningssystem under ett och samma budgetår.

Utredningen har ändå kommit fram till att det lämpligaste är att både det nya regelverket och den nya anslagsstrukturen finns på plats redan fr.o.m. den 1 januari 2011 så att bidragsutbetalningarna kan ske redan från början av detta år. Ett skäl för detta är att den lag som styr försöksverksamheten i Skåne län upphör fr.o.m. 2011. Vid möten med de berörda länen har utredningen fått en klar bild av att länen är angelägna om att komma med i modellen redan från 2011. Samtliga fem län har också kommit långt i sitt arbete med att ta fram länsvisa kulturstrategier eller planer. Fyra av länen har undertecknat avsiktsförklaringar med Statens kulturråd under 2009.

Riksdagen har i december 2009 beslutat om nya nationella kulturpolitiska mål. Dessutom har regeringen pekat ut tre prioriterade områden för den nationella kulturpolitiken: barns och ungas rätt till kultur, vården av kulturarvet samt förbättrade villkor för kulturskapare. Därmed finns det tydliga utgångspunkter för vilka kulturpolitiska prioriteringar som ska vara vägledande från statens sida i dialogen med de fem länen. För de län som ska kunna komma in i modellen 2011 innebär det att man redan under våren 2010, samtidigt som vårt utredningsförslag remissbehandlas, måste genomföra ett grundläggande förankrings-, kartläggnings- och planeringsarbete. Dialogen mellan Statens kulturråd och de berörda länen måste ske och kulturplanerna måste få sin slutliga utformning under hösten 2010, så att beslut om utbetalning av medel till landstingen och Gotlands kommun kan baseras på dessa.

Om detta av olika anledningar visar sig bli tidsmässigt alltför snävt för något eller några län bör pragmatiska lösningar kunna tillämpas i avvaktan på att allt faller på plats. Om t.ex. kulturplanerna finns klara, men landstinget inte hinner ordna sina ekonomiska rutiner, kan Statens kulturråd fortsätta att betala ut direkt till den verksamhet som anges i kulturplanerna. Om däremot kulturplanerna inte beslutats i något av det utpekade länen, måste Statens kulturråd under 1-2 kvartal kunna göra utbetalningar till verksamhet baserat på tidigare medelstilldelning.

Som framgår nedan föreslår vi att de första kulturplanerna gäller i två år med möjlighet till ytterligare två års förlängning.

6.4 Tidplan för modellens fortsatta genomförande

Förslag: Statens kulturråd ska senast under hösten 2010 lämna ett förslag till regeringen om vilka län som bör omfattas av Kultursamverkansmodellen fr.o.m. 2012. Förslaget från Statens kulturråd ska utgå från ett antal fastställda kriterier. Regeringen ger före 2010 års utgång Statens kulturråd i uppdrag att inleda en dialog med de föreslagna länen inför det länsvisa framtagandet av regionala kulturplaner, samt beslut om medelstillelse för 2012.

En viktig fråga för utredningen har varit att överväga vad ett successivt införande av modellen kan innebära och hur detta praktiskt ska genomföras. Det kan konstateras att alla län har sina speciella förutsättningar och befinner sig olika långt framme, bl.a. vad gäller samarbete inom länet och med angränsande regioner. Genom Statens kulturråds avsiktsförklaringar med olika landsting och kommunala samarbetsorgan har dialogen mellan stat och region fördjupats, dock utan att Statens kulturråd kunnat ställa krav på hur landstingens förankring gentemot kommuner och andra aktörer i länen bör se ut. Utredningen har erfarit att samtliga landsting eller kommunala samverkansorgan behöver vidareutveckla formerna för samspel kring kulturpolitiska frågor med kommunerna och andra aktörer.

Det är utredningens uppfattning att Kultursamverkansmodellen bör tillämpas för alla län så snart som möjligt. Det finns t.ex. enligt vår mening ingen anledning att avvakta eventuella nya beslut kring regionindelning. Skulle ett sådant beslut fattas finns det inom ramen för den modell vi föreslår möjlighet att göra anpassningar till de nya förhållandena.

I flera län har man sedan länge en fast arbets- och ansvarsuppdelning mellan landstinget och den största kommunen eller de större kommunerna när det gäller de mest tongivande kulturinstitutionerna. De nya krav på samarbete och förankring som den nya samverkansmodellen ställer innebär att landstingen behöver finna nya former för samverkan med kommunerna.

Samtliga län bör enligt utredningens mening omfattas av samverkansmodellen senast 2015. Utredningen föreslår i kapitel 5 att de länsvisa kulturplanerna i normalfallet ska sträcka sig över tre år. Eftersom modellen ska införas successivt vill utredningen dock

föreslå en mer flexibel längd på kulturplanerna under själva införandefasen.

I inledningsskedet bedömer Kultursamverkansutredningen att följande tidplan vore att föredra:

De kulturplaner som de fem län som ingår i modellen från början tar fram bör omfatta kalenderåren 2011–2012. Under 2012 bör en utvärdering göras av hur modellen har fungerat. Det ska vara möjligt att göra justeringar av innehållet i kulturplanerna, vilket kan leda till justeringar även av Statens kulturråds beslut. Finner bägge parter att planerna fungerat väl och uppfyllt sitt syfte kan Statens kulturråds principbeslut förlängas i ytterligare två år t.o.m. den sista december 2014.

År 2012 bör ytterligare minst fem län ges möjlighet att gå in i modellen. De planer som tas fram och det principbeslut som Statens kulturråd fattar bör löpa på tre år. Anledningen till att det borde vara möjligt att ha en längre period är att dessa län fått längre förberedelse- och förankringstid än de län som gick in i modellen från början. Dessa kulturplaner avser därmed perioden 2012–2014.

År 2013 tänker vi oss att resterande län kan omfattas av modellen. När det gäller dessa län är det lämpligt att Statens kulturråds principbeslut sträcker sig över två kalenderår.

Några län har vid möten med Kultursamverkansutredningen påtalat att de på kort sikt inte har möjlighet att gå över till den nya fördelningsmodellen. Det kommer att ta tid att finna former för samverkan mellan landsting och kommuner och att anpassa organisationen till de krav som modellen ställer. Därför vill utredningen öppna för möjligheten att något eller några län slutför sin dialog med Statens kulturråd om kulturplanerna först under 2014 och att modellen i detta eller dessa län införs fr.o.m. 2015.

Det kommer då att finnas möjlighet att göra prioriteringar mellan samtliga län och även en bättre möjlighet att finna samverkanslösningar mellan de olika länen inom ramen för kulturplanerna.

Denna tidplan skulle innebära att modellen införs successivt, men ändå relativt snabbt. Tidplanen skulle dock innebära att åren 2012 och 2014 kommer att bli arbetsintensiva och resurskrävande för främst Statens kulturråd. I samband med budgetprocesserna inför dessa år bör regeringen överväga att ge Statens kulturråd och eventuellt också andra berörda myndigheter tillfälligt ökade medel. Finansieringen bör ske genom omprioriteringar inom utgiftsområde 17.

6.5 Bidragshanteringen under modellens successiva införande

Som vi redogör för i kapitel 5 föreslår vi att ett nytt gemensamt anslag för bidrag till regional kulturverksamhet ska inrättas. De medel som ska ingå i anslaget disponeras i dag av Statens kulturråd, Riksarkivet, Stiftelsen Svenska Filminstitutet (SFI), Riksteatern och Nämnden för hemslöjdsfrågor. Medlen är fördelade på olika anslag och anslagsposter. Eftersom modellen ska införas successivt i hela landet kommer anslaget under en övergångsperiod både att användas till verksamheter i län som omfattas av samverkansmodellen och för bidrag till verksamheter i län som ännu inte omfattas. Detta innebär även att det under införandeperioden kommer att finnas utpekade bidragsmottagare i form av institutioner och andra verksamheter i vissa län.

Det successiva införandet innebär att det är nödvändigt att finna en övergångslösning för bidragsgivningen och medelsfördelningen under perioden 2011 till 2015. Utredningen har övervägt olika alternativ. För att övergången ska bli så administrativt lätthanterlig som möjligt gör vi bedömningen att följande tillvägagångssätt är att föredra.

Statens kulturråd bör överta det fulla ansvaret för att fördela medel till teaterkonsulenter redan fr.o.m. 2011. Myndigheten fördelar redan i dag övriga kulturkonsulentmedel och har dessutom hög kompetens på scenkonstområdet. Statens kulturråd bör dock samråda med Riksteatern när det gäller detta uppdrag.

Riksarkivet, Nämnden för hemslöjdsfrågor och SFI bör på motsvarande sätt som i dag ansvara för bidragsprövning och utbetalning till verksamheter i de län som ännu inte omfattas av samverkansmodellen. Medel för en sådan fördelning rekvideras från Statens kulturråd som disponerar det gemensamma anslaget.

Regeringen bör i regleringsbrevet till Statens kulturråd dels ange vilka verksamheter som är stödberättigade i län som inte omfattas av modellen, dels ange vilket belopp som respektive myndighet och SFI *högst* kan rekvidera för bidragsfördelning.

Som underlag för beräkningen bör Riksteatern, SFI, Riksarkivet och Nämnden för hemslöjdsfrågor senast i augusti 2010 till regeringen ange en beräknad medelsfördelning per län för 2011 samt utfall eller prognostiserat utfall för 2010.

Vi har också övervägt en annan lösning som innebär att medlen från Riksarkivet, SFI, Riksteatern samt Nämnden för hemslöjds-

frågor förs till det samlade anslaget, men att medlen till de län som inte ingår i modellen förs till separata anslagsposter som SFI och myndigheterna förfogar över. En sådan lösning kräver emellertid att regeringen exakt anger anslagsposternas storlek och justerar dem efterhand som nya län kommer att omfattas av samverkansmodellen. En sådan lösning skulle bli tyngre att administrera för samtliga parter.

En tredje lösning, som innebär att Statens kulturråd under övergångsperioden övertar bidragshanteringen från Riksarkivet, SFI, Riksteatern samt Nämnden för hemslöjdsfrågor, anser vi av effektivitets- och kompetensskäl inte vara lämplig.

Oavsett övergångslösning kommer införandeperioden att innebära en ökad administrativ belastning både för Kulturdepartementet och för de myndigheter och andra organisationer som berörs på statlig nivå. Därför vill utredningen betona värdet av att låta införandeperioden sträcka sig över en så kort tid som möjligt.

7 Uppföljning, utvärdering och analys

Förslag: Landstingens återrapportering av medelsanvändningen ska ske årsvis till Statens kulturråd. För kulturplaner som löper över tre år ska redovisningen som lämnas efter två år vara särskilt utförlig.

Bedömning: Statens kulturråd bör få i uppdrag att följa den regionala utvecklingen på kulturområdet och ansvara för att tillgängliggöra denna information till en bred målgrupp.

Den nya analysmyndigheten inom kulturområdet bör ges i uppdrag att på ett mer övergripande plan följa effekterna av den nya modellen. Analysmyndigheten bör även ges i uppdrag att bistå med lämpliga analysverktyg för de regionala aktörerna.

En viktig förutsättning för en fungerande samverkansmodell är att redovisning och återrapportering av ekonomiskt och verksamhetsmässigt utfall fungerar väl och sker på ett transparent sätt. Dessutom måste Statens kulturråd kunna göra en samlad redovisning av vart de statliga medlen har gått och hur de har använts.

7.1 Uppföljning och utvärdering

Varje bidragsgivande statlig myndighet svarar i dag själv för att på lämpligt sätt följa upp de bidrag som man betalat ut till olika mottagare. I huvudsak redovisar sedan respektive myndighet i sin årsredovisning omfattningen av bidragsgivningen och sina slutsatser från denna, bl.a. utifrån den löpande uppföljningen. Den nya samverkansmodellen innebär att Statens kulturråds uppföljning i högre grad kommer att vara inriktad på hur respektive landsting har för-

delat medlen och att landstingens medelshantering och uppföljning sker i enlighet med de krav som ställs på statens medelsanvändning.

Den samverkansmodell som vi föreslår innebär att den detaljerade återrapportering som Statens kulturråd i dag kräver in direkt från de kulturinstitutioner som erhåller statsbidrag ska ersättas av samlade redovisningar från respektive landsting. Dessa redovisningar ska utgå från de länsvisa kulturplanerna (se avsnitt 5.1.2) som utgjort underlag för Statens kulturråds bidragsbeslut. Landstingen ska därvid också bedöma hur de olika områdena utvecklas och vilka hinder och framgångsfaktorer som man ser framöver. Av redovisningen ska också framgå vilka institutioner och verksamheter som fått statligt stöd och hur medfinansieringen ser ut från landsting, kommun och annan huvudman.

Landstingens samlade redovisningar till Statens kulturråd måste lämnas senast i mars-april varje år. Statens kulturråd ska ha möjlighet att hålla inne med utbetalningar av medel om det finns allvarliga brister i den inkomna redovisningen eller om medelsanvändningen kraftigt avviker från den regionala kulturplan som utgjort underlag för det bidragsbeslut som Statens kulturråd fattat.

I och med att den nya samverkansmodellen införs successivt kommer Statens kulturråd under ett antal år att hantera två system för återrapportering av medelsanvändningen. Statens kulturråd bör ta fram information om hur medelsfördelningen och den kulturella infrastrukturen ser ut och utvecklas, oavsett om länet omfattas av samverkansmodellen eller ej. Dels behöver regeringen sådan information för sina överväganden och för återrapportering till riksdagen, dels har landsting, kommuner och andra aktörer behov av att göra jämförelser med andra län. Underlaget behövs även för att kunna göra konsekvensanalyser av modellens effekter för kulturinstitutioner och övrigt kulturliv. Det är därvid också, med hänsyn till behovet av transparens och insyn, särskilt viktigt att redovisa vad som ingår i de regionala kulturplanerna och hur de bedöms bidra till utvecklingen på kulturområdet och angränsande områden. Interregionala samarbeten och andra särskilda utvecklingsinsatser ska därvid synliggöras.

Ansvar för officiell och annan statistik

Statistik ser vi som en viktig del av den uppföljning som behöver ske inom kulturområdet. Det är angeläget att Statens kulturråd

utvecklar en mer heltäckande statistik på teater-, dans- och musikområdet – om möjligt av sådan kvalitet att den kan klassas som officiell – när den direkta återrapporteringen till Statens kulturråd från bidragsmottagande institutioner successivt fasas ut. Statistikbehovet finns även på t.ex. bild- och formområdet. Statens kulturråds officiella statistik, liksom annan statistik från olika myndigheter inom kulturområdet, kommer att utgöra viktigt underlag i den nya analysmyndighetens arbete.

Varje statistikproducerande myndighet inom kulturområdet bör tillgängliggöra statistiken på ett för analysmyndigheten lämpligt sätt.

Utvärdering

Den samverkansmodell som nu föreslås införas successivt kommer att innebära en hel del förändringar i processer och rutiner för alla berörda aktörer. Erfarenheterna under de första åren med modellen måste nog tas tillvara och synliggöras, dels som underlag för diskussioner om eventuella förändringar av modellen, dels som kunskap för de län som successivt ska börja tillämpa modellen.

Efter en tid kan det finnas behov av en annan typ av utvärdering. Det kan då vara lämpligt att mer djupgående utvärdera effekterna för invånarna i länen. Detta ska även relateras till den samlade finansieringsbilden och hur den har förändrats. En sådan utvärdering bör med fördel ta ett brett grepp över hela kulturområdet.

7.2 Den nya analysmyndighetens roll i Kultursamverkansmodellen

Bedömning: Den nya analysmyndigheten bör bl.a. ha i uppgift att följa hur Kultursamverkansmodellen tillämpas och vilka effekter den får, samt utveckla uppföljnings- och analysverktyg såväl för de regionala aktörernas som för statens behov.

Analysmyndigheten bör överta ansvaret för de forskningsmedel som i dag disponeras av Statens kulturråd.

Regeringen bedömde i *Tid för kultur* att det är viktigt att förstärka oberoende analys och uppföljning inom kulturområdet och ansåg därför att en ny myndighet behöver bildas. Den ska enligt regeringens bedömning ha till uppgift att analysera, utvärdera och följa upp kulturpolitiska insatser. Enligt propositionen innebär det bl.a. att kunna följa upp kulturpolitikens effekter och bedöma hur resultaten av den förda politiken förhåller sig till de kulturpolitiska målen. Vidare skriver regeringen att analysmyndigheten bör ha ansvar för att beställa och analysera statistik kring kulturvanor, kulturlivets finansiering och utvecklingen när det gäller mångfald, tillgänglighet och jämställdhet samt utvecklingen inom andra samhällsområden. Man menar också att myndigheten bör ha ansvar för omvärldsbevakning och för att följa den internationella utvecklingen inom kulturområdet samt för att följa relevant forskning.

I samband med att den nya samverkansmodellen införs bedömer utredningen att det finns skäl att klargöra ansvarsfördelningen mellan å ena sida analysmyndigheten och å andra sidan Statens kulturråd, Konstnärsnämnden, Riksantikvarieämbetet m.fl. myndigheter.

När det gäller statistik menar vi att den nya analysmyndigheten bör vara inriktad på att kunna använda och analysera befintlig statistik som andra myndigheter tar fram, att kunna identifiera luckor och brister i befintlig statistik och att i dialog med statistikproducerande myndigheter initiera förändringar. Syftet ska vara att få underlag för en väl fungerande statistikförsörjning inom kulturområdet som underlag för utvärderingar och analyser. Statistik kring kulturvanor är därvid ett särskilt utvecklingsområde. Analysmyndigheten kan antingen ges det fulla ansvaret för kulturvane-statistiken eller utveckla sådan verksamhet i samverkan med bl.a. Statens kulturråd. När det gäller forskning konstaterar vi att till-

gången på forskningsmedel och forskningsbaserad kunskap om kultursektorns villkor, betydelse, funktionssätt, aktörer, samspel med andra sektorer osv. är mycket begränsad. Genom att en analysmyndighet tillskapas bör förutsättningarna öka för en förbättrad forskningsunderbyggnad för framtida förändringar inom kulturområdet.

Vi menar därför att ansvaret för de forskningsmedel som Statens kulturråd i dag disponerar bör överföras till den nya analysmyndigheten. Denna bör också på sikt få ansvar för att initiera olika forskningsbaserade utvärderingsprojekt kopplade till modellen.

För att lägga en bra grund för en utvärdering av den nya samverkansmodellen skulle t.ex. en följeforskare kunna engageras. Analysmyndigheten skulle kunna ges i uppdrag att administrera en sådan utvärdering som bl.a. skulle behöva följa Statens kulturråd och några regioner under de första åren. Det finns också behov av att utveckla bättre uppföljnings- och analysverktyg såväl för de regionala aktörernas behov som för den samlade statliga nivån. Analysmyndigheten har här en given roll.

8 Författningskommentarer

8.1 Författningsform

För genomförande av modellen krävs nya författningar. Modellen innebär att de landsting som omfattas ska ta över förvaltningsuppgiften att fördela vissa statsbidrag till kulturverksamhet. Eftersom det är en befogenhet som ges landstingen, krävs lagstöd. Modellen ska införas successivt i landet. Den reglering som anger vilka landsting som ingår i modellen kommer därför inledningsvis att bli föremål för relativt frekventa ändringar.

Utredningen har övervägt alternativet att i lag ange de landsting som ska omfattas av fördelningsmodellen. Dock menar utredningen att detta skulle vara administrativt betungande och inte stå i proportion till frågans betydelse i och med att reformen innebär att samtliga län inom några år kommer att omfattas. Utredningen föreslår därför att riksdagen i lag ger landsting befogenhet att fördela vissa medel till regional kulturverksamhet under förutsättning att regeringen i en förordning utser dem att göra det. En liknande lösning har använts i lagen (1996:1414) om försöksverksamhet med ändrad regional ansvarsfördelning. I 2 § nämnda lag anger riksdagen en viss tidpunkt från vilken befogenheten tas över från Statens kulturråd (första stycket 3), samtidigt som regeringen bemyndigas att senarelägga denna tidpunkt (tredje stycket).

En ytterligare förutsättning för att landstingen ska få fördela de aktuella statsbidragen föreslås i lagen, nämligen att de upprättat en regional kulturplan. Enligt förslaget bemyndigar riksdagen regeringen att i förordning definiera begreppet regional kulturplan. De föreskrifter som i mer materiellt hänseende behövs för att reglera förvaltningsuppgiften faller däremot inom regeringens restkompetens och kan därför anges i förordning utan särskilt bemyndigande (jfr prop. 1973:90 s. 305).

8.1.1 Överväganden avseende lagregleringens placering

Utredningen har valt att föreslå att lagregleringen tas in i en ny lag: lag (2010:000) om fördelning av vissa statsbidrag till regional kulturverksamhet.

Utredningen anser att det finns anledning att, som ett alternativ, överväga om bestämmelsen skulle kunna tas in som en ny 1 § i lagen (1992:318) om överlämnande av förvaltningsuppgifter inom Kulturdepartementets verksamhetsområde. Detta skulle ha fördelen att nämnda lag ger en god översikt över vilka som har anförtrotts förvaltningsuppgifter på kulturområdet. En annan möjlighet vore att ta in bestämmelsen i lagen (2009:47) om vissa kommunala befogenheter, vilket skulle ge fördelar ur ett kommunalrättsligt perspektiv.

8.2 Förslaget till lag om fördelning av vissa statsbidrag till regional kulturverksamhet

1 §

I paragrafens *första stycke* anges kravet att de landsting som regeringen utser ska ha upprättat en regional kulturplan, för att de ska få befogenhet att fördela de aktuella statsbidragen. Regeringen bemyndigas att utse landstingen som ska få fördela medel och att definiera vad som avses med regional kulturplan.

Formuleringen *vissa statsbidrag* i *första stycket* avser markera att statsbidrag till regional kulturverksamhet även kan ges i annan ordning. I första hand avses då fördelning av bidragsmedel enligt förordning (1996:1598) om statsbidrag till regional kulturverksamhet.

Bestämmelsens *andra stycke* ger landsting möjlighet att delegera uppgiften att fördela statsbidrag till annat organ, t.ex. ett kommunalt samverkansorgan eller ett kommunalförbund.

I *tredje stycket* anges att vad som sägs i lagen om landsting även gäller för Gotlands kommun.

8.3 Förslaget till lag om ändring i lag (2009:47) om vissa kommunala befogenheter

1 kap. Inledande bestämmelser

2 §

Genom den nya strecksatsen i *första stycket* införs ett undantag från lokaliseringsprincipen när det gäller stöd till kulturverksamhet. I *andra stycket* förses undantaget med ett villkor, nämligen att stödet antingen ska utgöra ett statsbidrag som avses i lagen om fördelning av vissa statsbidrag till regional kulturverksamhet eller medfinansiering till verksamhet som uppbär sådant statsbidrag. Bestämmelsen innebär inte någon förändring för de landsting och kommuner som står utanför modellen.

2 kap. Rätt att lämna olika former av bidrag, bistånd och stöd

Stöd till kulturverksamhet

10 §

Bestämmelsen innebär inte någon förändring gentemot vad som gäller i dag. Dess syfte är att möjliggöra regleringen av undantaget från lokaliseringprincipen i 1 kap. 2 §.

8.4 Förslaget till förordning om fördelning av vissa statsbidrag till regional kulturverksamhet

Tillämpningsområde

1 §

Bestämmelsen anger sambandet med lagen om fördelning av vissa statsbidrag till regional kulturverksamhet.

2 §

I bestämmelsen utses de landsting som omfattas av modellen. Det anges också att vad som gäller för landsting även gäller för Gotlands kommun, bortsett från vad som sägs i 4 § om samverkan med länets kommuner. Undantaget motiveras av att Gotlands kommun är den enda kommunen i Gotlands län.

Regional kulturplan

3 §

Bestämmelsen anger vad en regional kulturplan ska innehålla. Planen begränsar sig i första hand till verksamhet som landstinget anser ska få statsbidrag. Med regional kulturverksamhet avses förutom verksamhet i det egna länet, även länsöverskridande samarbeten och internationella samarbeten som kommer länets invånare till del. Regional kulturverksamhet kan också avse sådan verksamhet som bedrivs endast inom en kommun, men har betydelse för hela länet. Planen ska ange vilka prioriteringar landstinget vill göra i fråga om regional kulturverksamhet som avses få statsbidrag. I kulturplanen ska även ungefärliga siffror för den planerade finansieringen redovisas så att det från statens sida ska vara möjligt att bedöma graden av regional finansiering.

I *andra stycket* i bestämmelsen anges att den regionala kulturplanen som huvudregel ska avse en treårsperiod. Särskilda skäl för en annan tidsperiod kan vara t.ex. en förestående regionbildning. Under den tid modellen successivt införs finns det också skäl att ha en annan längd på kulturplanerna.

4 §

Bestämmelsen beskriver hur den regionala kulturplanen ska tas fram. Någon särskild form för hur samverkan, samråd och dialog ska ske föreskrivs inte.

Med kulturplanen som grund beslutar Statens kulturråd vilket belopp landstinget får fördela. Beslut om medelstilldelning ska fattas varje år, efter att statsbudgeten är beslutad av riksdagen.

Krav på medfinansiering

5 §

I paragrafen ställs ett krav på medfinansiering av sådan verksamhet som uppstår statsbidrag. Bestämmelsen har sin motsvarighet i 2 § förordning (1996:1598) om statsbidrag till regional kulturverksamhet och i 2 § förordning (2007:609) om fortsatt försöksverksamhet med ändrad fördelning av statsbidrag till regional kulturverksamhet.

Ändamål med statsbidraget

6 §

Bestämmelsen anger den allmänna inriktning som statsbidraget ska ha. Att kulturutbudet ska vara tillgängligt för alla markerar att den verksamhet som erhåller statsbidrag ska vara öppen för alla i enlighet med den kommunala likställighetsprincipen (jfr avsnitt 5.1.1). Samtidigt uttrycks det nationella målet för kulturpolitiken att alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet. Det innebär bl.a. att ansträngningar ska göras för att förbättra tillgängligheten till kulturutbudet.

Villkor för statsbidraget

7 §

Bestämmelsen anger vilka olika sorters verksamhet statsbidraget får användas för. I punkten 2, museiverksamhet, ryms även museernas kulturmiljöarbete.

Uppföljning och rapportering

8 §

Bestämmelsen ger landstingen i uppgift att löpande följa utvecklingen i länet, dels i förhållande till de nationella målen för kulturpolitiken, dels i förhållande till de regionala målen. Vidare ska landstingen följa upp och årligen till Statens kulturråd lämna rapport om hur statsbidragen har använts.

Återkrav

9 §

Bestämmelsen ger landstinget möjlighet att kräva tillbaka den del av statsbidraget som inte har förbrukats, om en kulturverksamhet som fått bidrag upphör med sin verksamhet.

Bemyndigande

10 §

I bestämmelsen ges Statens kulturråd befogenhet att meddela föreskrifter om formerna för den uppföljning och rapportering som ska utföras enligt 8 kap. 2 §.

Överklagande

11 §

Bestämmelsen motsvarar överklagandeförbudet i 24 § förordningen (1996:1598) om statsbidrag till regional kulturverksamhet och i 12 § förordningen (2007:609) om fortsatt försöksverksamhet med ändrad fördelning av statsbidrag till regional kulturverksamhet.

8.5 Förslaget till förordning om ändring i förordning (1996:1598) om statsbidrag till regional kulturverksamhet

1 §

Ändringen i bestämmelsens *första stycke* anger att bidrag enligt förordningen endast lämnas till regionala och lokala kulturinstitutioner som inte kan erhålla statliga medel fördelade enligt förordningen (2010:000) om fördelning av vissa statsbidrag till regional kulturverksamhet. Således kan endast regionala och lokala kulturinstitutioner som finns i län vars landsting inte får fördela statsbidrag till kulturverksamhet erhålla medel enligt denna förordning. Såvitt gäller utvecklingsmedlen samt bidragen till länsbibliotek finns dock inga sådana begränsningar: alla regionala och lokala kulturinstitutioner som uppfyller förutsättningarna för sådana bidrag kan erhålla dem.

16 §

Med anledning av att förordning (2007:609) om fortsatt försöksverksamhet med ändrad fördelning av statsbidrag till regional kulturverksamhet endast gäller t.o.m. den 31 december 2010, behövs inte andra stycket i denna bestämmelse längre.

18 §

Med anledning av att förordning (2007:609) om fortsatt försöksverksamhet med ändrad fördelning av statsbidrag till regional kulturverksamhet endast gäller t.o.m. den 31 december 2010, behövs inte avsnittet som berör de regionala museerna i Skåne län i denna bestämmelse längre.

19 §

I bestämmelsen har hänvisningen till de museer som avses i 15 § andra stycket tagits bort. Hänvisningen syftade rätteligen på 16 § andra stycket, som gällde de regionala museerna i Skåne län. I och med att förordning (2007:609) om fortsatt försöksverksamhet med ändrad fördelning av statsbidrag till regional kulturverksamhet endast gäller t.o.m. den 31 december 2010, föreslås ovan att 16 § andra stycket ska tas bort. Som en konsekvens tas även hänvisningen i denna bestämmelse bort.

21 §

Med anledning av att förordning (2007:609) om fortsatt försöksverksamhet med ändrad fördelning av statsbidrag till regional kulturverksamhet endast gäller t.o.m. den 31 december 2010, behövs inte avsnittet som berör de regionala museerna i Skåne län i denna bestämmelse längre.

22 §

Med anledning av att förordning (2007:609) om fortsatt försöksverksamhet med ändrad fördelning av statsbidrag till regional kulturverksamhet endast gäller t.o.m. den 31 december 2010, behövs inte avsnittet som berör de regionala museerna i Skåne län i denna bestämmelse längre.

9 Vissa konsekvenser av utredningens förslag

I detta kapitel redovisar utredningen konsekvensbedömningar enligt kommittéförordningen (1998:1474). I 14 § förordningen anges att om förslagen i betänkandet påverkar kostnaderna eller intäkterna för staten, kommuner, landsting, företag eller andra enskilda, ska en beräkning av dessa konsekvenser redovisas i betänkandet. Av förordningens 15 § framgår att om förslagen i ett betänkande har betydelse för den kommunala självstyrelsen, ska konsekvenserna i det avseendet anges i betänkandet. Detsamma gäller när ett förslag har betydelse för brottsligheten och det brottsförebyggande arbetet, för sysselsättning och offentlig service i olika delar av landet, för små företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt i förhållande till större företags, för jämställdheten mellan kvinnor och män eller för möjligheterna att nå de integrationspolitiska målen.

Utredningen bedömer att de förslag som lämnas i betänkandet endast kommer att få konsekvenser för vissa av de områden som anges i kommittéförordningen. Enligt utredningens direktiv ska en redogörelse lämnas för de organisatoriska, ekonomiska och kompetensmässiga konsekvenserna av förslaget för de statliga myndigheterna och institutionerna liksom, i den mån det anses nödvändigt, för landsting och kommuner. Utredningens redogörelse för dessa konsekvenser redovisas i följande avsnitt.

9.1 Ekonomiska konsekvenser för kommuner och landsting

Kultursamverkansutredningens förslag innebär nya former för fördelning av statliga medel och förutsätter ett fortsatt delat finansieringsansvar mellan stat, kommuner och landsting. Modellens

införande innebär däremot inte i sig ökade krav på landstingens och kommunernas ekonomiska stöd till kulturverksamhet. Ett oförändrat eller ökat statligt stöd bygger emellertid på att den regionala och lokala nivån bibehåller eller ökar sin andel av den samlade finansieringen. Vi föreslår i kapitel 5 att det nya anslaget till regional kulturverksamhet ska räknas om med ett index som i huvudsak är grundat på statliga lönekostnader. Detta innebär att omräkningen av anslaget kommer att variera mellan åren och att den förmodligen kommer avvika i större eller mindre utsträckning från de omräkningsprinciper som tillämpas av landsting och kommuner, där även hyreskostnader och övriga kostnader ingår i underlaget. Så förhåller det sig redan i dag och vi bedömer därför inte att våra förslag kommer att påverka landstingens eller kommunernas ekonomiska situation.

I remissvaren på Kulturutredningens betänkande har det, bl.a. från vissa kommuner och från konstnärorganisationerna, rests farhågor om att en ny fördelningsmodell skulle kunna innebära en ökad administrativ börda på främst landstingens och kommunernas kulturförvaltningar. Reformen skulle därmed riskera att bli kostnadsdrivande och inskränka de medel som går till direkt kulturverksamhet. Vi har inte haft möjlighet att göra detaljerade analyser av hur den nuvarande kostnadsnivån ser ut i landsting, kommuner eller kommunala samverkansorgan, men med tanke på de farhågor som rests om ökade kostnader, har utredningen särskilt uppmärksammat den frågan i sina möten med företrädare för den kommunala nivån.

Som redogörs för i kapitel 6 har kommunerna och landstingen i dag valt att organisera arbetet med kulturfrågorna på varierande sätt. Efter att ha tagit upp frågan med representanter för den kommunala nivån är det utredningens bedömning att de administrativa merkostnader som eventuellt kan följa av den nya modellens genomförande främst rör följande områden: 1) framtagande av underlag till de regionala kulturplanerna och förankringsarbete i länen, 2) nya krav på ekonomisk och verksamhetsmässig uppföljning av verksamheterna och 3) kompetensutveckling.

De fem län som utredningen föreslår ska ingå i modellen fr.o.m. 2001 har kommit långt i arbetet med att ta fram kulturplaner eller strategier. I de flesta fall har man också etablerade former för förankringsarbetet i länen. Att detta arbete har kommit så pass långt gör att utredningen bedömer att kostnaderna i samband med modellens genomförande kommer att bli begränsade och möjliga

att hantera genom omprioriteringar inom nuvarande administrativa budgetramar. Både Skåne och Västra Götaland är organisatoriskt och ekonomiskt väl rustade för att göra den typ av uppföljningsarbete som modellen kräver, även om det finns behov av att utveckla detta arbete. De tre befolkningsmässigt mindre länen har även arbetat på ett målmedvetet sätt med uppföljningsfrågor.

Slutligen finns det i länen, som vi har uppfattat det, ett behov av att utveckla och bredda kompetensen inom förvaltningarna i samband med att modellen införs. Att stå för kunskapsuppbyggnad och kompetensförmedling till den regionala nivån är, som vi ser det, en del i den nya roll som Statens kulturråd kommer att få. Vi ser det också som viktigt att Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) utvecklar sin organisation inom kulturområdet och att organisationen bistår med kompetensutveckling och erfarenhetsutbyte riktat till medlemmarna.

I samband med att Kulturutredningens betänkande remitterades genomförde SKL en enkätundersökning¹ bland landstingens och kommunernas kulturchefer om de förslag utredningen lämnade. Totalt svarade 186 kommuner och 20 landsting. Enkätsvaren visar bl.a. att Kulturutredningens förslag om en portföljmodell har starkt stöd bland landsting och kommuner. Den visar också att sex av tio kommuner och nio av tio landsting tror att kraven på tjänstemän och politiker kommer att öka. Enligt undersökningen kommer de ökade kraven främst att gälla kunskaper och resurser, vilket stämmer väl med vad som framförts till Kultursamverkansutredningen.

Enkätundersökningen förhåller sig till Kulturutredningens förslag. Det förslag som vår utredning lämnar är inte lika långtgående när det gäller vilken typ av underlagsmaterial som ska tas fram av landsting och kommuner. Det successiva införandet ger därtill landstingen och kommunerna möjlighet att förbereda och anpassa sin administration till de krav som modellen ställer. Som anges ovan föreslår vi dessutom att Statens kulturråd och den nya analysmyndigheten ska erbjuda den regionala nivån stöd i arbetet med analys och uppföljning. Sammantaget gör vi därför bedömningen att de ekonomiska effekterna för kommuner och landsting kommer att vara begränsade.

---

¹ *Portföljmodell, aspektpolitik och prioriteringar, Sveriges Kommuner och Landstings enkät om Kulturutredningen 2009* – Analys av Tobias Nielsén QNB Analys & Kommunikation AB.

9.2 Ekonomiska konsekvenser för statliga myndigheter och institutioner

Av de statliga verksamheterna är det Statens kulturråd som kommer att påverkas mest av modellens införande. Statens kulturråd kommer i takt med att modellen införs att behöva strukturera om sin verksamhet på olika sätt. De resurser som Statens kulturråd i dag avsätter till att behandla ansökningar från regionala institutioner, betala ut bidrag till dem och följa upp deras verksamhet, kommer successivt att behöva omfördelas till arbetet med att förbereda och följa upp de regionala dialogerna och kulturplanerna samt övriga uppgifter som är kopplade till modellens genomförande. På längre sikt räknar utredningen med att modellen kommer att vara kostnadsneutral för Statens kulturråd. Att modellen ska införas successivt innebär dock att Statens kulturråd under ett antal år måste hantera två olika typer av system: direkt bidragsgivning till utpekade institutioner och fördelning enligt den nya Kultursamverkansmodellen. Utredningen föreslår i kapitel 6 att övergången till den nya modellen ska ske snabbt och helst vara helt genomförd senast 2015. Under införandeperioden kommer dock den administrativa belastningen att öka för Statens kulturråd och utredningen vill därför rekommendera regeringen att vara återhållsam med att ge myndigheten andra uppdrag under den perioden. Behov av att göra tillfälliga förstärkningar av förvaltningsanslaget under övergångsperioden bör även övervägas.

Det har under senare tid fattats en rad beslut av regering och riksdag som har eller kommer att få konsekvenser för Statens kulturråds verksamhet. Här kan nämnas beslutet att etablera en ny nationell plattform för musiken och att lägga ned Stiftelsen Svenska rikskonserter, inrättandet av en analysmyndighet inom kulturområdet och uppdraget till Kungl. biblioteket att stå för nationell överblick och samordning inom biblioteksväsendet. Regeringen har därutöver gett Statens kulturråd i uppdrag att samordna arbetet med frågor om barn- och ungdomskultur samt kultur och hälsa. Alla dessa förändringar kommer att få konsekvenser för Statens kulturråd.

Kultursamverkansutredningen lämnar i kapitel 5 förslag om att bidraget till länshemslöjdskonsulenter ska fördelas inom ramen för samverkansmodellen. Bidraget fördelas i dag av Nämnden för hemslöjdsfrågor och denna bidragsfördelning är en dominerande del av myndighetens verksamhet. Myndigheten leds av en nämnd med nio

ledamöter som utses av regeringen. Det löpande arbetet sköts av ett kansli bestående av en kanslichef, en handläggare och en assistent. Det är också vanligt att nämnden anlitar personer för kortare anställningar kopplade till projektverksamhet. Nämnden för hemslöjdsfrågor har sitt kansli i Tillväxtverkets lokaler i centrala Stockholm och det är också Tillväxtverket som disponerar nämndens förvaltningsanslag som 2010 uppgår till 2 225 000 kronor samt det totala bidragsanslaget, som 2010 uppgår till 23 016 000 kronor, varav 17 316 000 kronor avser medlen till konsulentverksamhet.

Utredningen ställer sig positiv till att Nämnden för hemslöjdsfrågor får i uppdrag att utreda hur det nationella stödet till hemslöjdsverksamhet i övrigt bör se ut framöver, se avsnitt 5.2.2. Enligt vad Kultursamverkansutredningen har erfaren har Nämnden för hemslöjdsfrågor en stor betydelse för att stärka hemslöjden i Sverige. Som en följd av vårt förslag att fördelningen av medel till läns hemslöjds konsulenter ska ske inom ramen för Kultursamverkansmodellen, finns det dock skäl för regeringen att överväga nyttan av att Nämnden för hemslöjdsfrågor har formen av en egen myndighet.

För övriga myndigheter och institutioner beräknas de ekonomiska och administrativa konsekvenserna bli av begränsad omfattning. Riksarkivet, Riksantikvarieämbetet och Stiftelsen Svenska Filminstitutet kommer i vår modell att få en viktig roll i samband med förhandlingsprocesserna med respektive län och då resultaten ska följas upp. Den kompetens och de resurser som då behövs anser vi bör kunna omfördelas från den bidragsgivande verksamhet som nu bedrivs inom respektive organisation.

9.3 Konsekvenser för kommunal självstyrelse

Kultursamverkansutredningens förslag handlar om hur staten och landstingen ska kunna samverka på ett mer strategiskt sätt när det gäller fördelningen av statliga medel till regional kulturverksamhet och om hur medelsanvändningen bättre kan anpassas till behoven och förutsättningarna i respektive län. Utredningen har sett som en prioriterad uppgift att hitta ett lämpligt regelverk och en lämplig anslagsstruktur för denna modell, samt att peka på faktorer som bör vara styrande inför och i samband med modellens införande.

Utredningen bedömer att de förslag som lämnas kommer att leda till ett ökat handlingsutrymme när det gäller kulturpolitikens

utformning på främst regional, men också lokal nivå. Bland annat ökar utrymmet att göra prioriteringar mellan olika verksamheter när den statliga öronmärkningen och direktprövningen av medel till utpekade regionala institutioner helt eller delvis tas bort. I det avseendet kommer beslut som tidigare fattats på statlig nivå att i stället flyttas till den kommunala nivån. Invånarna i respektive län kommer därmed att kunna få ett ökat inflytande över politikens utformning.

Uppgiftsfördelningen mellan staten och den kommunala nivån kommer att förändras till viss del, men förändringen kommer trots allt att vara begränsad. Större delen av den verksamhet som berörs av förslagen, såsom regionala teater-, dans-, musik-, arkiv- och museiinstitutioner, konsulentverksamheter etc., har redan i dag kommuner, landsting eller kommunala samverkansorgan som huvudmän. Staten kommer dessutom ha en tydlig strategisk roll för kulturpolitiken regionalt i och med att Statens kulturråd fattar beslut om medelstillelningen till varje län.

Utredningens förslag kommer inte att innebära en ökad regelstyrning av den kommunala verksamheten. Däremot föreslår utredningen att möjligheterna till samverkan över länsgränserna när det gäller kulturverksamhet bör underlättas. Av den anledningen lämnar utredningen förslag om visst undantag från lokaliseringsprincipen i kommunallagen.

9.4 Övriga konsekvenser

Utredningens förslag innebär inga direkta konsekvenser för brottsligheten och det brottsförebyggande arbetet, för jämställdheten mellan kvinnor och män eller för möjligheterna att nå de integrationspolitiska målen. I de nationella kulturpolitiska målen som riksdagen beslutat om i december 2009 betonas bl.a. att allas möjlighet till kulturupplevelser, bildning och eget skapande ska främjas. Värnandet om jämställdheten mellan män och kvinnor och principen om icke-diskriminering framhålls i detta sammanhang. Målen är styrande för den nationella kulturpolitiken och vägledande för den regionala kulturpolitiken. En given målsättning med de förslag som vi lämnar är att den nya modellen befrämjar måluppfyllelsen i det avseendet.

Inte heller väntas förslagen direkt påverka småföretagens villkor eller sysselsättningen. Däremot är det utredningens uppfattning att

kulturen har en stor och växande betydelse för regional tillväxt och uthållig utveckling. Syftet med våra förslag är att ge kulturlivet bättre förutsättningar, vilket på sikt främjar både sysselsättning och företagande.

Referenser

Utredningar och departementskrivelser

- Ds. Fi2009:51, *Ansvar i vissa län för regionalt tillväxtarbete och transportinfrastrukturplanering*
- SOU 1972:66, *Ny Kulturpolitik Del 1: Nuläge och förslag*
- SOU 1972:67, *Ny Kulturpolitik Del 2: Sammanfattning*
- SOU 1979:77, *Hemslöjd - kulturarbete, produktion, sysselsättning*
- SOU 1995:84, *Kulturpolitikens inriktning*
- SOU 2000:85, *Regionalt folkstyre och statlig länsförvaltning*
- SOU 2006:34, *Den professionella orkestermusiken i Sverige*
- SOU 2006:45, *Tänka framåt men göra nu – så stärker vi barnkulturen*
- SOU 2007:10, *Hållbar samhällsorganisation med utvecklingskraft*
- SOU 2009:15, *Kraftsamling – museisamverkan ger resultat*
- SOU 2009:16, *Betänkande av Kulturutredningen*
- SOU 2009:73, *Vägval för filmen*
- SOU 2010:12, *I samspel med musiklivet – en ny nationell plattform för musiklivet*

Propositioner

- Prop. 1974:28, *Den statliga kulturpolitiken*
- Prop. 1980/81:87, *Om vissa frågor om hemslöjden*
- Prop. 1996/97:3, *Kulturpolitik*
- Prop. 1996/97:36, *Den regionala samhällsorganisationen*
- Prop. 2001/02:4, *En politik för tillväxt och livskraft i hela landet*
- Prop. 2001/02:7, *Regional samverkan och statlig länsförvaltning*
- Prop. 2009/10:1, *Budgetpropositionen för 2010*
- Prop. 2009/10:3, *Tid för kultur*
- Prop. 2009/10:55, *En politik för det civila samhället*

Utskottsbetänkanden

- Bet. 1996/97:KrU1, *Kulturutskottets betänkande: Kulturpolitik, m.m.*
- Bet. 2001/02:KU7, *Konstitutionsutskottets betänkande: Regional samverkan och statlig länsförvaltning.*
- Bet. 2009/10:KrU1, *Kulturutskottets betänkande: Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid*
- Bet. 2009/10:KrU5, *Kulturutskottets betänkande: Tid för kultur*

Rapporter

- Att gunga ett system eller ett system i gungning - en analys av program- och partnerskapsarbetet inom den nationella regionalpolitiken från mitten av 1990-talet och framåt.* Rapport från Tillväxtverket, juni 2009.
- Johannisson, Jenny: *Förändringar i Kulturpolitikens geografi.* Kulturrådet 2010.
- Kulturrådets utredning om länskonsulenternas verksamhet.* Dnr. KUR2007/2815.
- Kulturrådets rapport Skapande skola - en första uppföljning.* Dnr. KUR2009/3770.
- Kultur i regionala utvecklingsstrategier och program - en lägesrapport,* från Institutet för tillväxtpolitiska studier, Nutek, Riksantikvarieämbetet, Riksarkivet, Statens kulturråd, Sveriges Kommuner och Landsting.
- Portföljmodell, aspektpolitik och prioriteringar.* En rapport ifrån Sveriges Kommuner och Landsting utifrån deras enkät om Kulturutredningen 2009. Analys av Tobias Nielsén, QNB Analys & Kommunikation AB.
- Regionalt tillväxtarbete med fokus på attraktivitet och det goda livet - de regionala utvecklingsprogrammen 2009.* Rapport från Tillväxtverket.
- Statliga kulturutgifter regionalt.* Kulturen i siffror 2009:3. Rapport från Statens kulturråd.

Avsiktsförklaringar

- Avsiktsförklaring för samverkan mellan Statens kulturråd och Gotlands kommun avseende kulturverksamhet 2009 – 2010, KUR2009/2262.*
- Avsiktsförklaring för samverkan mellan Statens kulturråd och Landstinget Dalarna avseende kulturverksamhet 2010, KUR2009/5062.*
- Avsiktsförklaring för samverkan mellan Statens kulturråd och Norrbottens läns landsting avseende kulturverksamhet 2009 – 2010, KUR2009/3228.*
- Avsiktsförklaring för samverkan mellan Statens kulturråd och Region Skåne avseende kulturverksamhet 2009 – 201, KUR2009/94.*
- Avsiktsförklaring för samverkan mellan Statens kulturråd och Västerbottens läns landsting avseende kulturverksamhet 2010, KUR2009/6464.*
- Avsiktsförklaring för samverkan mellan Statens kulturråd och Västra Götalandsregionen avseende kulturverksamhet 2010, KUR2009/6439.*

Övrigt

- SCB, Statistiska Centralbyråns kommundatabas
Kulturdepartementet: Uppdrag till Kungl. biblioteket. Dnr. Ku2009/2238/KV
Remissvar på Kulturutredningens betänkande (Ku 2009/241/KV)

Kommittédirektiv

En ny modell för samverkan och fördelning av statliga bidrag till regionala och lokala kulturverksamheter

Dir.
2009:97

Beslut vid regeringssammanträde den 29 oktober 2009

Sammanfattning

En särskild utredare ska utarbeta ett förslag till införande av den nya modell för fördelning av statliga bidrag till kulturverksamhet på regional och lokal nivå, som regeringen presenterade i propositionen Tid för kultur (2009/10:3). Förslagen ska utgå från att kommuner och landsting tilldelas ett ökat inflytande och ansvar för fördelning av statliga bidrag. Därmed ges ökade möjligheter till regionala prioriteringar och variationer. Samtidigt ska staten ha ett övergripande strategiskt ansvar för den nationella kulturpolitiken.

Den nya modellen, som förutsätter riksdagens beslut i vissa delar, bör införas successivt i hela landet med början fr.o.m. 2011.

Utredaren ska bl.a. föreslå vilka statliga bidrag som ska ingå i modellen och formerna för genomförandet. Utredaren ska vidare lämna förslag på de författningsändringar som behövs för att modellen ska kunna genomföras och som möjliggör att landsting, eller det organ landstinget delegerat uppgiften till, kan överta och ansvara för fördelning av statliga bidrag.

Utredaren ska även analysera hur Riksutställningars framtida roll och uppdrag bör förändras med hänsyn till utredarens förslag om en ny modell för fördelning av statliga medel till kulturverksamheter på regional och lokal nivå. I detta arbete ska utredarens förslag baseras på ett underlagsmaterial som kommer att tas fram i särskild ordning och tillställas utredningen.

Första delen av uppdraget ska redovisas senast den 15 februari 2010. Den andra delen ska redovisas senast den 30 april 2010.

Bakgrund

I den kulturpolitiska proposition som regeringen beslutade den 10 september 2009, Tid för kultur (prop. 2009/10:3), föreslås att en ny modell för fördelning av statliga medel till kulturverksamheter på regional och lokal nivå ska införas. Modellen bedöms kunna införas successivt i hela landet. Inledningsvis ska Skåne, Västra Götalands, Hallands och Gotlands län omfattas, men även övriga län som bedöms vara lämpade kan omfattas av den nya modellen redan fr.o.m. 2011. Införandet av denna modell är ett av förslagen i Kulturutredningens betänkande (SOU 2009:16).

Den nuvarande ansvarsfördelningen mellan stat, landsting och kommun

Kulturpolitiken bygger på att staten, landsting och kommuner har ett gemensamt ansvar för kulturpolitikens genomförande och dess måluppfyllelse. Av Statens kulturråds rapport Kulturens finansiering 2007, framgår att den offentliga finansieringen av kulturverksamheter (inklusive folkbildning och medier) uppgår till ca 22 miljarder kronor. Staten står för 45 procent av den offentliga finansieringen medan den kommunala nivåns andel uppgår till 55 procent.

Kommuner och landsting bedriver kulturverksamhet. I några län har vissa uppgifter förts över till det kommunala samverkansorganet av de berörda kommunerna och landstinget. I majoriteten av länen har kommunala samverkansorgan eller landsting även övertagit ansvaret för vissa statliga uppgifter inom regional tillväxt och transportinfrastrukturplanering. Förekomsten av regionala kulturstrategier varierar bland länen.

En stor del av statens kulturstöd lämnas i form av bidrag till regionala och lokala kulturinstitutioner. Det är kommuner och landsting som är huvudmän för dessa kulturinstitutioner. I genomsnitt uppgår den statliga andelen av dessa institutioners offentliga finansiering till ca 31 procent. Den statliga finansieringsandelen varierar dock mellan olika konstarter och mellan län.

I slutet av 1990-talet beslutade riksdagen om försöksverksamhet med ändrad regional ansvarsfördelning i Västra Götalands, Skåne, Kalmar och Gotlands län. I alla län förutom Västra Götalands län ingick ansvar för beslut om fördelning av bidrag till regionala kulturinstitutioner. Försöksverksamheten, och därmed ansvaret för att

besluta om fördelningen av bidragen, i Kalmar och Gotlands län upphörde 2002.

Den försöksverksamhet med ändrad regional ansvarsfördelning som bedrivs i Skåne och Västra Götalands län upphör den sista december 2010 enligt lagen (1996:1414) om försöksverksamhet med ändrad regional ansvarsfördelning. Regeringen avser att senast i början av 2010 lämna förslag till riksdagen med innebörden att Skåne, Västra Götalands och Hallands läns landsting samt Gotlands kommun från den 1 januari 2011 övertar ansvaret för regionalt tillväxtarbete och transportinfrastruktur.

Inom det kulturpolitiska området har Statens kulturråd under 2009 bl.a. tecknat avsiktsförklaringar med Skåne läns landsting, Gotlands kommun, Norrbottens läns landsting och Dalarnas läns landsting. Syftet med dessa avsiktsförklaringar är att skapa en gemensam strategi till stöd för kulturens utveckling och förnyelse.

Uppdraget om en ny modell

En generell utgångspunkt för uppdraget är att modellen ska kunna genomföras i hela landet. Inom ramen för den nya modellen ska staten träffa överenskommelser med den kommunala nivån om inriktningen på arbetet inom kulturområdet. Utgångspunkten är att statens överenskommelser ska ske med landstingen (i Gotlands fall kommunen) eller med det organ som landstinget delegerat uppgiften till. Utredaren ska särskilt belysa effekter av denna ansvarsfördelning i de län där de kommunala samverkansorganen av kommuner och landsting tilldelats en roll. Med utgångspunkt i de gemensamma kriterierna bör modellen tillåta en viss flexibilitet för att säkerställa att den fungerar effektivt i de olika landstingen.

Regeringen har i propositionen Tid för kultur föreslagit nya kulturpolitiska mål som riksdagen tar ställning till i december 2009. Modellen ska bidra till ökad måluppfyllelse av de kulturpolitiska målen och samtidigt skapa ett utrymme för regionala prioriteringar och variationer. Staten ska ha ett övergripande strategiskt ansvar för den nationella kulturpolitiken och därmed främja likvärdighet vad gäller möjligheterna till eget skapande och ett tillgängligt och brett kulturutbud av hög kvalitet för alla runt om i landet. Staten ska därmed vara pådrivande, samordnande och stödjande för att främja kulturens självständighet samt stimulera kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet och utveckling.

Det är viktigt att utredaren analyserar och lämnar förslag så att modellen medger goda förutsättningar för samverkan och samarbeten över kommun- och landstingsgränser. Detta bör särskilt belysas i förhållande till den kommunala lokaliseringsprincipen.

Statliga medel

Utredaren ska analysera och motivera om ytterligare statliga bidrag inom kulturområdet, utöver de som i dag direkt fördelas till regionala och lokala kulturinstitutioner, eventuellt bör ingå i modellen. Det förslag som presenterades i Kulturutredningens betänkande (SOU 2009:16) samt det förslag som Filmutredningen presenterat (SOU 2009:79) ska vara underlag för dessa överväganden. Utredaren ska dock beakta vad regeringen anfört i propositionen Tid för kultur (prop. 2009/10:3) om att statens stöd till den fria scenkonsten, inklusive stödet till arrangörer, tills vidare bör hanteras på central statlig nivå. I och med att den fria scenkonsten har stor betydelse även för den regionala kulturverksamheten bör även förutsättningarna för en ändamålsenlig bidragsgivning med ökad grad av lokal och regional medfinansiering belysas.

Det statliga anslag som i dag finansierar bidrag till regionala och lokala kulturinstitutioner bör inom den nya modellen kunna användas även för att främja annan kulturverksamhet än sådan som bedrivs i institutionsform. Utredaren ska analysera och föreslå hur statens bidrags villkor kan breddas i denna del. Modellen bör utformas så att staten även fortsättningsvis har en viss andel statliga medel att besluta om för att främja konstnärlig och kulturell utveckling. Statens villkor om kommunal eller annan medfinansiering ska även gälla fortsättningsvis för berörda anslag.

Underlagsmaterial och kriterier

Utredaren ska lämna förslag på vilket underlag staten och ansvarigt organ på kommunal nivå ska ta fram inför dialoger och överenskommelser. Det kan exempelvis gälla krav på att länsvisa kulturstrategier, som länets kommuner ställer sig bakom, tagits fram med delaktighet från kulturliv och ideella organisationer.

Utredaren ska även föreslå vilka kriterier som ska vara uppfyllda för att modellen ska kunna införas.

Former för modellens genomförande, dialog och överenskommelser

Utredaren ska föreslå hur den nya fördelningsmodellen ska genomföras. En grundläggande princip är att stat, landsting och kommuner även fortsättningsvis gemensamt ansvarar för kulturpolitikens genomförande och därmed för att uppfylla de nationella kulturpolitiska målen. Modellen ska utformas så att ett ökat samspel uppnås samtidigt som ansvarsförhållandena förtydligas. Vidare ska utredaren föreslå hur kulturskapares organisationer och andra ideella organisationer på lämpligt sätt kan bli delaktiga i den process som leder fram till en överenskommelse.

Statens kulturråd ska företräda staten i dialoger och överenskommelser med den kommunala nivån. Dessa överenskommelser bör i sitt sakinhåll vara minst treåriga, medan statens ekonomiska ramar beslutas årligen.

Utredaren ska analysera två huvudalternativ i det fall utredaren föreslår en modell som omfattar bidrag som andra statliga myndigheter än Statens kulturråd inom kulturområdet i dag ansvarar för. Det första alternativet innebär att Statens kulturråd får ett samordningsansvar för berörda bidrag och dess villkor. Det andra alternativet innebär att berörda bidrag förs samman till ett anslag som Statens kulturråd ansvarar för. Förutsättningarna och villkoren för dessa två alternativ ska analyseras där både för- och nackdelar redovisas. Formerna för statlig samordning och helhetssyn ska därmed klargöras.

Utredaren ska även belysa länsstyrelsens eventuella roll inför dialog och överenskommelser. Modellen ska bygga på att både den statliga och den kommunala nivån i princip endast ska möta en dialogpart då överenskommelsen fastställs.

Ett villkor för att en ny modell ska kunna genomföras i respektive län är att landstinget är överens med kommunerna i länet om hur de ska samverka i den nya modellen.

Modellen bedöms kunna införas successivt fr.o.m. 2011 i Skåne, Västra Götalands, Gotlands och Hallands län samt även i andra län som bedöms uppfylla de villkor modellen förutsätter.

Behov och effekter på statlig och regional verksamhet

Utredaren ska redogöra för de organisatoriska, ekonomiska och kompetensmässiga konsekvenserna av förslaget till modell för de

statliga myndigheterna och institutionerna liksom, i den mån det anses nödvändigt, för landsting och kommuner.

Former för uppföljning och utvärdering

Den kommunala nivån ska ansvara för löpande uppföljningar och redovisa fördelning och användning av de statliga bidragen.

Den statliga nivån ska både följa upp och utvärdera modellen och dess effekter. Utredaren ska föreslå hur roll- och ansvarsfördelningen ska se ut mellan den analysmyndighet som regeringen i propositionen Tid för kultur (prop. 2009/10:3) föreslagit ska inrättas och andra statliga myndigheter som eventuellt berörs av modellen. Utredaren ska även föreslå hur roller och uppgifter vad gäller uppföljning och utvärdering bör organiseras för att möjliggöra bl.a. konsekvensanalyser av modellens effekter för kulturinstitutioner och övrigt kulturliv.

Denna första del av uppdraget ska redovisas senast den 15 februari 2010.

Riksställningars framtida roll och uppdrag

Regeringen bedömer i propositionen Tid för kultur (prop. 2009/10:3) att verksamheten vid Riksställningar får ändrade förutsättningar i och med att den regionala infrastrukturen inom utställningsområdet har utvecklats. När en ny modell för fördelning av statliga bidrag till regionala och lokala kulturverksamheter införs stärks den regionala nivåns ansvar.

Regeringen betonar även behovet av ökad samverkan inom museiområdet och föreslår ett flertal förstärkningar. Bland annat föreslås Riksförbundet Sveriges museer att fr.o.m. 2010 utveckla sin roll som en samlande aktör i museisektorn med ansvar för bl.a. utbildning, kompetensutveckling och internationellt samarbete inom museisektorn.

Utredaren ska – som en följd av sina förslag om en ny modell för ökat samspel mellan stat, landsting och kommuner – föreslå lämpliga förändringar av Riksställningars roll och uppdrag. Syftet är att ge förbättrade förutsättningar för att utveckla utställningsmediet i hela landet så att publiken kan möta utställningar av hög kvalitet. Riksställningars egeninitierade utställningsproduktion

bör dock kunna minska. Utredarens förslag ska bl.a. beakta museisektorns behov av kompetensmässigt stöd, exempelvis vad gäller kunskapsutveckling inom utställningspedagogik, teknikanvändning samt internationell omvärldsbevakning.

De särskilda prioriteringar som i dag gäller för Riksutställningars verksamhet när det gäller barn och unga samt samtida konst ska beaktas. Utredaren ska överväga i vad mån dessa uppgifter kan tillvaratas av andra offentliga aktörer inom musei- och utställningsområdet. Utredaren bör även ta hänsyn till det samarbetsuppdrag som föreslås i propositionen Tid för kultur för Riksförbundet Sveriges museer för 2010.

I utredarens uppdrag ingår att föreslå författningsändringar och andra förändringar i den statliga styrningen, exempelvis vad gäller myndigheters instruktioner och regleringsbrev.

Utredaren ska beräkna och bedöma de ekonomiska konsekvenserna av de förslag som läggs fram samt föreslå finansiering inom berörda utgiftsområden om förslagen leder till kostnadsökningar.

Samråd och redovisning av uppdraget

Utredaren kan även lämna förslag om övriga frågor som bedöms ha betydelse för utredningens uppdrag.

Det är av särskild vikt att utredaren i sitt arbete samråder med berörda statliga myndigheter, kommuner, landsting, samverkansorgan, Sveriges Kommuner och Landsting (SKL), kulturskapares organisationer och ideella organisationer samt andra berörda aktörer inom kulturlivet. Vidare ska utredaren förhålla sig till den struktur som finns inom den regionala tillväxtpolitiken, där landsting eller samverkansorgan övertagit vissa statliga ansvarsuppgifter. Utredaren ska även hålla sig informerad om utredningen (dir. 2009:62) om översyn av statlig regional förvaltning m.m. samt om utredningen om en ny nationell musikplattform (dir. 2009:96). Vidare ska utredaren hålla sig informerad om det uppdrag som regeringen kommer att ge till Kungl. biblioteket för utveckling av statens stöd och samordning inom biblioteksväsendet samt om arbetet med inrättandet av en analysmyndighet på kulturområdet.

Utredaren ska hålla berörda centrala arbetstagarorganisationer informerade samt ge dem tillfälle att framföra synpunkter.

Uppdragets första del ska redovisas senast den 15 februari 2010 och den andra delen senast den 30 april 2010.

(Kulturdepartementet)

Institutioner med statligt verksamhetsbidrag 2010

Institution	Angiven i regleringsbrev	Huvudman
Stockholms län		
Stockholms Stadsteater AB	X	Stockholms kommun
Folkoperan	X	Stiftelsen Folkoperan (bidrag från Stockholms läns landsting och Stockholms kommun)
Cirkus Cirkör	X	Aktiebolag (får bidrag bl.a. från Stockholms läns landsting samt Stockholms och Botkyrka kommun)
Oktoberateatern (i Södertälje)	X	Södertälje kommun
Stockholms läns museum	X	Stockholms läns landsting, Norrtälje, Sigtuna, Södertälje och Stockholms kommuner, Stockholms läns hembygdsförbund
Stockholms stadsmuseum	X	Stockholms kommun
Regionbibliotek Stockholm		Stockholms läns landsting
Internationella biblioteket vid Stockholms stadsbibliotek		Stockholms kommun
Föreningsarkiven i Stockholms län	X	Ideell förening
Film Stockholm	X	Stockholms läns landsting
Uppsala län		
Uppsala Stadsteater	X	Uppsala kommun
Uppsala kammarorkester	X	Uppsala läns landsting
Upplandsmuseet	X	Uppsala läns landsting
Länsbibliotek Uppsala		Uppsala läns landsting
Folkrörelsearkivet för Uppsala län	X	Ideell förening
Film i Uppland	X	Uppsala läns landsting

Institution	Angiven i regleringsbrev	Huvudman
Södermanlands län		
Sörmlands Musik & Teater	X	Södermanlands läns landsting
Sörmlands museum	X	Södermanlands läns landsting
Länsbibliotek Sörmland		Södermanlands läns landsting
Föreningsarkivet Sörmland	X	Ideell förening
Film i Sörmland	X	Södermanlands läns landsting
Östergötlands län		
Stiftelsen Östergötlands Länsteater	X	Östergötlands läns landsting Norrköpings och Linköpings kommun
Norrköpings symfoniorkester	X	Östergötlands läns landsting
Östergötlands länsmuseum	X	Östergötlands läns landsting
Länsbibliotek Östergötland		Östergötlands läns landsting
Östergötlands arkivförbund	X	Ideell förening
Film i Öst	X	Östergötlands läns landsting
Jönköpings län		
Smålands Musik och Teater	X	Jönköpings läns landsting
Jönköpings sinfonietta	X	Jönköpings läns landsting
Jönköpings läns museum	X	Jönköpings läns landsting, Jönköpings kommun, Jönköpings läns hembygdsförbund
Länsbibliotek Jönköping		Jönköpings läns landsting
Jönköpings läns folkrörelsearkiv	X	Ideell förening
Film i Jönköpings län	X	Jönköpings läns landsting
Kronobergs län		
Regionteatern Blekinge-Kronoberg	X	Kronobergs läns landsting, Blekinge läns landsting och Växjö kommun
Kammarorkestern Musica Vitae	X	Kronobergs läns landsting
Smålands museum	X	Kronobergs läns landsting
Länsbibliotek Sydost		Kronobergs läns landsting och Blekinge läns landsting
Kronobergsarkivet	X	Ideell förening
Reaktor Sydost (film i Kalmar, Kronobergs och Blekinge län)	X	Ideell förening (bildad av de berörda landstingen)

Institution	Angiven i regleringsbrev	Huvudman
Kalmar län		
Byteatern Kalmar Läns Teater	X	Regionförbundet i Kalmar län
Kammarorkestern Camerata Nordica	X	Regionförbundet i Kalmar län
Kalmar läns museum	X	Regionförbundet i Kalmar län, Kalmar kommun, Kalmar läns hembygdsförbund
Kalmar konstmuseum	X	Kalmar konstförening
Regionbibliotek Kalmar		Regionförbundet i Kalmar län
Kalmar läns arkivförbund	X	Ideell förening
Reaktor Sydost (film i Kalmar, Kronobergs och Blekinge län)	X	Ideell förening (bildad av de berörda landstingen)
Gotlands län		
Länsteatern Gotland	X	Ideell förening
Gotlands museum	X	Gotlands fornvänner (ideell förening)
Gotlands länsbibliotek		Gotlands kommun
Film på Gotland	X	Gotlands kommun
Blekinge län		
Blekinge museum	X	Blekinge läns landsting, Karlskrona kommun, Blekinge läns hembygdsförbund
Länsbibliotek Sydost		Kronobergs läns landsting och Blekinge läns landsting
Blekingearkivet för folkrörelse- och lokalhistoria	X	Ideell förening
Reaktor Sydost (film i Kalmar, Kronobergs och Blekinge län)	X	Ideell förening (bildad av de berörda landstingen)
Skåne län		
Skånes Dansteater		Region Skåne och Malmö kommun
Malmö Opera och Musikteater		Malmö kommun
Malmö Dramatiska teater AB		Malmö kommun
Helsingborgs Stadsteater		Helsingborgs kommun
Helsingborgs nya konserthus		Helsingborgs kommun
Malmö symfoniorkester		Malmö kommun
Musik i Skåne		Region Skåne
Regionmuseet Kristianstad		Kristianstads kommun, Region Skåne, Skånes hembygdsförbund

Institution	Angiven i regleringsbrev	Huvudman
Kulturen i Lund		Kulturhistoriska föreningen för södra Sverige
Malmö museer		Malmö kommun
Malmö konstmuseum		Malmö kommun
Helsingborgs museum/Fredriksdal		Helsingborgs kommun
Lunds universitets historiska museum		Lunds universitet
Uppåkra Arkeologiska Center		Stiftelse under bildande (region, kommun, länsstyrelse, universitet)
Form/Design Center		Svensk Form
Informations- och lånecentralen Malmö		Region Skåne
Skånes arkivförbund	X	Ideell förening
Film i Skåne	X	Region Skåne
Hallands län		
Teater Halland	X	Region Halland
Hallands läns museer i Halmstad och Varberg	X	Stiftelse (landsantikvarien samt ideella föreningarna för läns museerna)
Regionbibliotek Halland		Region Halland
Hallands arkivförbund	X	Ideell förening
Film i Halland	X	Region Halland
Västra Götalands län		
GöteborgsOperan	X	Västra Götalandsregionen
Göteborgs Stadsteater	X	Västra Götalandsregionen
Folkteatern i Göteborg	X	Ekonomisk förening (bidrag från Västra Götalandsregionen)
Borås Stadsteater	X	Borås kommun
Regionteater Väst AB	X	Västra Götalandsregionen
Göteborgs Symfoniker AB	X	Västra Götalandsregionen
Göteborg Wind Orchestra	X	Stiftelsen Göteborgsmusiken
Nordiska Akvarellmuseet	X	Nordiska akvarellsällskapet, Tjörns kommun
Göteborgs Museer	X	Göteborgs kommun
Västarvet	X	Västra Götalandsregionen
Regionbibliotek Västra Götaland		Västra Götalandsregionen
Bohusläns föreningsarkiv	X	Ideell förening
Älvsborgs läns föreningsarkiv	X	Ideell förening
Skaraborgs läns folkrörelsearkiv	X	Ideell förening

Institution	Angiven i regleringsbrev	Huvudman
Film i Väst	X	Västra Götalandsregionen
Värmlands län		
Värmlands Teater & Musikstiftelse, Värmlandsoperan	X	Region Värmland
Västanå Teater	X	Ideell förening (bidrag från Region Värmland och Sunne kommun)
Värmlands museum	X	Värmlands läns landsting, Karlstads kommun, Värmlands fornminnes- och museiförening
Länsbiblioteket i Värmland		Värmlands läns landsting
Folkrörelsernas arkiv för Värmland	X	Ideell förening
Film i Värmland	X	Region Värmland
Örebro län		
Länsteatern i Örebro AB	X	Örebro kommun och Örebro läns landsting
Svenska kammarorkestern	X	Örebro läns landsting
Örebro läns museum	X	Örebro läns landsting, Örebro läns hembygdsförbund
Länsbiblioteket i Örebro län		Örebro läns landsting
Arkivcentrum Örebro	X	Ideell förening
Film i Örebro län	X	Regionförbundet Örebro
Västmanlands län		
Teater Västmanland	X	Västerås kommun och Västmanlands läns landsting
Västerås sinfonietta	X	Kommunalförbundet Västmanlandsmusiken
Västmanlands läns museum	X	Västmanlands läns landsting
Länsbibliotek Västmanland		Västmanlands läns landsting
Arkiv Västmanland	X	Ideell förening
Film i Västmanland	X	Västmanlands läns landsting
Dalarnas län		
Dalateatern	X	Dalarna läns landsting
Dalasinfoniettan	X	Dalarna läns landsting
Dalarnas museum	X	Dalarna läns landsting, Dalarnas fornminnes- och hembygdsförbund
Länsbibliotek Dalarna		Dalarna läns landsting
Dalarnas folkrörelsearkiv	X	Ideell förening
Film i Dalarna	X	Dalarna läns landsting

Institution	Angiven i regleringsbrev	Huvudman
Gävleborgs län		
Folkteatern i Gävleborg	X	Gävleborg läns landsting
Gävle symfoniorkester	X	Gävleborg läns landsting
Länsmuseet Gävleborg	X	Gävleborg läns landsting, Gävle kommun, Gästrike - Hälsinge hembygdsförbund
Bibliotek Gävleborg		Gävleborg läns landsting
Arkiv Gävleborg	X	Ideell förening
Film i Gävleborg	X	Gävleborg läns landsting
Västernorrlands län		
Teater Västernorrland	X	Scenkonst Västernorrland AB (ägt av Västernorrlands läns landsting och Sundsvalls kommun)
Norddans	X	Scenkonst Västernorrland AB
Nordiska kammarorkestern Sundsvall	X	Scenkonst Västernorrland AB
Länsmuseet Västernorrland/Murberget	X	Västernorrlands läns landsting, Härnösands kommun
Länsbiblioteket Västernorrland		Västernorrlands läns landsting
Föreningsarkivet Västernorrland	X	Ideell förening
Film i Västernorrland (ingår i Scenkonstbolaget Film)	X	Västernorrlands läns landsting, Sundsvalls kommun
Jämtlands län		
Estrad Norr	X	Jämtlands läns landsting
Jämtlands läns museum	X	Jämtlands läns landsting, Östersunds kommun
Jämtlands läns bibliotek		Jämtlands läns landsting
Föreningsarkivet i Jämtlands län	X	Ideell förening
Filmpool Jämtland	X	Jämtlands läns landsting
Västerbottens län		
NorrlandsOperan AB	X	Västerbottens läns landsting och Umeå kommun
Västerbottensteatern AB	X	Västerbottens läns landsting och Skellefteå kommun
Västerbottens museum	X	Västerbottens läns landsting, Umeå kommun, Västerbottens läns hembygdsförbund (byggnaderna Umeå kommun)
Länsbiblioteket i Västerbotten		Västerbottens läns landsting

Institution	Angiven i regleringsbrev	Huvudman
Sveriges depåbibliotek		Västerbottens läns landsting
Folkrörelsearkivet i Västerbotten	X	Ideell förening
Film i Västerbotten	X	Västerbottens läns landsting
Norrbottens län		
Stiftelsen Norrbottensteatern	X	Norrbottens läns landsting och Luleå kommun
Norrlands Nätverk för musikteater & dans	X	Landstingen i Norrbottens, Västerbottens, Västernorrlands och Jämtlands län
Norrbottens kammarorkester	X	Norrbottens läns landsting
Norrbottens museum	X	Norrbottens läns landsting
Norrbottens länsbibliotek		Norrbottens läns landsting
Folkrörelsernas arkiv i Norrbotten	X	Ideell förening
Filmpool Nord (AB)	X	Norrbottens läns landsting och länets kommuner

Utredningen har träffat

Utredningen har träffat företrädare från följande landsting, regioner och kommuner:

Borås kommun
Gotlands kommun
Göteborgs kommun
Helsingborgs kommun
Jämtlands läns landsting
Jönköpings läns landsting
Kristianstads kommun
Luleå kommun
Lunds kommun
Malmö kommun
Norrbottens läns landsting
Piteå kommun
Region Blekinge
Region Halland
Region Skåne
Regionförbundet i Kalmar län
Regionförbundet södra Småland
Regionförbundet Örebro
Regionförbundet Östsmåland
Stockholms kommun
Stockholms läns landsting
Sundsvalls kommun
Sörmlands läns landsting
Umeå kommun
Uppsala kommun
Uppsala läns landsting
Västerbottens läns landsting
Västernorrlands läns landsting
Västerås kommun

Västmanlands läns landsting
Västra Götalandsregionen
Örebro kommun
Örebro läns landsting
Östersunds kommun

Utredningen har också träffat företrädare från följande myndigheter och organisationer:

Fackförbundet DIK
Folkbildningsförbundet
Föreningen Sveriges Länsbibliotekarier, SLB
Ideell kulturallians
Konstnärernas Riksorganisation och Sveriges Konsthantverkare & Industriformgivare, KRO/KIF
Konstnärliga och litterära yrkesutövares samarbetsnämnd, KLYS
Konstnärsnämnden
Kungl. biblioteket
Länsmuseernas samarbetsråd
Länsmusikens samarbetsråd
Länsteatrarna i Sverige
Musikarrangörer i samverkan, MAIS
Nämnden för hemslöjdsfrågor
Regionala Filmresurscentrums Samarbetsråd
Riksantikvarieämbetet
Riksarkivet
Riksteatern
Statens kulturråd
Stiftelsen Svenska Filminstitutet
Svensk Scenkonst
Sveriges Kommuner och Landsting, SKL
Sveriges Musik och Kulturskoleråd, SMoK
Uppsala stadsteater

Statens offentliga utredningar 2010

Kronologisk förteckning

1. Lätt att göra rätt
– om förmedling av brottsskadestånd. Ju.
2. Ett samlat insolvensförfarande – förslag till ny lag. Ju.
3. Metria – förutsättningar för att ombilda division Metria vid Lantmäteriet till ett statligt ägt aktiebolag. M.
4. Allmänna handlingar i elektronisk form – offentlighet och integritet. Ju.
5. Skolgång för alla barn. U.
6. Kunskapslägesrapport på kärnavfallsområdet 2010
– utmaningar för slutförvarsprogrammet. M.
7. Aktiva åtgärder för att främja lika rättigheter och möjligheter – ett systematiskt målinriktat arbete på tre samhällsområden. IJ.
8. En myndighet för havs- och vattenmiljö. M.
9. Den framtida organisationen för vissa fiskefrågor. Jo.
10. Kvinnor, män och jämställdhet i läromedel i historia. En granskning på uppdrag av Delegationen för jämställdhet i skolan. U.
11. Spela samman – en ny modell för statens stöd till regional kulturverksamhet. Ku.

Statens offentliga utredningar 2010

Systematisk förteckning

Justitiedepartementet

Lätt att göra rätt

– om förmedling av brottsskadestånd. [1]

Ett samlat insolvensförfarande – förslag till ny lag. [2]

Allmänna handlingar i elektronisk form

– offentlighet och integritet. [4]

Utbildningsdepartementet

Skolgång för alla barn. [5]

Kvinnor, män och jämställdhet i läromedel i historia. En granskning på uppdrag av Delegationen för jämställdhet i skolan. [10]

Jordbruksdepartementet

Den framtida organisationen för vissa fiskefrågor. [9]

Miljödepartementet

Metria – förutsättningar för att ombilda division Metria vid Lantmäteriet till ett statligt ägt aktiebolag. [3]

Kunskapslägesrapport på kärnavfallsområdet 2010 – utmaningar för slutförvarsprogrammet. [6]

En myndighet för havs- och vattenmiljö. [8]

Integrations- och jämställdhetsdepartementet

Aktiva åtgärder för att främja lika rättigheter och möjligheter – ett systematiskt målriktat arbete på tre samhällsområden. [7]

Kulturdepartementet

Spela samman – en ny modell för statens stöd till regional kulturverksamhet. [11]